

บทที่ 3

การศึกษาสภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาสภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี เป็นการพิจารณาถึงบทบาทของจังหวัดเพชรบุรีในระดับอนุภาคและระดับจังหวัด โดยศึกษาถึงปัจจัยทางด้านกายภาพ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม และนโยบายการพัฒนาที่มีความสัมพันธ์กับจังหวัดโดยรอบ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดอนุภาคศึกษา คือภาคตะวันตก ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) อันประกอบด้วย 6 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะทางกายภาพ

1. ขนาดและที่ตั้ง

อนุภาคศึกษาอยู่ระหว่างเส้นแวงติจูดที่ 10 57 เหนือ ถึง 15 40 เหนือ และเส้นลองติจูดที่ 98 10 ตะวันออก ถึง 100 17 ตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 43,083.36 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 8.4 ของพื้นที่ทั้งประเทศ เพชรบุรีมีพื้นที่ 6,357.918 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นอันดับที่ 2 (14.75%) ของอนุภาคศึกษา (ดูแผนที่ 3.1 และตาราง 3.1 ประกอบ) จังหวัดเพชรบุรีอยู่ระหว่างเส้นแวงติจูดที่ 12 32 เหนือถึง 13 21 เหนือ และเส้นลองติจูดที่ 99 6 ตะวันออก ถึง 100 7 ตะวันออก ห่างจากกรุงเทพฯโดยทางรถยนต์ไปตามถนนเพชรเกษม เป็นระยะทางประมาณ 126 กิโลเมตร โดยทางรถไฟ เป็นระยะทางประมาณ 167 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จด อําเภอบางทอ จังหวัดราชบุรี และอําเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม รวมมีความยาวประมาณ 184 กิโลเมตร

ทิศใต้ จด อําเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยาวประมาณ 85 กิโลเมตรทิศตะวันออก จด อําเภอไทย ยาวประมาณ 82 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก จด เทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นพรมแดนระหว่างไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ยาวประมาณ 120 กิโลเมตร

ศูนย์วิทยุวิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : ที่ตั้งจังหวัดเพชรบุรี ในอนุภาคศึกษา

— ถนน
— ทางรถไฟ

แผนที่
3.1

2. การแบ่งเขตการปกครอง

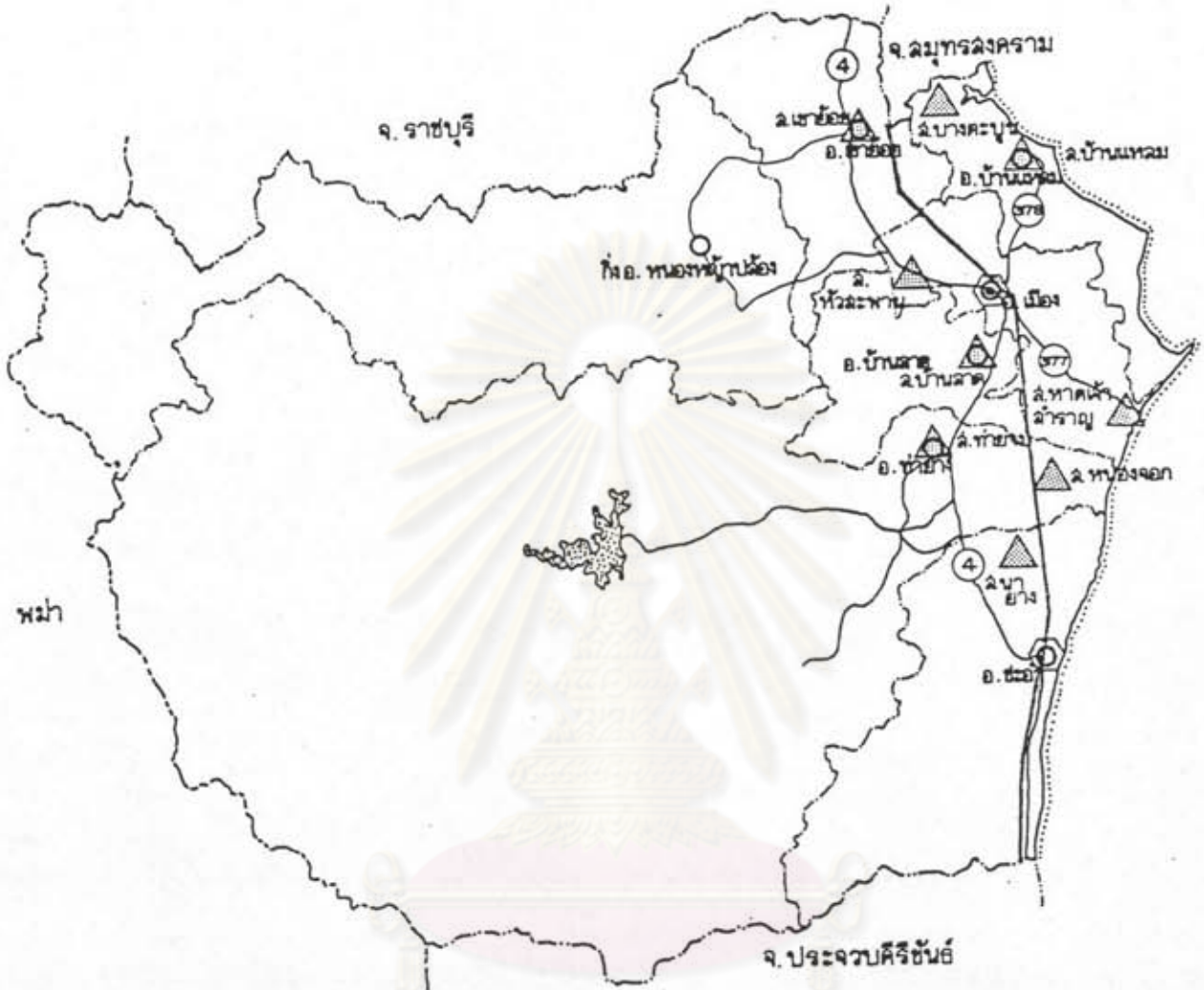
อนุภาคการศึกษาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน และแบ่งเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 12 เทศบาล เป็นเทศบาลเมือง 8 แห่ง และเทศบาลตำบล 4 แห่ง และเป็น 77 สุขาภิบาล(กองวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ:2526)

สำหรับจังหวัดเพชรบุรี แบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 87 ตำบล และ 600 หมู่บ้าน ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 1 แห่ง และสุขาภิบาล 9 แห่ง (ดูแผนที่ 3.2 และตารางที่ 3.2 ประกอบ)

ตารางที่ 3.2 การแบ่งเขตการปกครองปีพ.ศ.2529

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	สุขาภิบาล
1. เมืองเพชรบุรี	24	172	1	2
2. ท่ายาง	14	124	-	2
3. บ้านลาด	18	107	-	1
4. บ้านแหลม	10	66	-	2
5. ชะอำ	8	55	1	1
6. เขาย้อย	10	55	-	1
7. กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง	3	21	-	-
รวม	87	600	2	9

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

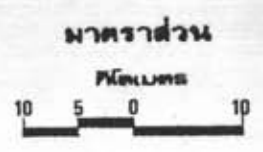

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จ.ลุมพินี

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : ที่ตั้งและขอบเขตจังหวัดเพชรบุรี

◎ ที่ตั้งจังหวัด อำเภอเมือง	----- พรหมแดนประเทศ
○ ที่ตั้งอำเภอ	----- เส้นแบ่งจังหวัด
▲ ที่ตั้งสุขาภิบาล	----- เขตอำเภอ
⬡ ที่ตั้งเทศบาล	——— ถนน
	——— ทางรถไฟ

↑

แผนที่ 3.2

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

เทศบาลเมืองเพชรบุรี จัดตั้งขึ้นโดยยกฐานะจากสุขาภิบาลเมืองเพชรบุรี เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2478 ต่อมาปี พ.ศ. 2491 ได้มีการขยายเขตเทศบาลออกไป รวมพื้นที่ทั้งหมด 5.4 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.7 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดเพชรบุรี ส่วนสุขาภิบาลอยู่ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ดังนี้

ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี มีสุขาภิบาล 2 แห่ง คือ สุขาภิบาลหัวสะพาน มีพื้นที่ 14.79 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.23 ของพื้นที่จังหวัดมีความหนาแน่นของประชากร 311 คนต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2529 และสุขาภิบาลหาดเจ้าสำราญ มีพื้นที่ 19.50 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.31 ของพื้นที่จังหวัด มีความหนาแน่นประชากร 192 คนต่อตารางกิโลเมตรในปีเดียวกัน เมื่อรวมพื้นที่ของสุขาภิบาลทั้งสองจะประมาณ 34.29 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.54 ของพื้นที่จังหวัด

ในเขตอำเภotáย่าง มีสุขาภิบาล 2 แห่ง คือ สุขาภิบาลท่าย่าง มีพื้นที่ 30.0 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.47 ของพื้นที่จังหวัด มีความหนาแน่นประชากร 1,054 คนต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2529 และสุขาภิบาลหนองจอกซึ่งมีพื้นที่ 4.80 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่จังหวัด มีความหนาแน่นประชากร 798 คนต่อตารางกิโลเมตรในปีเดียวกัน รวมพื้นที่ของสุขาภิบาลทั้งสองประมาณ 34.80 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 0.55 ของพื้นที่จังหวัด

ในเขตอำเภอบ้านลาด มีสุขาภิบาล 1 แห่ง คือสุขาภิบาลบ้านลาด มีพื้นที่ 3.07 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่จังหวัด มีความหนาแน่นประชากร 1,166 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2529

ในเขตอำเภอบ้านแหลม มีสุขาภิบาล 2 แห่ง คือ สุขาภิบาลบ้านแหลม มีพื้นที่ 5.23 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่จังหวัด มีความหนาแน่นประชากร 2,974 คนต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2529 และสุขาภิบาลบางตะบูน มีพื้นที่ 7.29 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็นร้อยละ 0.11 ของพื้นที่จังหวัดมีความหนาแน่นประชากร 1298 คนต่อตารางกิโลเมตรในปีเดียวกัน เมื่อรวมพื้นที่ของทั้งสองสุขาภิบาลจะมีประมาณ 12.52 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่จังหวัด

ในเขตอำเภอชะอำมีสุขาภิบาล 1 แห่ง คือสุขาภิบาลนายางซึ่งมีพื้นที่ 42.0 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.66 ของพื้นที่จังหวัด มีความหนาแน่นประชากร 356 คนต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2529

ในเขตอำเภอเขาย้อย มี 1 แห่ง คือสุขาภิบาลเขาย้อยมีพื้นที่ 40.0 ตารางกิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 0.63 ของพื้นที่จังหวัด มีความหนาแน่นประชากร 427 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปีพ.ศ.2529

3. ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของอนุภาคศึกษา แบ่งได้เป็น 3 บริเวณ คือ บริเวณที่สูงและภูเขาทางตะวันตก เป็นแนวเทือกเขาต่อเนื่องจากเหนือมาใต้ คือทิวเขากนธงชัยในจังหวัดกาญจนบุรี และทิวเขาตะนาวศรี ซึ่งต่อเนื่องจากทิวเขากนธงชัยในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บริเวณที่ราบลูกฟูกตอนกลาง อยู่ถัดจากเขตภูเขาและที่สูงมาทางด้านตะวันออก เป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบลูกฟูกสลับกับแม่น้ำลำธารสายสั้น ๆ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เกิดจากการทับถมของตะกอนจนกลายเป็นที่ราบครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และพื้นที่บางส่วนของจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี และบริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ (ดูแผนที่ 3.3 ประกอบ)

สำหรับภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบุรี (ดูแผนที่ 3.4 ประกอบ) ทางด้านตะวันตกเป็นป่าเขาสลับซับซ้อนจนถึงชายแดนพม่า มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ส่วนทางด้านตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มไปจรดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบุรี แบ่งออกได้ ดังนี้

ก. เขตภูเขาและที่สูงทางตะวันตก เขตนี้อยู่ในอำเภอท่ายางและกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ด้านตะวันตกของเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า เป็นบริเวณที่สูงชันที่สุดของจังหวัด พื้นที่ถัดจากบริเวณนี้มาจะค่อย ๆ ลาดต่ำมาทางทิศตะวันออก ลักษณะเช่นนี้ทำให้เทือกเขาที่เป็นเส้นเขตแดนเป็นสันปันน้ำด้วย กล่าวคือ ทางน้ำส่วนหนึ่งจะไหลลงสู่ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่าทางทิศตะวันตกแล้วรวมกับแม่น้ำตะนาวศรี ส่วนทางหนึ่งจะไหลมาทางทิศตะวันออกเป็นต้นแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปรางบุรี เทือกเขาส່วน้ำหนึ่งมีลักษณะเป็นแนวยาวจากเหนือมาทางใต้ เทือกเขาดังกล่าวจะถูกตัดขาดเป็น

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

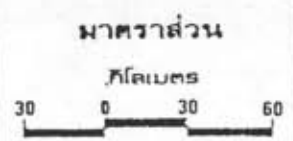
ลาว
ไทย

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : ลักษณะภูมิประเทศ และปริมาณน้ำฝน

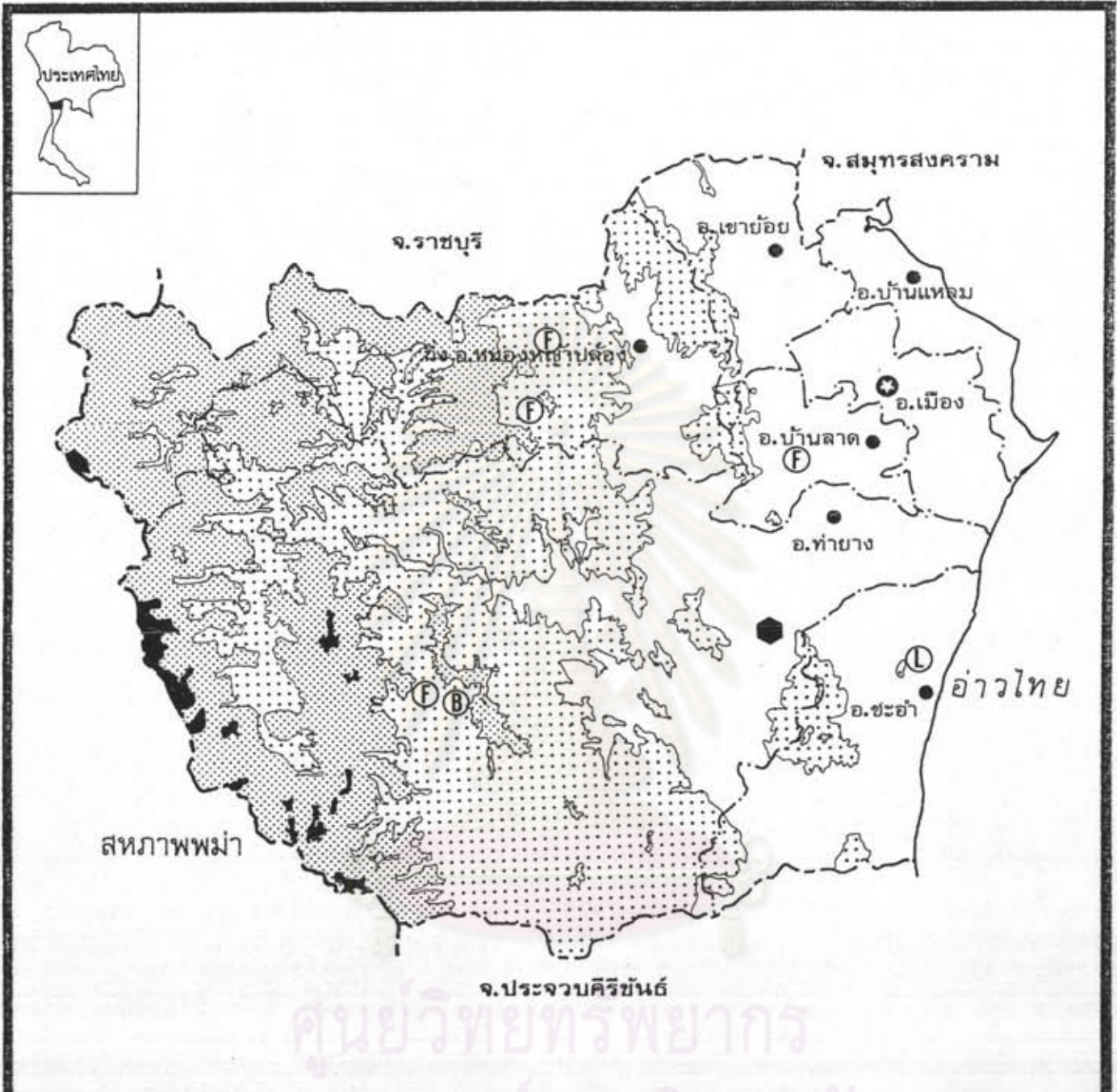
เส้นชั้นความสูง	
	0 - 100 เมตร
	100 - 300 เมตร
	300 - 600 เมตร
	มากกว่า 600 เมตร

ปริมาณน้ำฝน
-1400- เส้นน้ำฝนเท่า (มิลลิเมตร)

แผนที่
3.3

ที่มา กรมแผนที่ทหาร 2 กรมอุทกวิทยา

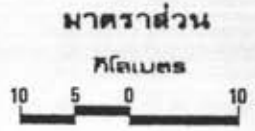

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง ลักษณะภูมิประเทศ และ แหล่งน้ำ

- 0 - 100 น.
- 100 - 500 น.
- 500 - 1000 น.
- 1000 น. ขึ้นไป

- ดินบุก
- แบ้ไรท์
- หล่อไจท์
- หินปูน

แผนที่
3.4

ระยะ ๆ โดยการกระทำของลำน้ำเพชรบุรีและสาขาต่าง ๆ ภูมิภาคโดยทั่วไปจะมีลักษณะแบบ Anticline และ Syncline สลับ นอกจากนั้นยังมีแนว Fault ตัดเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะทางด้านเหนือของจังหวัดที่ติดกับจังหวัดราชบุรี แนว Fault นี้จะทอดขวางมาจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือแล้วจมหายไปในอ่าวไทย เขตเทือกเขาและที่สูงทางตะวันตกนี้แบ่งออกเป็น 2 เขตย่อยได้แก่

1. เทือกเขาและแนวตะวันตก เป็นเขตแนวเขาสูงชัน บางยอดเขาสูงมากกว่า 1,500 เมตร ยอดเขาที่สูงที่สุดของจังหวัดเพชรบุรีก็อยู่ในเขตนี้ คือ เขาจะงันยาวดอง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของห้วยตะเภาสูง มีความสูง 1,513 เมตร หินในเขตนี้จัดอยู่ในพวกหินตะนาวศรี หมวดหินแก่งกระจาน ซึ่งประกอบไปด้วยหิน Greywacke , Mudstone , Siltstone มีลักษณะเป็นชั้น ๆ สลับกับดินดานสีเทาและสีดำ เนื้อบดด้วยกรวดของควอตซ์และแกรนิต บางแห่งมีหินปูนโผล่เป็นหย่อม ๆ ด้วย โดยเฉพาะควอตซ์จะโผล่เป็นระยะ ๆ
2. เทือกเขาและที่สูงทางตะวันออก เป็นแนวเขาเตี้ย ๆ ที่ต่อเนื่องมาจากจังหวัดกาญจนบุรีและราชบุรี แล้วโผล่เป็นแนวเขาในเขตอำเภอเขาชัยวัน ติดต่อกับกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านลาด อำเภอนายายอามและอำเภอชะอำ แนวเขาดังกล่าวมีชื่อท้องถิ่นเรียกต่าง ๆ กันไป เช่น เขาระทิง เขาเด่น เขาเนินเขมร มีความสูงประมาณ 400-500 เมตร ทำให้เกิดที่ราบระหว่างภูเขาทางด้านตะวันตกกับทางด้านตะวันออก เรียกว่าที่ราบลุ่มแม่น้ำประจันต์ ในเขตอำเภอบ้านลาดและกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ทางด้านใต้สุดของแนวเขาจะถูกที่ราบลุ่มแม่น้ำเพชรบุรีคั่น แล้วไปเกิดแนวเขาริมอีกที่หนึ่งในเขตอำเภอนายายอามและอำเภอชะอำ เช่นเขาขอม่วง เขาพระรอบ เขาหกลูก เขาหัวแหวน เป็นต้น หินส่วนใหญ่ในบริเวณนี้จะเป็นหินแกรนิต ซึ่งจัดอยู่ในหมวดหินราชบุรี จะมีหินปูนสลับกับหินดินดาน หินทราย หินดิน หินทัพ และหินกรวดมน โดยเฉพาะหินปูนจะโผล่ให้เห็นอย่างชัดเจน บางแห่งกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เช่น เขาวัง เขาน้ำใส เขาลาง เป็นต้น บางแห่งกลายเป็นวัตถุดิบสำหรับการอุตสาหกรรมซีเมนต์ เช่นเขาใหญ่ที่อำเภอชะอำ เป็นต้น

ข. เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ เป็นเขตที่สำคัญที่สุดเพราะ เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์และประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เขตนี้อาศัยแม่น้ำเพชรบุรีซึ่งมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบริเวณพรมแดนติดประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย แล้วไหลมาทางด้านตะวันออก จากนั้นก็วกขึ้นสู่ทางเหนือ ไหลออกสู่อ่าวไทย ที่อำเภอบ้านแหลม เขตนี้สามารถแยกย่อยออกได้อีก 3 ลักษณะ คือ

1. เขตต้นน้ำ แม่น้ำเพชรบุรีเกิดใกล้กับต้นกำเนิดของแม่น้ำปราณบุรี แต่แม่น้ำเพชรบุรีจะไหลขึ้นไปทางเหนือมีลำธารหลายสายไหลมาบรรจบบริเวณต้นน้ำ เช่น ห้วยตะเภา ห้วยประแด่นาหะ ห้วยบางยายมู เป็นต้น จะสังเกตว่าชื่อลำห้วยเหล่านี้เป็นภาษากระเหรี่ยงทั้งสิ้น เพราะบริเวณนี้เป็นที่อยู่อาศัยของพวกกระเหรี่ยง กระหรั่ง แม่น้ำเพชรบุรีเมื่อไหลมาได้ประมาณ 30 กิโลเมตร ก็เริ่มไหลมาทางทิศตะวันออก บริเวณนี้จะมีแม่น้ำบางกลอยไหลมาสมทบ แม่น้ำบางกลอยนี้มีความยาวประมาณ 45 กิโลเมตร เกิดจากเทือกเขาวันเมียงในเขตกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไหลผ่านภูมิประเทศที่เป็นเขาสูงชัน มีสาขาที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยผาใหญ่ ห้วยสามแพรง บริเวณพื้นที่ลุ่มแม่น้ำบางกลอยนี้ พวกกระเหรี่ยงกระหรั่ง จะอยู่อาศัยกันเป็นกลุ่ม ๆ เกิดเป็นหมู่บ้านขึ้นหลายแห่ง เช่น บ้านจางแผ่นดิน เป็นต้น ชนกลุ่มนี้พูดภาษาไทยเกือบไม่ได้เลย และอยู่ห่างจากพรมแดนประมาณ 10 กิโลเมตรเท่านั้น การติดต่อต้องใช้เฮลิคอปเตอร์ เหนือแก่งกระจานขึ้นไปประมาณ 20 กิโลเมตรจะมีลำน้ำใหญ่ที่ไหลมาบรรจบด้วยคือ ห้วยแม่ประโดน ซึ่งมีความยาวประมาณ 56 กิโลเมตร และเกิดจากเทือกเขาสูงชันบริเวณเขตติดต่อระหว่างอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี กับกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไหลผ่านภูมิประเทศที่เป็นโตรกธาร เต็มไปด้วยแก่งต่าง ๆ มากมาย พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำบริเวณนี้จะสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 60 เมตร การคมนาคมทางน้ำทำได้ยากลำบาก มีสาขาสำคัญได้แก่ ห้วยเสือกัดช้าง ห้วยมะเร็ว เป็นต้น ส่วนบริเวณเขื่อนแก่งกระจานจะเป็นบริเวณที่เทือกเขาสองฝั่งน้ำอยู่ชิดกัน เรียกว่า เขามั่วรก กับเขาเจ้า เมื่อกั้นเขื่อนน้ำจะท่วมเหนือเขื่อนไปประมาณ 15 กิโลเมตร ทำให้เกิดเป็นทะเลสาบขนาดใหญ่ซึ่งจะเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ การผลิตกระแสไฟฟ้า แหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่สำคัญของจังหวัด และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย

2. เขตลุ่มน้ำตอนกลาง เริ่มจากเขื่อนแก่งกระจานลงมาจนถึงอำเภอท่ายาง ลักษณะของลำน้ำช่วงนี้จะเป็นรูปตัวยูอย่างชัดเจน ท้องน้ำกว้างขึ้นและมีการกัดเซาะทางแนวกว้างมากกว่าแนวลึก ทำให้พื้นที่ลุ่มน้ำเริ่มกว้างมากขึ้น มีที่ราบชั้นบันไดตลอดสองฝั่งลำน้ำ ภายหลังการสร้างเขื่อนแก่งกระจานขึ้นบริเวณนี้ น้ำไม่ค่อยท่วม แม่น้ำเพชรบุรีบริเวณใต้เขื่อนแก่งกระจานจะไหลมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ห่างลงมาประมาณ 24 กิโลเมตร จะมีสาขาของแม่น้ำเพชรบุรีสายหนึ่ง คือ ห้วยพาก มีความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร เกิดจากภูเขาอ่างแก้วและภูเขาน้ำหืดซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอท่ายางติดกับอำเภอหัวหิน ห้วยพากนี้จะไหลมาบรรจบกับแม่น้ำเพชรบุรีจากนั้นแม่น้ำเพชรบุรีจะไหลคดเคี้ยวมากขึ้น และทำให้เกิดแกว้วปรากฏเห็นได้ชัดเจนหลายแห่ง เช่น บริเวณบ้านสารเห็ด จากนั้นแม่น้ำก็เริ่มไหลวกขึ้นทางเหนือ และก่อนที่แม่น้ำเพชรบุรีจะไหลถึงเขื่อนเพชรจะมีลำห้วยแม่ประจันต์ไหลมาบรรจบเหนือเขื่อนเพชร ประมาณ 1.5 กิโลเมตร สำหรับลำห้วยแม่ประจันต์นี้มีความสำคัญมาก เพราะถือว่าเป็นเส้นเลือดใหญ่ของประชากรในกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง เนื่องจากประชากรเหล่านั้นเกือบทั้งหมดอาศัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแห่งนี้ ห้วยแม่ประจันต์นี้มีความยาวถึง 60 กิโลเมตร และเป็นห้วยที่เป็นสาเหตุให้เกิดน้ำท่วมในบริเวณอำเภอท่ายางเกือบทุกปี ทั้งนี้เพราะว่า ยังไม่มีการสร้างเขื่อนชลประทานเพื่อจะกักเก็บน้ำจากลำห้วยแม่ประจันต์และห้วยพาก

3. เขตลุ่มน้ำตอนล่าง เริ่มตั้งแต่ใต้เขื่อนเพชรลงมา ปัจจุบันสภาพลำน้ำเริ่มมีการทับถมมากกว่าการทาลาย มีช่วงความยาวของลำน้ำมาจนถึงตัวอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรีประมาณ 38 กิโลเมตร ช่วงลำน้ำตอนนี้ตลิ่งจะสูงชัน เกิดการทับถมของตะกอนสองฝั่งลำน้ำมากขึ้น เกิดที่ราบที่น้ำท่วมถึงอย่างกว้างขวาง มีคันดินธรรมชาติเกิดขึ้น เขตลุ่มน้ำตอนนี้จะก่อให้เกิดกิจกรรมทางการเกษตรกรรมสองพวกฝั่งขึ้นอย่างหนาแน่น และเป็นแหล่งเกษตรกรรม พืชไร่ ไม้ผล ที่สำคัญของจังหวัดเช่น มะนาว ชมพู่เมืองเพชร เป็นต้น ส่วนบริเวณใต้ตัวจังหวัดลงไปนั้นสามารถขุดเดินเรือเล็ก ๆ เพื่อการโดยสารได้ระหว่างตัวจังหวัดกับบริเวณปากแม่น้ำ ในช่วงนี้แม่น้ำจะไหลไปทางทิศเหนือประมาณ 9 กิโลเมตร แล้วออกสู่ทะเลแยกออกเป็นสองสาย สายหนึ่งไหลไปทางเหนืออีกประมาณ 13 กิโลเมตร แล้วออกสู่ทะเลใกล้เขตติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงครามที่อ่าวบางตะบูน ซึ่งบริเวณนี้จะอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าชายเลน แต่ปัจจุบันถูกทาลายโดยการตัดไม้และเปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นนาเกลือ และนาเกลือกันมาก

ส่วนอีกสายหนึ่งไหลผ่านอำเภอบ้านแหลมถึงปากอ่าวประมาณ 8 กิโลเมตร ซึ่งช่วงนี้เรือประมงสามารถเข้ามาถึงตัวอำเภอได้ ทําให้อำเภอบ้านแหลมกลายเป็นศูนย์กลางการประมงที่สำคัญของจังหวัด

ค. เขตที่ราบชายฝั่งทะเล บริเวณนี้เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดด้านการประมงทะเล และการท่องเที่ยว ตามชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 82 กิโลเมตรนี้จะประกอบไปด้วยลักษณะภูมิประเทศต่าง ๆ ดังนี้

1. ที่ราบชายฝั่งตอนบน ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนจากแม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีนบางส่วน ทําให้เกิดแผ่นดินงอกตลอดเวลาโดยเริ่มตั้งแต่ปากอ่าวบางตะบูนจนกระทั่งถึงบริเวณแหลมผักเบี้ยซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบ้านแหลม บริเวณนี้ทะเลจะท่วมถึงและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ป่าชายเลนซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 100 ตารางกิโลเมตร สภาพชายฝั่งทะเลจะเป็นหาดโคลนที่เกิดจากการทับถมบริเวณชายฝั่ง ทําให้เกิดแหล่งการเลี้ยงหอยแครงที่ใหญ่อแห่งหนึ่งของประเทศ และยังมีหอยธรรมชาติอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่บริเวณนี้ ทําให้ภูมิประเทศแถบนี้เกิดการทับถมของเปลือกหอยจำนวนมากกลายเป็น Sand Bar หรือที่รู้จักกันว่า กระจ้า ปัจจุบันถูกขุดมาขายกันเกือบหมดแล้วและ เป็นสาเหตุให้อันหนึ่งที่ทำให้อ่าวชายฝั่งบริเวณนี้ถูกน้ำทะเลกัดเซาะพังทลายตามแนวชายฝั่ง และแผ่นดินจะทรุดเป็นกิโลเมตรห่างจากฝั่งทะเล และไปเกิดเป็นแหลมแหลมอกขึ้นเรียกว่า แหลมหลวง อันเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดที่สวยงามมาก

2. เขตที่ราบชายฝั่งทะเลตอนใต้ เริ่มจากใต้แหลมผักเบี้ยลงมาจนสุดเขตอำเภอชะอำติดต่อกับอำเภอหัวหิน บริเวณนี้การตกตะกอนของโคลนตมต่าง ๆ ที่แม่น้ำหัดพามาน้อย ชายฝั่งบริเวณนี้จะสวยงาม เช่น หาดเจ้าสำราญ หาดบึกเตียน หาดชะอำ เป็นต้น และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

4. ภูมิอากาศ

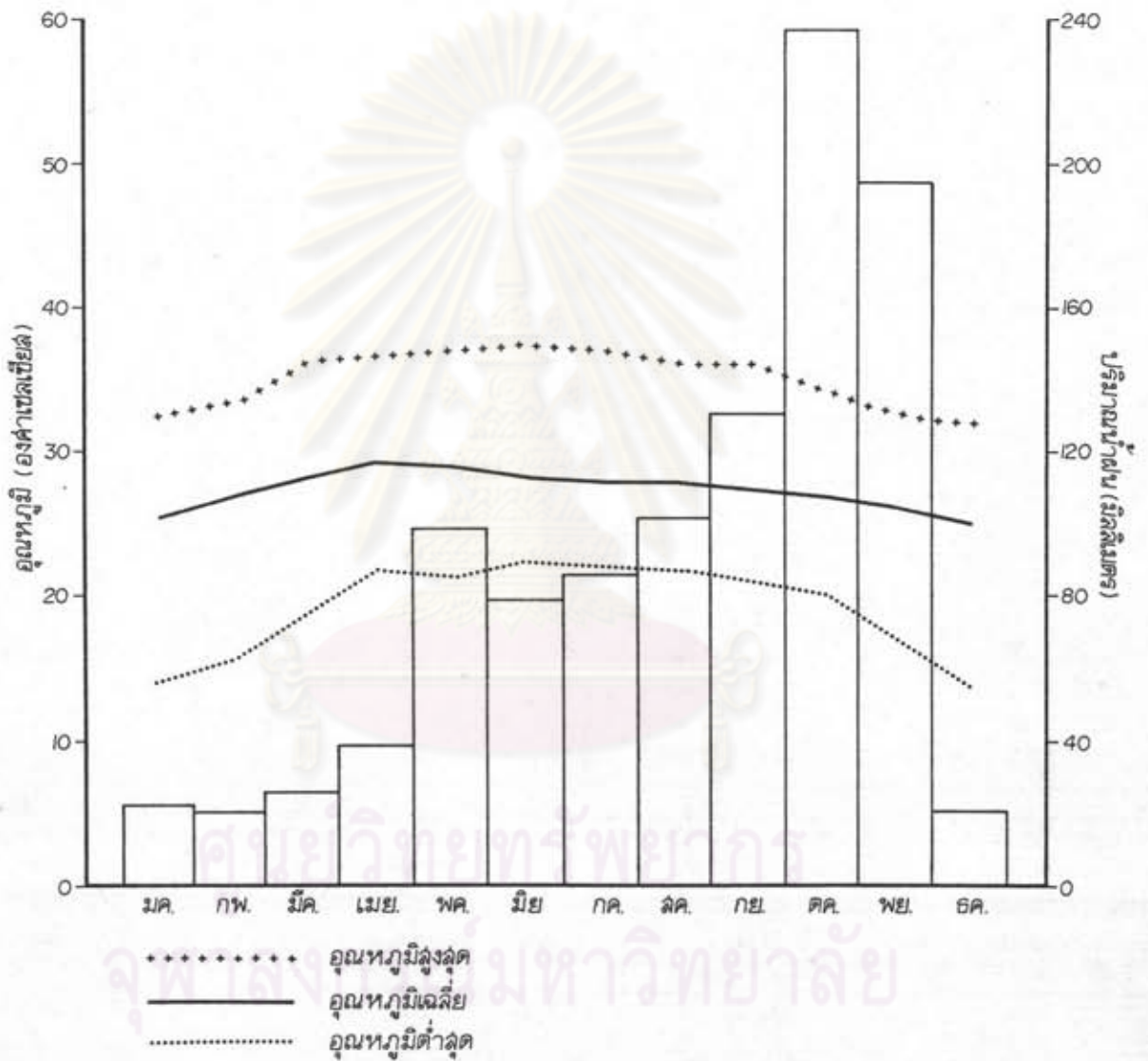
ภูมิอากาศของอนุภาคโดยทั่วไปเป็นทุ่งหญ้าเมืองร้อน และอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมเช่นเดียวกับภาคกลางคือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ระยะเวลาประมาณ 3-4 เดือน ต่อจากนั้นจะเข้าสู่ฤดูฝนระยะเวลาประมาณ 6 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวประมาณ 3 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม อุณหภูมิระหว่างกลางวันกับกลางคืนมีความแตกต่างกันมาก กลางคืนอากาศหนาวเย็น กลางวันอากาศร้อนจัด อุณหภูมิระหว่างฤดูก็แตกต่างกันมากเช่นกัน เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาสูงตลอดแนวด้านตะวันตกของอนุภาคซึ่งขวางกั้นทิศทางลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่งผลให้การกระจายของฝนไม่สม่ำเสมอกันทั่วทั้งอนุภาค อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 30-38 องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,600-2,400 มิลลิเมตรต่อปี

ภูมิอากาศของจังหวัดเพชรบุรีได้รับอิทธิพลจากสภาพภูมิประเทศ ซึ่งมีทั้งภูเขาสูงชันเต็มไปด้วยป่าไม้ทางด้านตะวันตก และลักษณะชายทะเลทางฝั่งตะวันออก และอิทธิพลจากลมมรสุมเป็น 3 ฤดูกาลคือ ฤดูร้อน หลังจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออ่อนกำลังลงฝนปลายเดือนกุมภาพันธ์อุณหภูมิก็เริ่มสูงขึ้น จนถึงเดือนพฤษภาคม ฝนช่วงฤดูร้อนนี้จะมีลมประจำถิ่นพัดจากอ่าวไทยเข้าสู่แผ่นดิน ท้าให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวนัก ฤดูฝนขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มพัดประมาณกลางเดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนตุลาคม ฝนช่วงฤดูฝนนี้ จะมีฝนอันเกิดจากพายุไซโคลนจากมหาสมุทรอินเดียในช่วงต้นฤดู และจากพายุหมุนซึ่งเกิดในทะเลจีนใต้ในช่วงปลายฤดู และฤดูหนาวจะหนาวเป็นระยะ ๆ ขึ้นกับอิทธิพลของหย่อมความกดอากาศสูงในประเศจีนว่า จะแผ่มาปกคลุมประเทศไทยรุนแรงอย่างไร

อุณหภูมิ ฝนช่วงปีพ.ศ.2514-2529 จังหวัดเพชรบุรี มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดประมาณ 13.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดประมาณ 37.4 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน จากสถิติของสถานีตรวจอากาศหัวหินในช่วง 15 ปี พบว่าจังหวัดเพชรบุรีมีปริมาณน้ำฝนมากในเดือนตุลาคม เฉลี่ยประมาณ 297.6 มิลลิเมตร และต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ เฉลี่ยประมาณ 10.9 มิลลิเมตร (แผนภูมิ 3.1)

แผนภูมิ 3.1 แสดงอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน ปี พ.ศ. 2514 - 2529

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา.

5. ทรัพยากรธรรมชาติ

ก. ดิน

สภาพดินโดยทั่วไปของอนุภาคสามารถแยกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

1. ดินที่อยู่ในที่ราบลุ่มน้ำ ส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบชั้นบันไดต่ำ (Lower Terrace) มีลักษณะราบเรียบไปจนถึงลักษณะลุ่ม ๆ ดอน ๆ เป็นตะพักลุ่มน้ำ (Alluvial Terrace) ส่วนมากจะเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียว ดินร่วนปนตะกอน มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางหรือค่อนข้างดี ระบายน้ำดี พบตามบริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำปราณบุรี แต่ลักษณะดินราบลุ่มแม่น้ำนี้จะมีการกัดเซาะ 2 ลักษณะคือ เกิดจากการเคลื่อนย้ายและทับถมโดยน้ำเค็ม เช่น บริเวณชายฝั่งทะเล เป็นต้น และเกิดจากการเคลื่อนย้ายทับถมโดยน้ำจืด ซึ่งจะพบบริเวณลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ เช่น แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำแควใหญ่ เป็นต้น
2. ดินบริเวณที่ราบเชิงเขาเป็นชั้นบันไดสูง มักจะประกอบด้วย หินทราย ดินเชิงเขาและตะกอน วัตถุน้ำพัดมาเป็นต้นกำเนิด ลักษณะพื้นที่เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ จนถึงเป็นลูกคลื่น เป็นส่วนราบเรียบอยู่เพียงเล็กน้อย โครงสร้างของเนื้อดินจะต่างไปจากดินตะกอนในภาคกลาง
3. ดินบริเวณเขาและภูเขา ส่วนใหญ่เป็นดินพอลิซีกเหลืองแดง และดินลูกรังสีน้ำตาลแดง มีทั้งดินต้นและลึก

ดินในจังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากดินในจังหวัดมีหลายประเภทกระจายกันอยู่ทั่วไปดังนั้นจึงขอกล่าวถึงลักษณะและสมรรถนะของดิน เฉพาะดินที่มีความสำคัญต่ออาชีพความเป็นอยู่ของประชากร ดังนี้ คือ

1. Active Tidal Flat ดินประเภทนี้เป็นดินบริเวณน้ำทะเลท่วมถึง ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนที่น้ำพัดพามา พื้นที่เหล่านี้ริดยมากเป็นป่าโกงกาง และพื้นที่หนองดินเค็มอื่น ๆ บางแห่งใช้ทำนาเกลือและนากุ้ง บริเวณที่พบดินประเภทนี้ได้แก่ ด้านตะวันออกที่ติดอ่าวไทย ซึ่งอยู่ในบริเวณบางส่วนของอำเภอเมืองและอำเภอบ้านแหลม

2. Former Tidal Flat ลักษณะเป็นดินเหนียวติดตามชายทะเล อยู่ติดกับป่าโกงกาง ดินจะแฉะเกือบตลอดปีและบางที่น้ำเค็มอาจท่วมถึง ดินนี้จะมีความสมบูรณ์สูง แต่ปริมาณเกลือทำให้ผลผลิตต่ำ ความเค็มของดินเป็นปัญหาใหญ่ถ้าสามารถป้องกันน้ำท่วมถึง และการซึมเข้าไปของน้ำเค็มได้ก็สามารถจัดเข้าเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง ส่วนใหญ่จะไม่ใช้ทำนาข้าว จะมีแต่หญ้ากกต่าง ๆ ปกคลุมอยู่หรือใช้เป็นทำเลเลี้ยงปลา บริเวณที่พบดินชนิดนี้ คือ ด้านทิศตะวันออกของจังหวัด ซึ่งเป็นบางส่วนของอำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง และอำเภอชะอำ

3. Flood Plain เป็นตะกอนดินซึ่งลำน้ำพัดพามาทับถมซึ่งได้แก่ทราย กรวด ดินเหนียว และทรายละเอียด จึงเกิดที่ราบขึ้นตามริมฝั่งแม่น้ำ เป็นดินที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูก เพราะเนื้อดินร่วนซุย และมีการซาบซึมน้ำในดินล่างดีปานกลางถึงช้า ดินบนมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงอุดมสมบูรณ์สูง แต่อาจมีปัญหาเรื่องความเสียหายจากน้ำท่วมในฤดูฝน ดินชนิดนี้จะพบในบริเวณสองฝั่งของแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งเป็นดินที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณนี้เป็นอย่างยิ่ง

4. Semi-Recent Terrace เนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินเหนียวจัด ความสมบูรณ์ของดินสูงถึงต่ำ จัดว่าเหมาะสมในการเพาะปลูกทั้งการทำนาข้าวและพืชไร่ ดินชนิดนี้พบในบางส่วนของอำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด และอำเภอท่ายาง

5. Dissected Erosion Surface and Foot Hill Slope เนื้อดินเป็นดินร่วนเชิงร่วนหรือเชิงทรายไม่เหมาะสมสำหรับการทำนาข้าวแต่เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่อยู่บ้าง ดินชนิดนี้พบในบริเวณอำเภอท่ายาง และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

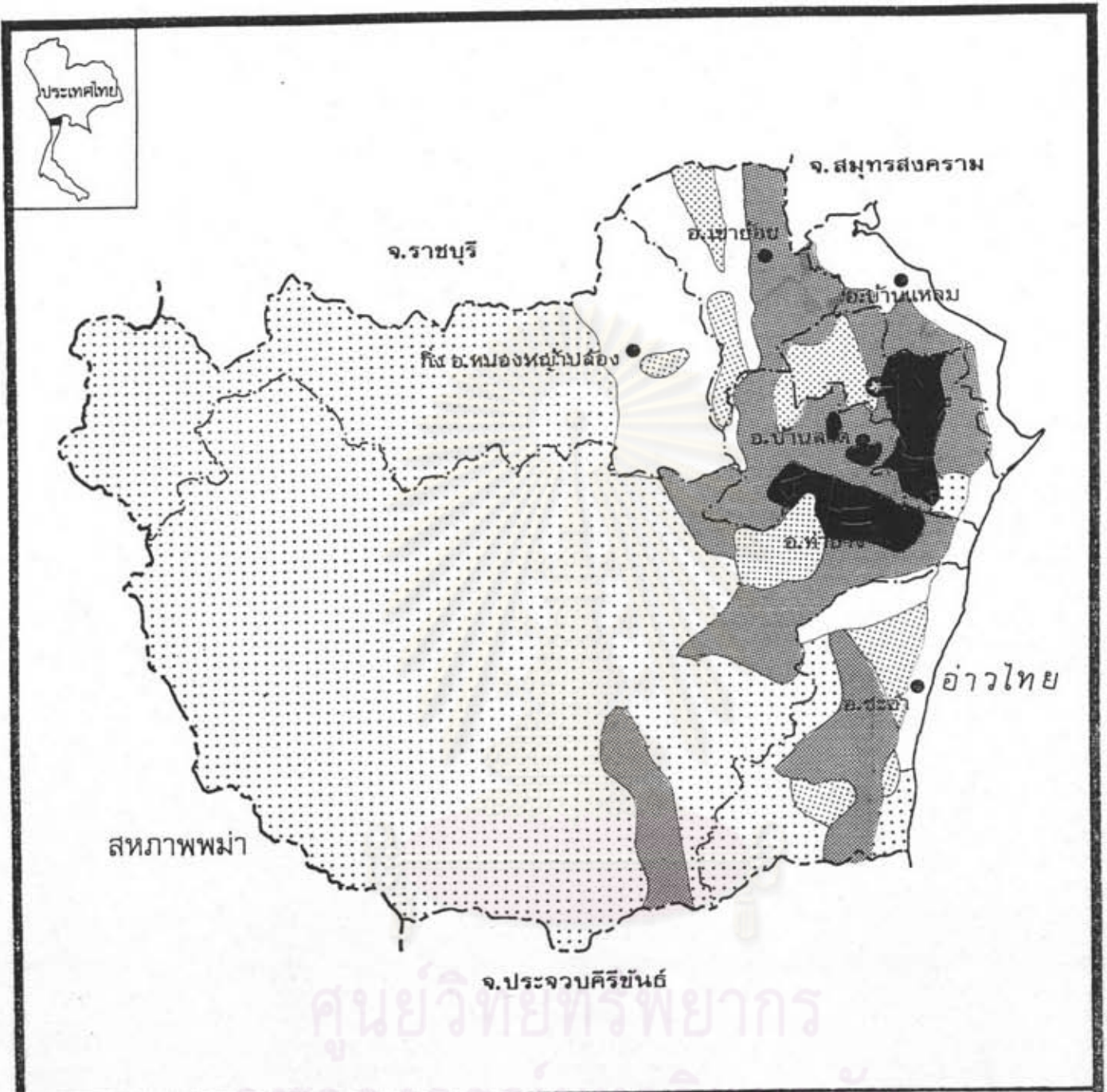
6. Coalescing Fans เป็นดินเชิงร่วนกึ่งเชิงเหนียว

ส่วนมากจะมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำไม่เหมาะสำหรับทานาข้าว จึงเหมาะในการปลูกพืชไร่ ดินชนิดนี้พบในบริเวณอำเภอท่าช้างติดกับอำเภอชะอภา ที่สำคัญคือชนิดดินนี้ส่วนใหญ่อยู่บริเวณที่ดินตามโครงการพระราชดำริและพระราชประสงค์จังหวัดเพชรบุรีหลายโครงการเช่น โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีดินหลายชนิดซึ่งไม่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของประชากรในจังหวัดเพชรบุรีมากนัก เช่น Hill and Mountain ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปตามภูเขาต่าง ๆ แต่ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ก็มี เช่น เขาทะโมน ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบ้านลาด และเป็นอุตสาหกรรมการโรมิน และเขาในเขตอำเภอชะอภาที่นำมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมการผลิตปูนซีเมนต์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาสมรรถนะดินสำหรับการเกษตรกรรม จะพบว่าจังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ที่สามารถใช้ในการเกษตรได้ดีจะมีเพียงร้อยละ 9.4 ของพื้นที่จังหวัดนั้น นอกจากนั้นอีกร้อยละ 87.54 จะเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การเกษตร ส่วนพื้นที่อีกร้อยละ 3.06 เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้จำแนกสมรรถนะที่ดิน ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำสาธารณะต่าง ๆ แต่ในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2529) พื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรกรรม ได้เพิ่มสูงขึ้น เป็นร้อยละ 23.3 ของพื้นที่จังหวัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบุกกรุกทำลายป่าประการหนึ่ง (แผนที่ 3.5)

ข. แหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่สำคัญของอนุภาคแบ่งเป็นน้ำฝน บริเวณที่มีปริมาณน้ำสูงได้แก่บริเวณอำเภอสังขละบุรี จะมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,600-2,400 มิลลิเมตรต่อปี น้ำบาดิน ได้แก่แม่น้ำลาธารที่สำคัญคือ แม่น้ำท่าจีน แควใหญ่-แควน้อย แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำภาษี แม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี ซึ่งแม่น้ำต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างมากมายทั้งด้านการชลประทาน การอุปโภคบริโภค และการคมนาคมขนส่ง และน้ำใต้ดิน แหล่งที่มีปริมาณน้ำมากและมีคุณภาพคือบริเวณแม่น้ำท่าจีน ที่บริเวณด้านเหนือของจังหวัดสุพรรณบุรีและที่บริเวณอ.บ้านโป่ง อ.บางแพ และบริเวณหุบปูนลุ่มแม่น้ำแควน้อยอยู่ในเขตอ.ทริยค(แผนที่ 3.6)

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

<p>แสดง สุ่มรณนะที่ดินกาจเกษตร</p>	<ul style="list-style-type: none"> สุ่มรณนะที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรมากที่สุด สุ่มรณนะที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรมาก สุ่มรณนะที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรปานกลาง สุ่มรณนะที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรน้อย สุ่มรณนะที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรน้อยที่สุด 	<p>มาตราส่วน กิโลเมตร</p>
		<p>↑ แผนที่ 3.5</p>

จังหวัดเพชรบุรี มีต้นน้ำอยู่ทางด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเทือกเขาสูง ยาวจากเหนือจรดใต้ ลักษณะทางน้ำจะเป็นร่องไหลไประหว่างหุบเขา ทางน้ำหลายสายไหลมารวมกันลงสู่แม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งมีปริมาณน้ำมากเพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ จึงมีการสร้างเขื่อนแก่งกระจานเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ทั้งด้านเกษตรกรรม และผลิตกระแสไฟฟ้า ทั้งยังมีผลต่อเนื่อง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี แม่น้ำสายสำคัญในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 สายคือ

1. แม่น้ำเพชรบุรี ต้นน้ำเกิดจากทิวเขาตะนาวศรีในเขตอำเภอท่ายาง จากต้นน้ำซึ่งเป็นตอนต้นน้ำที่แม่น้ำไหลผ่านหุบเขา เขิงเขาและที่สูงซึ่งยาวประมาณ 165 กิโลเมตร หลังจากนั้นจึงไหลสู่ที่ราบผ่านอำเภอท่ายาง บ้านลาด ตัวเมืองเพชรบุรีแล้วไหลออกสู่วังไทยที่อำเภอบ้านแหลม รวมระยะทางที่แม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านที่ราบ 62 กิโลเมตร รวมความยาวตลอดสาย 227 กิโลเมตร
2. แม่น้ำบางกลอย ต้นน้ำเกิดจากทิวเขาตะนาวศรี ในเขตตำบลยาง น้ำกัลลเหือ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไหลผ่านพื้นที่ในเขตอำเภอท่ายางไปบรรจบกับแม่น้ำเพชรบุรีในเขตตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่ายาง มีความยาวประมาณ 44 กิโลเมตร
3. แม่น้ำบางตะบูน ต้นน้ำอยู่ในเขตตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย ไหลไปทางตะวันออกผ่านเขตอำเภอบ้านแหลม ลงสู่อ่าวไทยในเขตอ่าวบางตะบูนอำเภอบ้านแหลม มีความยาว 18 กิโลเมตร
4. แม่น้ำปราณบุรี ต้นน้ำอยู่ในเขตตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่ายาง ไหลไปทางใต้ เข้าสู่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยาว 130 กิโลเมตร

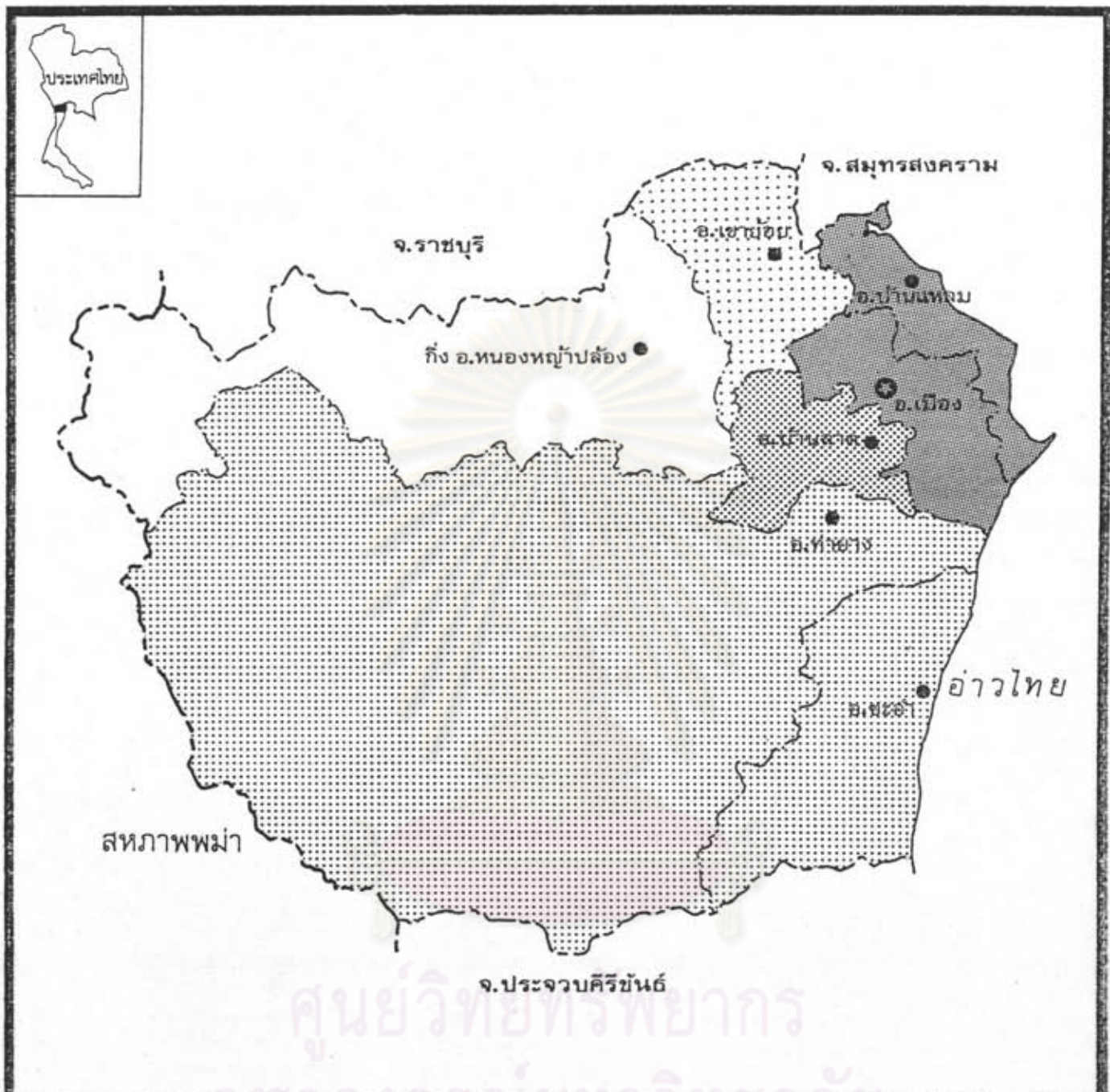
นอกจากนี้ยังมีสาขาของแม่น้ำเพชรบุรีอีกคือ ห้วยแม่ประโคน ห้วยแม่ประจันต์ ห้วยผาก ห้วยสงสัย สำหรับน้ำพิวดินและน้ำบาดาลซึ่งประชากรในจังหวัดเพชรบุรีใช้สำหรับอุปโภคและบริโภคในบริเวณพื้นที่ชายทะเลมีจำกัดไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ และบริเวณที่เชิงเขาเป็นแหล่งน้ำไม่คอยดีนักให้น้ำในปริมาณ 5-40 แกลลอนต่อนาที จนถึง 60 แกลลอน

ด่อน้ำที่ในบางแห่งส่วนบริเวณที่ราบตอนกลางปริมาณน้ำประมาณ 100-160 แกลลอนต่อนาที จากตารางที่ 3.3 พบว่าอัตราเฉลี่ยของปริมาณน้ำบาดาลประมาณ 24.6 แกลลอนต่อนาทีโดยใน จังหวัดเพชรบุรีมีบ่อบาดาลรวม 67 บ่อ สามารถให้ประโยชน์แก่ประชากรได้เพียง 40,833 คนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดยังต้องพึ่งพาแหล่งน้ำผิวดินเกือบทั้งหมด

ค. การชลประทาน ในอนุภาคมีโครงการชลประทานทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีเขื่อนเก็บกักน้ำอยู่ 3 แห่ง คือ เขื่อนวชิราลงกรณ์ เขื่อนเจ้าเพชร และเขื่อน เขาแหลม โครงการเจ้าพระยา บริเวณแม่น้ำเพชรบุรีได้รับน้ำจากเขื่อนชัยนาท โครงการ ชลประทานกระเสียว โครงการชลประทานเพชรบุรีและโครงการชลประทานปราณบุรี

สำหรับจังหวัดเพชรบุรี สภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยให้เกิดธารน้ำสาย สำคัญซึ่งมีผลให้มีการกักเก็บน้ำนำไปใช้ โดยการสร้างเขื่อนนั้น ก็ยังไม่พอเพียงต่อการเกษตร กรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวจังหวัดเพชรบุรี จึงมีโครงการชลประทานขนาดต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วไป ซึ่งเป็นทั้งโครงการตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรั ชกาลปัจจุบัน และโครงการชลประทานที่รับผิดชอบโครงการโดยหน่วยงานของกรมชลประทาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้อำเภอพื้นที่เพาะปลูกได้รับประโยชน์จากโครงการเหล่านี้ได้อย่างทั่วถึง (แผนที่ 3.7) โดยมีพื้นที่ชลประทานทั้งสิ้นประมาณ 338,898 ไร่ พื้นที่ที่ได้รับน้ำแน่นอน แยกเป็นราย อำเภอได้ดังนี้ อำเภอเมือง 118,536 ไร่ อำเภอท่ายาง 74,242 ไร่ อำเภอบ้านลาด 57,818 ไร่ อำเภอบ้านแหลม 32,598 ไร่ และอำเภอชะอำ 30,025 ไร่ โครงการ ชลประทานขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี (แผนที่ 3.8) ได้แก่

1. โครงการชลประทานหลวงเพชรบุรี เรียกโดยทั่วไปว่าเขื่อน เพชรอยู่ที่บ้านท่าซึก ตำบลท่าคอย อำเภอท่ายาง เป็นโครงการกัก ทดน้ำและส่งน้ำ โดยทา การกักเก็บน้ำจากลำน้ำ 5 สาย คือ แม่น้ำบางกลอย ห้วยแม่ประโคน ห้วยแม่ประจันต์ ห้วยผาก ห้วยสงสัย เขื่อนเพชรมีคลองส่งน้ำสายใหญ่ 4 สาย พังखा 3 สาย และฝั่งซ้าย 1 สาย รวมพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน 467,881 ไร่ (ดูตารางที่ 3.3 ภาคผนวก) ทั้งนี้สามารถ ให้ประโยชน์ต่อการเกษตรกรรมเป็นพื้นที่ร้อยละ 50.55 ของพื้นที่เกษตร

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง คักยภาพของพื้นที่ได้รับน้ำชลประทาน

คักยภาพสูงมาก

คักยภาพต่ำ

คักยภาพสูง

คักยภาพต่ำมาก

คักยภาพปานกลาง

มาตราส่วน

กิโลเมตร

แผนที่

3.8

2. โครงการชลประทานเขื่อนแก่งกระจาน ในลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี เป็นโครงการเอนกประสงค์ มีวัตถุประสงค์ในการเก็บกักน้ำ ป้องกันอุทกภัยส่งน้ำเพื่อการชลประทานตลอดจนเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า สามารถเก็บกักน้ำได้ 710 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพื่อการชลประทานในพื้นที่ถึง 174,000 ไร่ และสามารถผลิตไฟฟ้าได้ 19,000 กิโลวัตต์

3. โครงการอ่างเก็บน้ำหุบกระพง ในลุ่มน้ำเพชรบุรี เป็นโครงการอ่างเก็บน้ำเพื่อการเพาะปลูกที่สำคัญสำหรับประชาชนในสหกรณ์การเกษตรหุบกระพง ซึ่งสามารถเก็บน้ำได้ 260,000 ลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพื่อการชลประทานในพื้นที่ 2,580 ไร่ เป็นอ่างเก็บน้ำสำคัญด้านการเพาะปลูก มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก

ง. ป่าไม้ อนาคตมีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์มากแห่งหนึ่งของประเทศ ปี พ.ศ. 2526 มีพื้นที่ป่าไม้อยู่ประมาณ 11,051,956 ไร่ ประกอบด้วย เขตป่าสงวนแห่งชาติ 59 แห่ง มีพื้นที่ 8,338,783 ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 3 แห่ง มีพื้นที่ 1,804,375 ไร่ เขตอุทยานแห่งชาติ 6 แห่ง มีพื้นที่ 3,069,375 ไร่ สภาพป่าไม้ในปัจจุบันลดลงเนื่องจากการได้มีการบุกรุกทำลายป่าสงวนแห่งชาติโดยคนป่ามาทำประโยชน์และทั้งต้องการขยายพื้นที่ทำการเพาะปลูก (แผนที่ 3.9)

จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ซึ่งเป็นป่าไม้ทั้งป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าไผ่ และสวนป่าอยู่มากมาย จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียมของกรมป่าไม้พบว่า ในปี 2516 มีพื้นที่ป่าไม้อยู่ 3,636 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 57.2 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด อีก 5 ปี ต่อมาในปี 2521 พื้นที่ป่าไม้เหลือเพียง 2,826 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 44.5 ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ป่าไม้ซึ่งถูกบุกรุกทำลายในช่วง 5 ปี ถึง 810 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 22.28 ของพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด สภาพป่าจากภาพถ่ายดาวเทียมในปี พ.ศ. 2525 พบว่าจังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 2,497 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.78 ของพื้นที่ป่าไม้ทั้งอนุภาค หรือร้อยละ 40.11 ของพื้นที่จังหวัด และปี พ.ศ. 2528 ป่าไม้ของจังหวัดถูกทำลายเหลือเพียง 2,272 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 36.50 ของพื้นที่จังหวัด

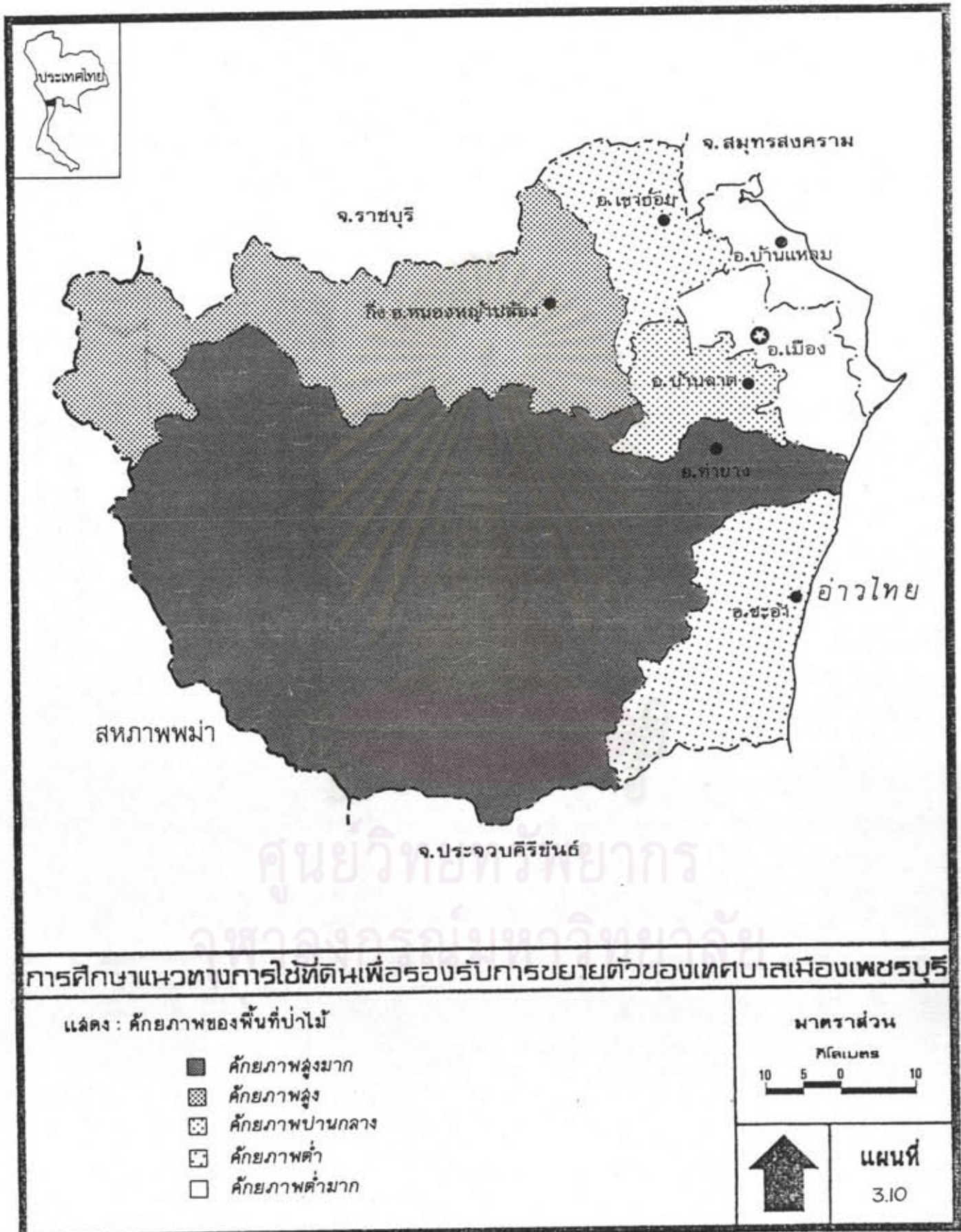
แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดเพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ.2525 - 2528 ปรากฏว่าพื้นที่ป่าไม้ลดลงถึง 225 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 9.01 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิมและมีอัตราการลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.00 ต่อปี ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้ของภาคตะวันตกลดลงในอัตราร้อยละ 2.95 ต่อปี จะเห็นได้ว่าจังหวัดเพชรบุรี มีแนวโน้มของการบุกรุกทำลายป่าสูงมากเป็นอันดับสองในภาคตะวันตกและพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณอำเภอท่ายาง และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง (ดูแผนที่ 3.10 และ ตารางที่ 3.4 ในภาคผนวก)

ปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีมีป่าสงวนแห่งชาติที่ทางราชการได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติถึง 10 ป่า รวมเนื้อที่ 3,672 ตารางกิโลเมตร (ปี พ.ศ.2528 เหลือเนื้อที่เพียง 2,497 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น) นอกจากนี้ยังมีป่าเตรียมสงวนอีก 5 ป่า เนื้อที่ประมาณ 185 ตารางกิโลเมตร

จ. แร่ธาตุ อนุภาคมีทรัพยากรแร่ธาตุค่อนข้างสมบูรณ์และมีความสำคัญกับประเทศ แร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ แร่ดีบุก แร่ลูปพลัม หังสเดน ฟลูออไรท์ เฟลด์สปาร์ ตะกั่ว และสังกะสี โดยแหล่งแร่ที่สำคัญเหล่านี้จะอยู่ในบริเวณพื้นที่ทางด้านตะวันตกของอนุภาค ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าไม้และภูเขาต่อเนื่องลงไป ถึงคาบสมุทรภาคใต้ การผลิตแร่ดีบุกมีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่สูงเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศรองจากภาคใต้

จังหวัดเพชรบุรี ในบริเวณเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นหินแกรนิต (Granite) เป็นแหล่งแร่สำคัญหารายได้ให้กับจังหวัดพอสมควร แร่ที่มีการสำรวจและขุดขึ้นมาใช้และส่งออกได้แก่ แร่ดีบุก ฟลูออไรท์ แบไรท์ หินปูน หินดินดาน (แผนที่ 3.11) บริเวณที่มีการทำเหมืองแร่ในจังหวัด ในปี พ.ศ.2528 ได้แก่

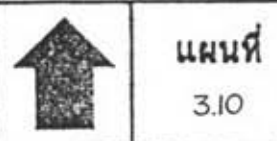
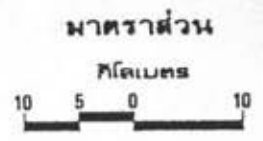
1. เหมืองแร่ดีบุก เปิดดำเนินการอยู่ 2 เหมือง อยู่ในตำบลท่าไม้ราก อำเภอท่ายาง และตำบลห้วยซ้อง อำเภอบ้านลาด
2. เหมืองแร่ฟลูออไรท์ จำนวน 3 เหมือง ในบริเวณไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด และตำบลยางน้ำกลัดใต้ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : คัดยภาพของพื้นที่ป่าไม้

- คัดยภาพสูงมาก
- ▨ คัดยภาพสูง
- ▩ คัดยภาพปานกลาง
- (with dots) คัดยภาพต่ำ
- (white) คัดยภาพต่ำมาก

3. เหมืองแร่ฟลูออไรต์และฟลูออไรต์เปอร์เซนต์ต่ำ เปิดดำเนินการ อยู่ 5 เหมือง ในบริเวณตำบลวังไคร้ อำเภอท่ายาง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ - ใต้ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

4. เหมืองถ่านหินลิกไนท์ เปิดดำเนินการอยู่เหมืองเดียวใน บริเวณตำบลหนองหญ้าปล้อง กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

5. เหมืองแร่หินปูนและหินดินดานเพื่ออุตสาหกรรมซีเมนต์ เปิดดำเนินการอยู่แห่งเดียว คือ ในบริเวณตำบลชะอ้า อำเภอชะอ้า

นอกจากนี้ยังมีแร่ตะกั่ว วุลแฟรม คิวไรต์ และเฟสปาร์ ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อออกประทานบัตร อยู่ในท้องที่อำเภอท่ายาง อำเภอชะอ้า และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

6. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในปี พ.ศ.2526 อนุญาตสามารถจำแนกการใช้ที่ดินสำคัญ ๆ ดังนี้ (ดูแผนที่ 3.12 ประกอบ)

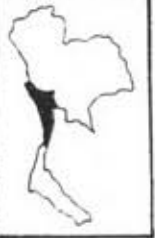
ก. พื้นที่ที่เป็นป่าไม้ มีพื้นที่ประมาณ 11,051,956 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.05 ของพื้นที่อนุภาค ได้แก่ พื้นที่ตลอดแนวอนุภาคของภาค

ข. พื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรกรรม ประมาณ 7,545,352 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.02 ของพื้นที่อนุภาค และแบ่งออกเป็นประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินย่อยคือ ที่นา 3,599,812 ไร่, พืชไร่ 2,738,211 ไร่, ไม้ผล-ไม้ยืนต้น 667,812 ไร่

ค. พื้นที่ที่ไม่ได้จำแนก 8,329,794 ไร่คิดเป็นร้อยละ 30.94 ของพื้นที่อนุภาค ได้แก่พื้นที่ที่เป็นที่ว่าง ที่ลุ่มน้ำขัง หรือแม่น้ำ

พื้นที่ถือครองทางการเกษตรในปี พ.ศ.2526 สัดส่วนระหว่างพื้นที่ถือครองทางการเกษตรกับพื้นที่ทั้งหมดของอนุภาค สามารถแยกออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. จังหวัดที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรต่อพื้นที่จังหวัดสูงกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ

สาธารณรัฐฉว้างคมเบีย
แห่ง
ฉนภาพพม่า

ลาวไทย

ประจวบคีรีขันธ์

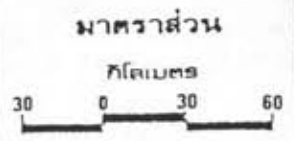
ศูนย์วิทยุพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในอนุภาคศึกษา

- ป่าไม้
- ไม้ผล และ ไม้ยืนต้น
- ป่าไม้เลื้อยโทรม
- นาทุ่ง นาเกลือและป่าชายเลน
- นาข้าว
- พื้นที่อื่น ๆ
- พืชไร่

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

แผนที่
3.12

2. จังหวัดที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรต่อพื้นที่จังหวัดต่ำกว่าร้อยละ 70 ลงมา ซึ่งแบ่งกลุ่มย่อยได้เป็น 2 กลุ่มคือ

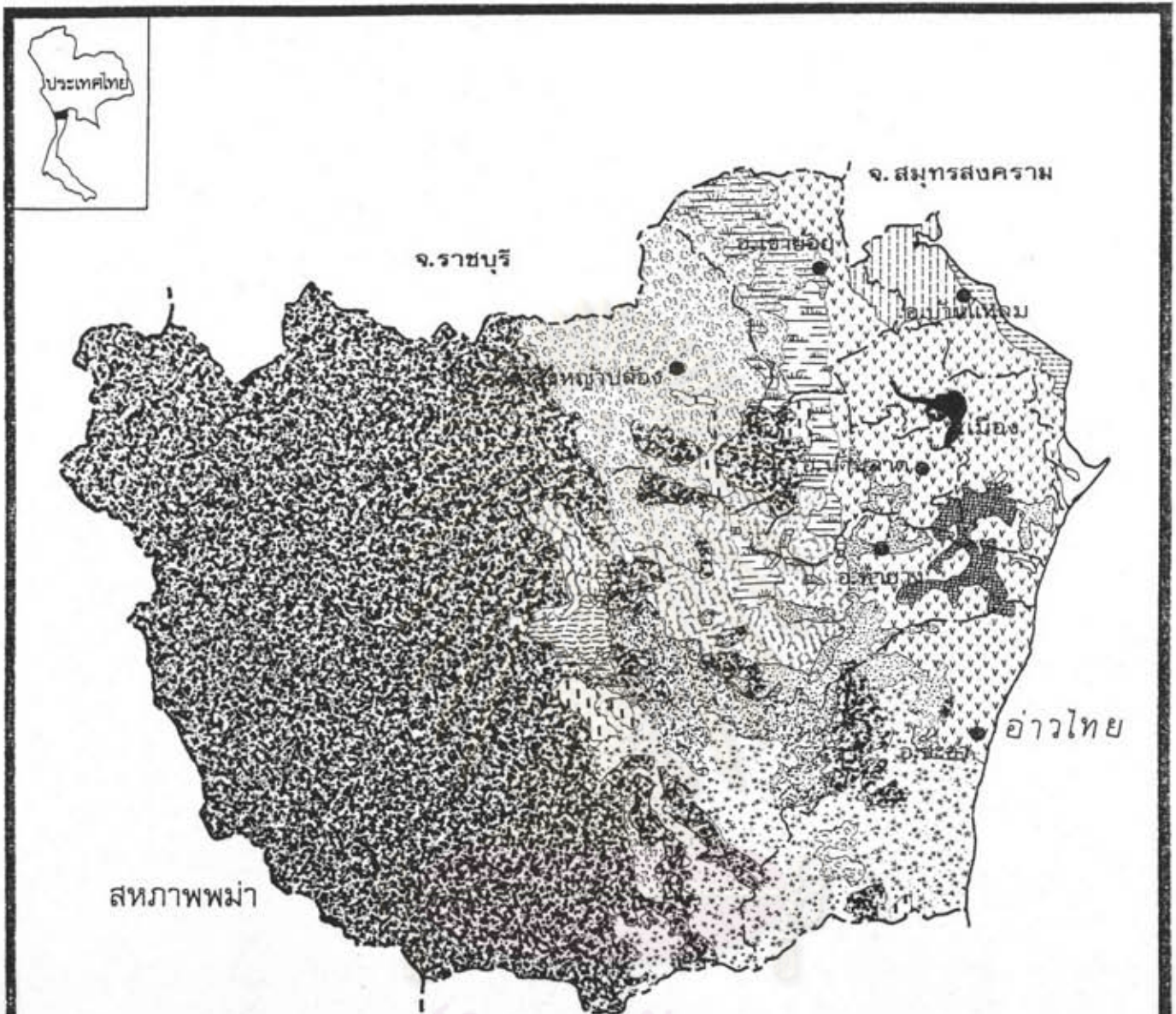
2.1 จังหวัดที่มีพื้นที่บางส่วนอยู่บริเวณต้นอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัด ราชบุรี จังหวัดสมุทรสาคร มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 41.52 และ 37.09 ตามลำดับ

2.2 จังหวัดที่มีพื้นที่ถือครองต่อพื้นที่จังหวัดต่ำมาก ได้แก่ จังหวัด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี ซึ่งมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเพียงร้อยละ 23.67 , 23.22 และ 14.18 ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของอนุภาค ระหว่างปีพ.ศ.2524-พ.ศ. 2526 พอสรุปได้ว่าพื้นที่ที่เป็นป่าลดลงถึง 548,692 ไร่ และพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรกรรม เพิ่มขึ้นประมาณ 17,601 ไร่ โดยเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชไร่, ไม้ผล-ไม้ยืนต้นแต่พื้นที่นากลับลดลงประมาณ 53,201 ไร่ (ดูตารางที่ 3.5 อนาคตของอนุภาค) อาจสรุปได้ว่าแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคตของอนุภาคคงมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ และที่นำมาปลูกพืชไร่เพิ่มขึ้น ถ้าพื้นที่พืชไร่สูงขึ้นก็ย่อมแสดงว่าต้องมีการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น ดังนั้นในการขยายพื้นที่ในการเกษตรกรรมของอนุภาคจึงน่าจะถูกจำกัดให้น้อยลง และควรจะหันมาปรับปรุงคุณภาพดินที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าปัจจุบัน

การใช้ที่ดินระดับจังหวัด (ดูแผนที่ 3.13)

จังหวัดเพชรบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมด 6,356.918 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,969,323 ไร่ จากสถิติการเกษตรของประเทศไทยในปี พ.ศ. ปรากฏว่า จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด ในเขตอำเภอท่ายาง และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง จากการที่มีพื้นที่ป่าไม้มากเช่นนี้ จะส่งผลให้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนกิจกรรมด้านเกษตรกรรมของจังหวัดอย่างมาก ในปี พ.ศ.2527 จังหวัดเพชรบุรี มีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร และเนื้อที่ที่ไม่ได้จำแนกอยู่ประมาณ 917,538 และ 1,460,906 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.12 และ 36.80 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยุสื่อสาร
 วิทยุสื่อสารจังหวัด

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง การใช้ที่ดิน จังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2523

ป่าอุดมสมบูรณ์	ลานผสม	ที่ใช้ - ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ป่าเสื่อมโทรม	นาข้าว	ศวิเมือง
ป่าสน	ลานผสม - ที่ใช้	แหล่งน้ำ
ป่าอุดมสมบูรณ์ - ที่ใช้	ลานผสม - นาข้าว	ออปลา - ออสุรี
ป่าเสื่อมโทรม - ที่ใช้	ที่ใช้	ที่คุ้ม
ป่าเสื่อมโทรม - นาข้าว	นาในเขตชลประทาน	ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

แผนที่
 3.13

จากแผนที่แสดงการใช้ที่ดินจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2523 สามารถกล่าวถึงสภาพ
การใช้ที่ดินในแต่ละอำเภอ พอสรุปได้ดังนี้

อำเภอเมืองเพชรบุรี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนาในเขตชลประทาน มีสภาพของ
ป่าเสื่อมโทรมและสวนผสมสลับกับพืชไร่อยู่ทางตอนใต้ของอำเภอ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งตัว
เมืองเพชรบุรี ซึ่งเป็นชุมชนเมืองศูนย์กลางที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรีด้วย

อำเภอท่ายางมีการใช้ที่ดินหลายประเภท ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์
ทางด้านตะวันตกของอำเภอ อำเภอท่ายางยังเป็นที่ตั้งของเขื่อนแก่งกระจาน ซึ่งอำนวย
ประโยชน์แก่การเกษตรของจังหวัดเพชรบุรีอย่างมากด้วย สิ่งซึ่งน่าจะมีบทบาทที่สำคัญสำหรับ
อำเภอท่ายางคือ การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติป่าแก่งกระจานของกรมป่าไม้ ซึ่งกินเนื้อที่ถึง
2,478 ตารางกิโลเมตร ในเขตอำเภอท่ายางและกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง เมื่อปีพ.ศ. 2524
เมื่อเกิดอุทยานแห่งชาติขึ้น โอกาสในการสงวนรักษาและควบคุมเกี่ยวกับป่าไม้ของจังหวัด
เพชรบุรีน่าจะมีแนวโน้มและมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นในอนาคต ทั้งยังเป็นการส่งเสริมภาวะการท่องเที่ยว
เที่ยวของจังหวัดอีกด้วย บริเวณตอนกลางและทางตะวันออกของอำเภอ มีลักษณะการใช้ที่ดิน
หลายหลาก เช่น พืชไร่สวนผสม สวนผสมสลับพืชไร่ ป่าเสื่อมโทรม ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ นาน้ำ
ฝน โดยเฉพาะทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอซึ่งติดต่อกับอำเภอชะอำเป็นบริเวณเพาะ
ปลูกพืชไร่ที่สำคัญของอำเภอท่ายาง

อำเภอเขาย้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเสื่อมโทรมสลับกับนาน้ำฝนทางตอนก
กลางและมีพื้นที่นาน้ำฝน ป่าอุดมสมบูรณ์สลับกับพืชไร่ทางด้านตะวันตก และตอนใต้ของอำเภอ
ส่วนทางตะวันออกนั้นเป็นนาในเขตชลประทาน และเป็นเขตป่าชายเลนในบริเวณที่ติดต่อกับ
อำเภอบ้านแหลม

อำเภอบ้านแหลม ส่วนใหญ่เป็นนาในเขตชลประทาน ป่าชายเลน
ริมฝั่งด้านตะวันออกเป็นแหล่งทำการประมงที่สำคัญ การทำบ่อปลา บ่อกุ้งก็ทำกันมากในบริเวณนี้
นอกจากนี้บริเวณตอนใต้ที่ติดกับเขตอำเภอเมืองยังเป็นกลุ่มซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์อีกด้วย

อำเภอบ้านลาด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนาในเขตชลประทาน นาน้ำฝนสวนผสม
พืชไร่สลับกับที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ อำเภอบ้านลาดมีพื้นที่ราบที่เหมาะสมกับการเกษตรกรรมเกือบทั้ง
อำเภอยกเว้นทางด้านตะวันตกซึ่ง เป็นพื้นที่ภูเขา

อำเภอชะอำ มีพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอ้อยและสับ
ปะรด ทางตอนเหนือเป็นพื้นที่นาในเขตชลประทาน ด้านตะวันออกติดชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านตะวันตกค่อนข้างไปทางเหนือเป็นบริเวณภูเขาที่มีป่าสมบูรณ์ สวนผสมสลับ
กับพืชไร่

กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง มีพื้นที่กว่าครึ่งเป็นป่าไม้และภูเขาสูง เป็น
ส่วนหนึ่งของเขตอุทยานแห่งชาติป่าแก่งกระจาน ทางด้านตะวันออกมีพื้นที่ป่าสลับกับพืชไร่ ป่า
เสื่อมโทรมและนาข้าวเป็นบางส่วน

กล่าวโดยสรุป การใช้ที่ดินของจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณพื้นที่ราบ
ด้านตะวันออกโดยเฉพาะพื้นที่ทางการเกษตร โดยอาศัยแหล่งน้ำจากทางตะวันตกของจังหวัดใน
รูปของการชลประทาน จากตารางที่ 3.5 จะพบว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของจังหวัด
เพชรบุรีที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่ที่เป็นป่าไม้จะลดลง โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมถึงร้อยละ
-21.47 แสดงว่าได้มีการบุกรุกทำลายป่าไม้กันมากขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการเกษตรโดย
เฉพาะพืชไร่ หลังจากนั้นพื้นที่เหล่านั้นก็จะเสื่อมโทรม กลายเป็นทุ่งหญ้า และที่รกร้างจนที่สุด
ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเองเพิ่มขึ้น และการเช่าที่มีแนวโน้มลดลง มีการนำเอาที่นา
ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นมากขึ้น โดยพื้นที่นามีการเปลี่ยนแปลงลดลงถึงร้อยละ -7.71 ใน
ทานองเดียวกัน พื้นที่ที่เป็นพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น สวนผัก กลับมีการเปลี่ยนแปลงที่มีแนวโน้ม
เพิ่มขึ้นถึงร้อยละกว่า 20 แนวโน้มโดยทั่วไปของการใช้ที่ดินของจังหวัดเพชรบุรีจะมีการขยาย
พื้นที่เพาะปลูกไปทางบริเวณด้านตะวันตกซึ่ง เป็นป่าไม้ของจังหวัดมากขึ้นโดยเฉพาะในเขต
อำเภอท่ายาง ชะอำ และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง รวมทั้งด้านชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันออก
เฉียงเหนือในเขตอำเภอบ้านแหลม ซึ่งเป็นป่าชายเลน โดยนำไปใช้ทำนาเกลือ และนาเกลือมาก
ขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงการใช้น้ำไปเป็นที่ปลูกไม้ผล และไม้ยืนต้นอีกมากขึ้น โดยเฉพาะตอน
กลางค่อนข้างไปทางตะวันตกของอำเภอบ้านลาด ด้านใต้ของอำเภอเขาย้อย บริเวณด้านตะวันออก

ของอำเภอท่าช้าง และบริเวณทางตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเมือง สิ่งที่สำคัญที่สุดของการเปลี่ยนแปลงการอาชีพที่ดินของจังหวัดได้แก่ การบุกรุกทำลายป่าไม้ ทำให้กลายเป็นป่าเสื่อมโทรม ซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรของจังหวัดเพชรบุรีในอนาคต หากมิได้รับการวางแผนและควบคุมในแนวทางที่ถูกต้องอย่างจริงจัง

7. การคมนาคมขนส่ง

อนุภาคมีเส้นทางคมนาคมขนส่งติดต่อกันระหว่างอนุภาคและภายในอนุภาคได้ทั้งทางถนน รถไฟ และทางน้ำ ที่สำคัญ คือ (แผนที่ 3.14)

ก. ทางถนน

1. การติดต่อระหว่างอนุภาค ที่สำคัญประกอบด้วย

ก. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) จากกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และไปจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้

ข. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 (ถนนปากท่อ-ธนบุรี) จากกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงครามบรรจบกับถนนเพชรเกษมที่อำเภอปากท่อ จ.ราชบุรี เป็นเส้นทางที่ทำให้อาณาเขตติดต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้สะดวกมากยิ่งขึ้น

ค. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 321 (ถนนมาลัยแมน) จากจังหวัดนครปฐม มาเชื่อมกับจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ อำเภออู่ทอง

ง. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 จากจังหวัดนนทบุรี ผ่านอำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง ไปจังหวัดสุพรรณบุรี

จ. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3039 จากจังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านอำเภอสามชุก อำเภอบางนางบาชเชื่อมกับภาคกลางที่จังหวัดชัยนาท

ฉ. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3195 จากจังหวัดสุพรรณบุรี เชื่อมกับภาคกลางที่จังหวัดอ่างทอง

ช. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3263 จากจังหวัดสุพรรณบุรี
เชื่อมกับภาคกลางที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การติดต่อภายในภาค ที่สำคัญคือ

ก. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 (ถนนแสงชูโต) แยกจาก
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ที่บริเวณอำเภอบ้านโป่งไปจังหวัดกาญจนบุรีจนถึงอำเภอทองผาภูมิ

ข. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 324 (กาญจนบุรี-อุ้มทอง) จาก
จังหวัดกาญจนบุรีผ่านอำเภอพนมทวน อำเภออุ้มทอง ถึงจังหวัดสุพรรณบุรี

ค. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 325 (บางแพ-สมุทรสงคราม)
แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ผ่านอำเภอบางแพ อำเภอดำเนินสะดวก อำเภออัมพวา
เข้าจังหวัดสมุทรสงคราม

นอกจากนี้ยังมีทางหลวงจังหวัด และเส้นทางของส่วนราชการอื่นที่ขจัด
ต่อภายในจังหวัด

ข. ทางรถไฟ

1. ทางรถไฟสายใต้ เริ่มจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดนครปฐม ถึง
ชุมทางหนองปลาดุกในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี แล้วแยกออกเป็น 3 สาย คือ

ก. แยกจากชุมทางหนองปลาดุกไปทางใต้ผ่านอำเภอบ้านโป่ง
จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้

ข. แยกจากชุมทางหนองปลาดุก ไปทางตะวันตกไปสิ้นสุดที่
อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ค. แยกจากชุมทางหนองปลาดุกไปทางเหนือถึงจังหวัดสุพรรณบุรี

2. ทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่-แม่กลอง เริ่มจากวงเวียนใหญ่ไปสิ้นสุด
ที่จังหวัดสมุทรสงคราม

ค. ทางน้ำ

เส้นทางน้ำที่สำคัญของอนุภาค มีในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่งประเทศไทย
ฉะเชิงเทรา

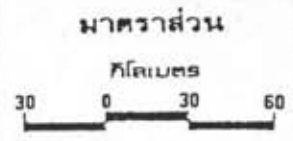
อ่าวไทย

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : ระบบการคมนาคม ในอนุภาคศึกษา

- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางหลวงจังหวัด
- ทางราชการอื่น
- ทางรถไฟ
- แม่น้ำ

ที่มา : สำนักผังเมือง

แผนที่
3.14

จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม ที่สำคัญคือ

1. แควน้อยและแควใหญ่ เป็นเส้นทางน้ำที่ติดต่อกับบริเวณภูเขาและที่สูงด้านตะวันตกของอนุภาค
2. แม่น้ำแม่กลอง สามารถใช้ติดต่อกับกรุงเทพมหานครได้โดยจากจังหวัดราชบุรี ผ่านคลองดำเนินสะดวก ถึงแม่น้ำท่าจีนและผ่านคลองภาษีเจริญเข้ากรุงเทพมหานคร
3. แม่น้ำท่าจีน เป็นเส้นทางน้ำที่ไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรีลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร

เส้นทางคมนาคมจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่เชื่อมการติดต่อระหว่างภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคใต้เข้าด้วยกัน โดยมีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4 เชื่อมระหว่างกรุงเทพฯ นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี ให้ติดต่อกันได้โดยมีระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงเพชรบุรี 167 กิโลเมตร ในขณะที่เส้นทางหลวง หมายเลข 35 ธนบุรีปากท่อ เชื่อมระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี โดยมีระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงเพชรบุรี 117 กิโลเมตร

ถนนและทางรถไฟ

ถนนสายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการหลายหน่วยสุดแต่แคว้นดุสิตประสงค์ และหน้าที่ของถนน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่

1. กรมทางหลวงแผ่นดิน เป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุด รับผิดชอบในการสร้างและซ่อมบำรุงถนนที่เป็นทางหลวงสายประธานและทางหลวงสายรอง ซึ่งมีปริมาณการจราจรสูงสภาพถนนเข้าได้ทุุกฤดูกาล เป็นถนนที่เชื่อมระหว่างจังหวัดและอำเภอที่สำคัญ ๆ
2. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ส่วนมากจะเป็นถนนลูกรัง เป็นถนนแยกจากทางหลวงสายประธานหรือสายรอง เข้าสู่ตำบลหรือหมู่บ้านต่าง ๆ หรือเป็นถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพัฒนาชนบทและความมั่นคง หากชุมชนที่ถนนนั้นผ่าน

เจริญขึ้นและปริมาณการจราจรมีมากพอ อาจยกฐานะถนนนั้นเป็นทางหลวง โอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง เพื่อพัฒนาให้เป็นถนนชั้นดีต่อไป

3. กองรักษาความปลอดภัย ถนนที่ ทรพ.กลาง สร้างมีสภาพและหน้าที่ เช่นเดียวกับถนนของ รพช. แต่มีวัตถุประสงค์หลักไปในด้านความมั่นคงมากกว่าอย่างอื่น

4. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นถนนขนาดเล็กที่เชื่อมเรียงตัวจังหวัดกับชุมชนรอบนอก มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการคมนาคม อาจเป็นถนนลาดยาง หรือถนนลูกรังก็ได้

สำหรับโครงข่ายของถนนในจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น มีถนนประเภทต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วโดยมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษมเริ่มจากวงเวียนใหญ่ ไปสู่จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี และเข้าสู่ตัวเมืองเพชรบุรี มีระยะทางจากกรุงเทพถึงจังหวัดเพชรบุรียาว 166 กิโลเมตร อีกเส้นทางหนึ่งได้แก่ เส้นทางหมายเลข 35 ธนบุรี-ปากท่อ เริ่มจากทางแยกถนนเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นระยะทาง 90 กิโลเมตร รวมระยะทางจากกรุงเทพถึงจังหวัดเพชรบุรียาว 135 กิโลเมตร ถนนสายเพชรเกษมในจังหวัดเพชรบุรี ผ่านตัวอำเภอต่าง ๆ ซึ่งมีระยะทางดังต่อไปนี้ จากสามแยกปากท่อถึง อำเภอเขาย้อย 13 กิโลเมตร

สามแยกปากท่อ	-	อำเภอเขาย้อย	13 กิโลเมตร
อำเภอเขาย้อย	-	ตัวเมืองเพชรบุรี	22 กิโลเมตร
ตัวเมืองเพชรบุรี	-	อำเภอท่ายาง	16 กิโลเมตร
อำเภอท่ายาง	-	อำเภอชะอ่า	24 กิโลเมตร
อำเภอชะอ่า	-	อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	25 กิโลเมตร

สำหรับทางหลวงภายในตัวจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ เส้นทางหมายเลข

3171	เพชรบุรี	-	เข้านโดอิฐ	8 กิโลเมตร
3172	ทางแยกอำเภอเขาย้อย	-	สถานีรถไฟเขาย้อย	4 กิโลเมตร
3173	เพชรบุรี	-	เขากลาง	3 กิโลเมตร
3174	เพชรเกษม	-	บ้านท่า	10 กิโลเมตร
3175	ท่ายาง	-	เขื่อนเพชร	10 กิโลเมตร

3176	เพชรบุรี	-	บ้านแหลม (ฝั่งตะวันตก)	15 กิโลเมตร
3177	เพชรบุรี	-	หาดเจ้าสำราญ	15 กิโลเมตร
3178	เพชรบุรี	-	บ้านแหลม (ฝั่งตะวันออก)	15 กิโลเมตร
3179	เพชรบุรี	-	บ้านลาด	6 กิโลเมตร

เส้นทางเหล่านี้เป็นเส้นทางลาดยางหรือถนนคอนกรีตชั้นดี ซึ่งเชื่อมชุมชนสำคัญภายในตัวจังหวัดเพชรบุรี และสำหรับระยะทางจากตัวเมืองเพชรบุรี ไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น

เพชรบุรี	-	เขื่อนแก่งกระจาน	53.5 กิโลเมตร
เพชรบุรี	-	หุบกะพง	42 กิโลเมตร
เพชรบุรี	-	หาดชะอำ	41 กิโลเมตร
เพชรบุรี	-	หาดเจ้าสำราญ	15 กิโลเมตร
เพชรบุรี	-	เขาย้อย	22 กิโลเมตร

ส่วนเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปจังหวัดเพชรบุรีนั้น มีความยาวประมาณ 167 กิโลเมตร โดยมีสถานีต้นทางอยู่ที่สถานีรถไฟหัวลำโพง และสถานีรถไฟบางกอกน้อย และสถานีรถไฟในเขตจังหวัดเพชรบุรีที่สำคัญ คือ สถานีรถไฟเขาย้อย สถานีรถไฟเพชรบุรี และสถานีรถไฟชะอำ รวมความยาวเส้นทางรถไฟในเขตจังหวัดเพชรบุรี ประมาณ 74 กิโลเมตร โดยมีระยะทางจากตัวเมืองเพชรบุรีไปยังชุมชนสำคัญ ในจังหวัดใกล้เคียง คือ

เพชรบุรี	-	ราชบุรี	50 กิโลเมตร
เพชรบุรี	-	นครปฐม	103 กิโลเมตร
เพชรบุรี	-	ประจวบคีรีขันธ์	151 กิโลเมตร

บริการขนส่งสาธารณะ

บริการขนส่งสาธารณะของจังหวัดเพชรบุรี ไม่ว่าจะเป็นการบริการโดย รถไฟหรือรถยนต์โดยสาร ซึ่งประเภทหลังมีทั้งในระดับอำเภอและระดับเทศบาล นับได้ว่ามีมาตรฐานความสะอาดสบาย และความปลอดภัยสูงกว่าบริเวณชุมชนใกล้เคียง ทั้งจำนวนรถ ประเภทของ

รถ และเส้นทางการเดินรถ ซึ่งเชื่อมโยงระหว่างเทศบาลกับอำเภอใกล้เคียงโดยรอบ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บริการขนส่งสาธารณะของจังหวัดเพชรบุรีเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีอย่างมาก

บริการขนส่งสาธารณะของจังหวัดเพชรบุรี แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ บริการของการรถไฟแห่งประเทศไทย และบริการรถยนต์โดยสารภายใต้การควบคุมของกรมการขนส่งทางบก

1. การบริการโดยรถไฟ

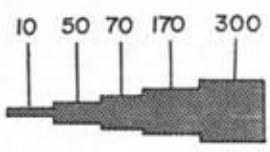
1. บริการขนส่งโดยรถไฟ ด้วยจังหวัดเพชรบุรีมีเส้นทางรถไฟผ่านจังหวัดยาว 74 กิโลเมตร มีระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงสถานีรถไฟเพชรบุรีในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรียาว 167 กิโลเมตร ในแต่ละวันมีขบวนรถไฟทั้งประเภทธรรมดา รวดเร็ว และรถด่วน ผ่านและแวะจอดยังสถานีเพชรบุรีวันละ 22 ขบวนทั้งเที่ยวลงและเที่ยวขึ้น ระยะเวลาเดินทางจากกรุงเทพฯ มาถึงเพชรบุรีใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง 15 นาที ซึ่งจะช้ากว่าบริการขนส่งทางรถยนต์โดยสารซึ่งใช้เวลาเพียง 2 ชั่วโมง 30 นาที แต่ประชาชนก็ยังนิยมใช้บริการอยู่ เนื่องจากมีความปลอดภัยสูงกว่ารถยนต์โดยสาร เนื่องจากอัตราค่าโดยสารถูกกว่าและระยะทางใกล้กับกรุงเทพฯ ทำให้การเดินทางโดยรถไฟยังคงมีบทบาทที่สำคัญ โดยเฉพาะสามารถขนส่งและบรรทุกทั้งคนโดยสารและสินค้าได้คราวละมาก ๆ หรือพ่อค้าที่ต้องการส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างจังหวัด ในปัจจุบันปัญหาการเดินทางโดยรถไฟมายังจังหวัดเพชรบุรี จะมีปัญหาในเรื่องเวลาที่นานกว่ารถยนต์ การบริการที่ยังไม่สะดวกโดยเฉพาะตู้โดยสารที่ไม่ค่อยสะอาด แออัดและยากที่จะควบคุมเรื่องการจัดกรรม อีกทั้งความไม่สง่างามบริเวณสถานีรถไฟที่ตัวเมือง หากมีการปรับปรุงแก้ไขเรื่องดังกล่าวให้ดีขึ้นแล้ว คาดว่าจะมีประชาชนใช้บริการรถไฟเพิ่มขึ้นกว่าเดิม

2. บริการขนส่งโดยรถยนต์โดยสาร ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 3 ประเภท คือ (แผนที่ 3.15)

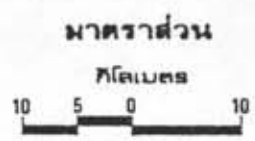

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง: จำนวนเที่ยวรถโดยสารประจำทาง

หน่วย: จำนวนเที่ยวต่อวัน

แผนที่
3.15

1) การขนส่งสาธารณะ ระหว่างเพชรบุรีกับกรุงเทพฯ ซึ่งดำเนินการโดยบริษัทขนส่งจำกัด มีรถยนต์โดยสารประจำทางวิ่งระหว่างเพชรบุรีกับกรุงเทพฯ ระยะทาง 167 กิโลเมตร (ผ่าน ราชบุรี-นครปฐม-กรุงเทพฯ) บริการวันละ 24 เที่ยว อีกเส้นทางหนึ่ง ระยะทาง 135 กิโลเมตร (ผ่านถนนสายธนบุรี-ปากท่อ) มีบริการวันละ 33 เที่ยว และในเส้นทางนี้ 135 กิโลเมตร จะมีรถยนต์โดยสารปรับอากาศบริการให้อีกวันละ 7 เที่ยว (ตาราง 3.6)

2) การขนส่งสาธารณะระหว่างเพชรบุรีกับชุมชนใกล้เคียง โดยเอกชนรับสัมปทานจากกรมการขนส่งทางบก มีดังนี้

- เพชรบุรี-หัวหิน ระยะทาง 63 กิโลเมตร
บริการวันละ 49 เที่ยว
- เพชรบุรี-ปากท่อ ระยะทาง 41 กิโลเมตร
บริการวันละ 73 เที่ยว
- เพชรบุรี-สมุทรสงคราม ระยะทาง 56 กิโลเมตร
บริการวันละ 12 เที่ยว

3) การขนส่งสาธารณะระหว่างภายในชุมชนของจังหวัด

เพชรบุรี ได้แก่

- เพชรบุรี-ขนอน บริการวันละ 37 เที่ยว
- เพชรบุรี-บางขุนไทร บริการวันละ 49 เที่ยว
- เพชรบุรี-หาดเจ้าสำราญ บริการวันละ 25 เที่ยว
- เพชรบุรี-แก่งกระจาน บริการวันละ 36 เที่ยว
- เพชรบุรี-บ้านท่า บริการวันละ 12 เที่ยว
- เพชรบุรี-บางตะบูน บริการวันละ 37 เที่ยว
- เพชรบุรี-หมู่บ้านชลประทานวันละ 37 เที่ยว
- เพชรบุรี-สาระเห็ด บริการวันละ 49 เที่ยว
- เพชรบุรี-ปากทะเล บริการวันละ 20 เที่ยว
- เพชรบุรี-หนองหญ้าปล้อง บริการวันละ 5 เที่ยว

ปริมาณการจราจร

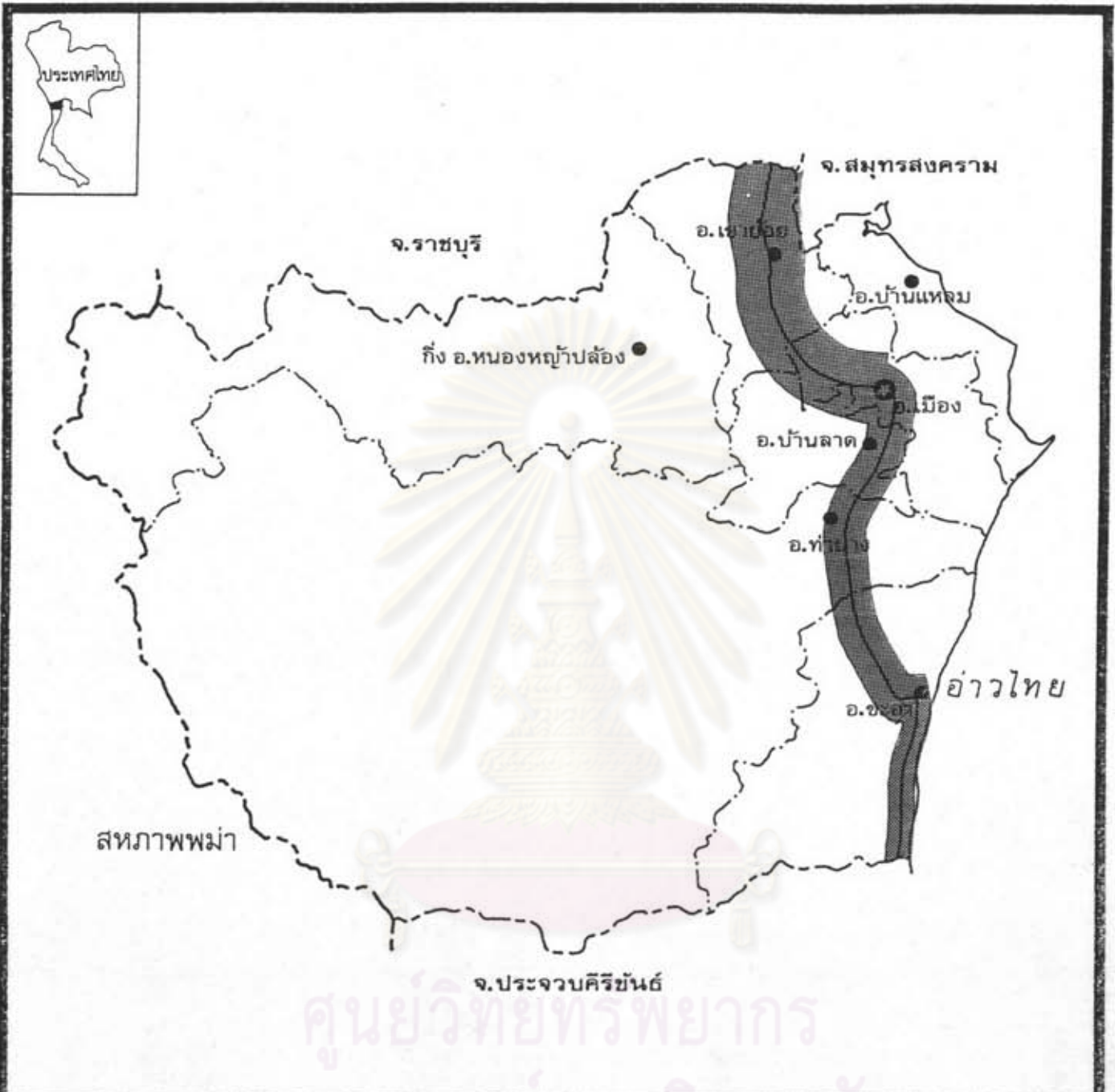
ในปี พ.ศ. 2529 ปริมาณการจราจรในเส้นทางสายสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี เพิ่มขึ้นมากเนื่องจากเพชรบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และเป็นถิ่นนิยมที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ อีกทั้งเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 จะเป็นเส้นทางติดต่อที่สำคัญระหว่างภาคใต้กับภาคกลาง และภาคตะวันตก ดังนั้นปริมาณการจราจรจึงหนาแน่น และจากสถิติของกรมทางหลวง ปรากฏว่า เส้นทางสายสำคัญในจังหวัดมีปริมาณการจราจร เป็นจำนวนคันต่อวัน ดังนี้

- 1) ตัวเมืองเพชรบุรี-หาดเจ้าสำราญ ประมาณวันละ 1,200 คัน
- 2) ตัวเมืองเพชรบุรี-บ้านแหลม ประมาณวันละ 1,200 คัน
- 3) ตัวเมืองเพชรบุรี-ชะอำ ประมาณวันละ 6,000 คัน
- 4) ชะอำ-หัวหิน ประมาณวันละ 3,600 คัน
- 5) แยกปากท่อ-ตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณวันละ 7,200 คัน

จากแผนที่ 3.16 จะเห็นได้ว่า ปริมาณการจราจรจะหนาแน่นมากในช่วงบริเวณตั้งแต่แยกปากท่อจนกระทั่งถึงตัวเมืองเพชรบุรี รองลงมาได้แก่ บริเวณตั้งแต่ตัวเมืองเพชรบุรีไปอำเภอชะอำ

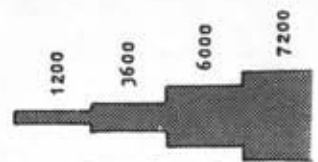
8. แหล่งท่องเที่ยว อนุภาคมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายรูปแบบ คือทั้งประเภทที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก บ่าเขา ถ้ำ และชายหาดทะเลที่สวยงาม รวมแหล่งท่องเที่ยวในอนุภาคมีประมาณ 80 แห่ง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ 35 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 31 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 14 แห่ง (แผนที่ 3.17)

ในจังหวัดเพชรบุรี มีทรัพยากรท่องเที่ยวหลายประเภท ทั้งที่เป็นประเภทธรรมชาติ เช่น ชายทะเลหาดเจ้าสำราญในเขตอำเภอเมือง ชายทะเลชะอำในเขตเทศบาลตำบลชะอำ เขื่อนแก่งกระจานในอำเภอท่ายาง ประเภทประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน เช่น เขาหลวง วัดมหาธาตุ ในเขตตัวเมืองเพชรบุรี ประเภทกิจกรรมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น หุบกะพง ร้านขายขนม และของที่ระลึก บริเวณเชิงเขาวัง เป็นต้น

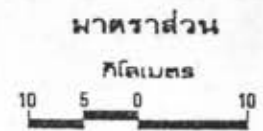

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

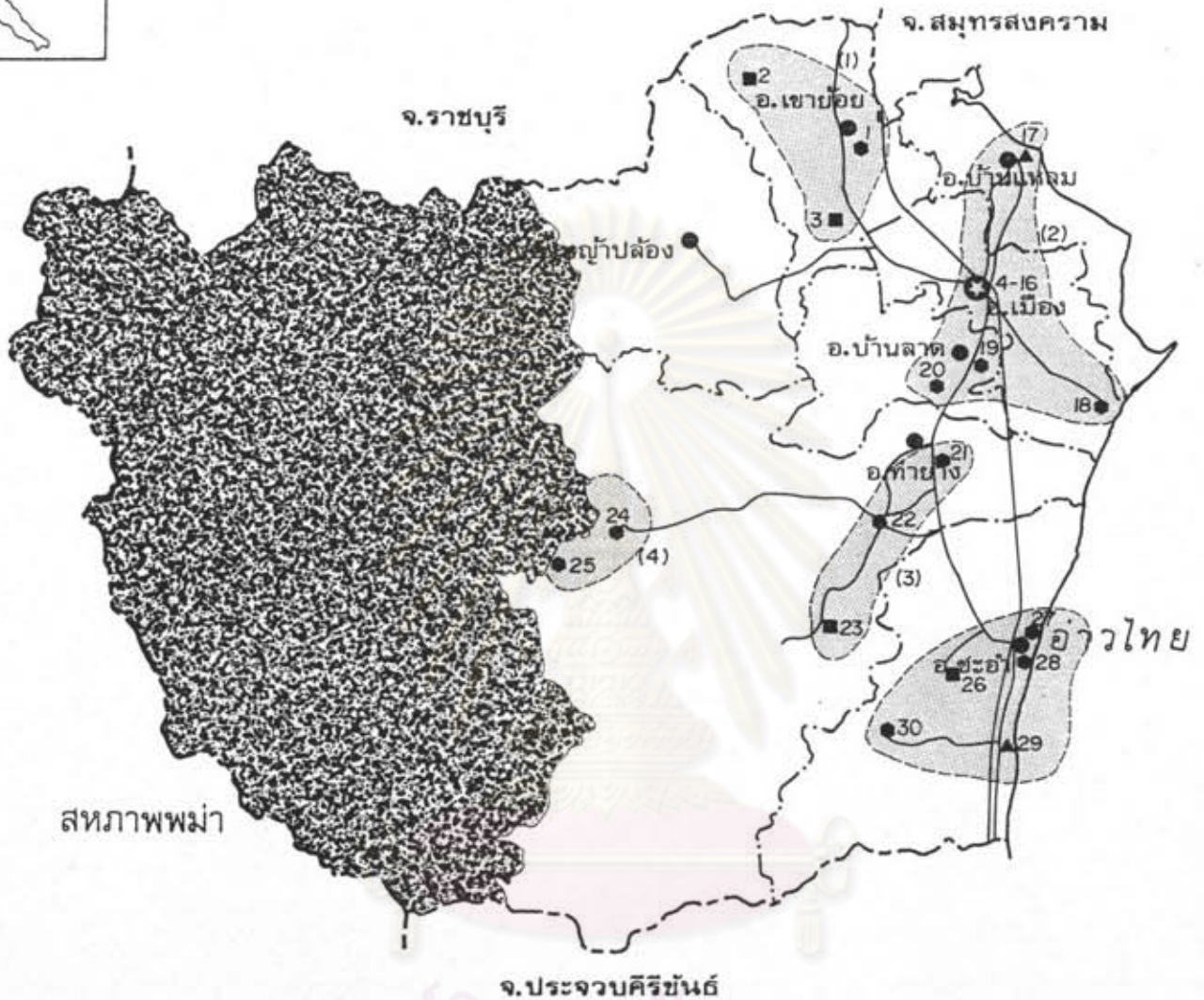
แสดง : ปริมาณการจราจร ปี 2529

หน่วย : คันต่อวัน

แผนที่
3.16

ศูนย์วิทยุโทรพยากร

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

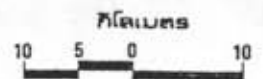
แสดง แหล่งท่องเที่ยว

- แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ
- ▲ แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน
- แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมและกีฬา
- ① กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้

- 1 คูเขาย้อย
- 2 กำเขย้อย
- 3 กลุ่มท่องเที่ยวเมืองหนองปรือ
- 4 เขาวัง
- 5 เขาคอวัง
- 6 เขาน้ำเค็ม
- 7 วัดมหาธาตุ
- 8 วัดพระพรหม
- 9 วัดพระพรหม
- 10 วัดมหาธาตุ
- 11 วัดพระพรหม
- 12 วัดพระพรหม
- 13 วัดพระพรหม
- 14 วัดพระพรหม
- 15 พระรามราชนิเวศน์

- 16 กลุ่มร้านอาหารริมถนน
- 17 วัดพระพรหม
- 18 หาดเจ้ารำเพย
- 19 กำเขย้อย
- 20 กำเขย้อย
- 21 กำเขย้อย
- 22 เขื่อนเพชร
- 23 พระพุทธบาทเจ้าฟ้า
- 24 เขื่อนแก่งกระจาน
- 25 อุทยานแห่งชาติป่าแม่พระเจดีย์
- 26 หุบกระพง
- 27 หาดคลองเขื่อน
- 28 หาดชะอำ
- 29 พระราชวังเดิม
- 30 ป่าทิวเขา

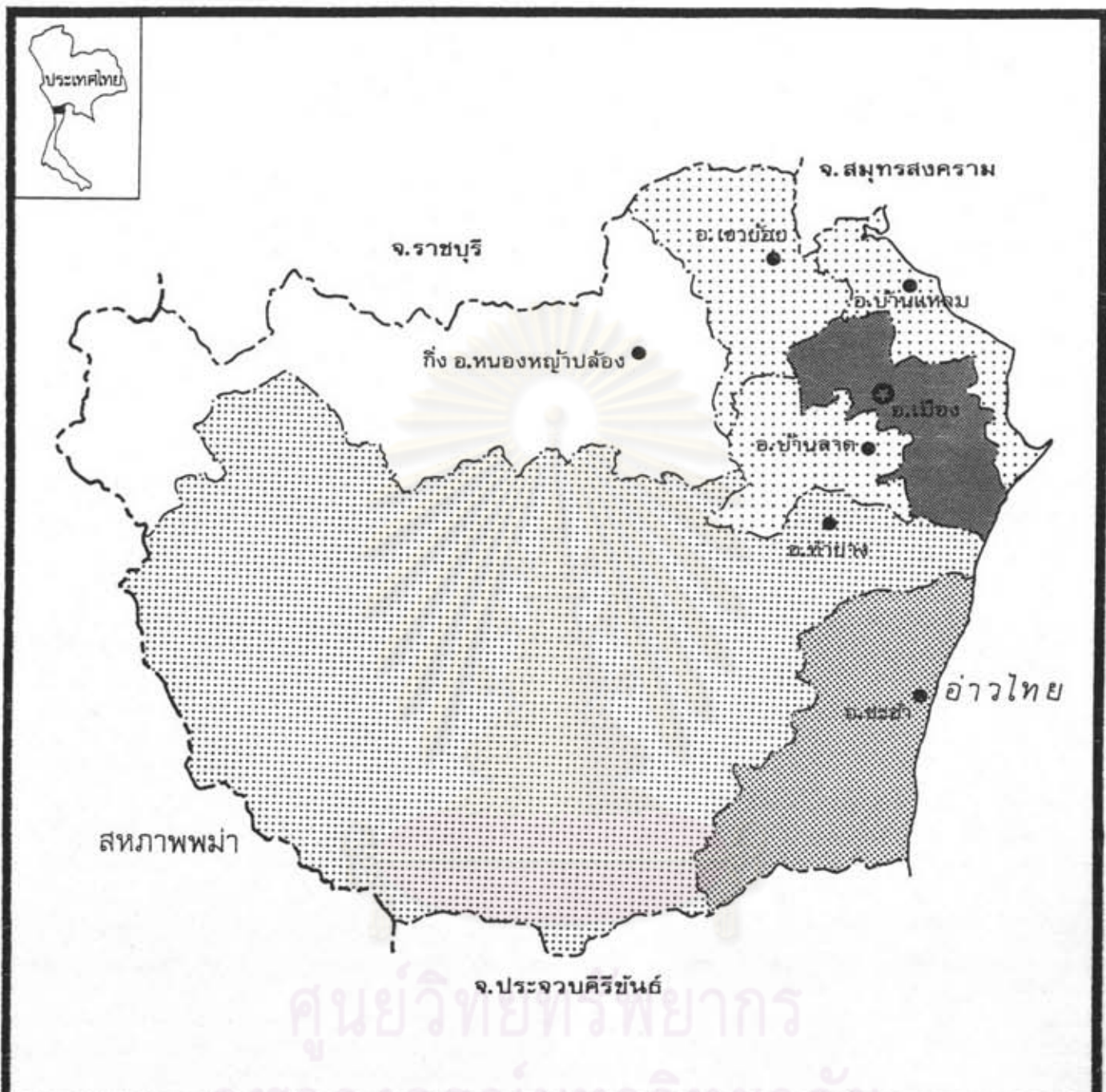
มาตราส่วน

แผนที่ 3.17

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีมีทั้งสิ้น 30 แห่ง กระจายแบ่งเป็นประเภทธรรมชาติ 11 แห่ง ประเภทโบราณสถานประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม 14 แห่ง ประเภทวัฒนธรรม และกิจกรรม 5 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่บริเวณพื้นที่ด้านตะวันออกของจังหวัด ได้แก่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ตั้งแต่อำเภอบ้านแหลมลงมาจรดชายหาดอำเภอชะอำ และบริเวณ 2 ฝั่งของถนนเพชรเกษม ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ ออกเป็น 5 กลุ่มตามพื้นที่ได้ดังนี้คือ (แผนที่ 3.18)

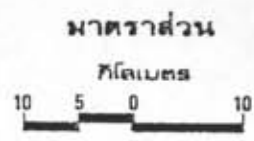
1. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเขตอำเภอเขาย้อย มีแหล่งท่องเที่ยว 3 แห่ง เป็นประเภทธรรมชาติ 1 แห่ง ได้แก่ ถ้ำเขาย้อย เป็นประเภทวัฒนธรรม 2 แห่ง ได้แก่ ถ้ำเขายี่เก็ง และ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองหนองปรัง
2. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเขตอำเภอเมือง บ้านแหลม บ้านลาด มีแหล่งท่องเที่ยว 17 แห่ง เป็น ประเภทธรรมชาติ 3 แห่ง ได้แก่ ถ้ำเขาทะโมน ถ้ำเขารังค์ เป็นประเภทโบราณสถานประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม 13 แห่ง ได้แก่ เขาวัง เขาหลวง เขานันไดอิฐ วัดมหาสมณาราม วัดสระบัว วัดพระพุทธไสยาสน์ วัดมหาธาตุ วัดเกาะแก้วสุทธาราม วัดเพชรหลิ วัดกาแพงแลง วัดใหญ่สุวรรณาราม พระรามราชินีเวศน์ วัดเขาตะเครา เป็นประเภทกิจกรรมของท้องถิ่น 1 แห่ง ได้แก่ กลุ่มร้านขายขนมข้างพระราชวัง
3. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเขตอำเภอท่ายางด้านตะวันออก มีแหล่งท่องเที่ยว 3 แห่ง เป็น ประเภทธรรมชาติ 2 แห่ง ได้แก่ ถ้ำเขากระโจว และ เขื่อนเพชร เป็นประเภทวัฒนธรรม 1 แห่ง ได้แก่ พระพุทธบาทเขาลูกช้าง
4. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนแก่งกระจาน มีแหล่งท่องเที่ยว 2 แห่ง เป็นประเภทธรรมชาติ ได้แก่ เขื่อนแก่งกระจาน และอุทยานแห่งชาติป่าแก่งกระจาน
5. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเขตอำเภอชะอำ มีแหล่งท่องเที่ยว 5 แห่ง เป็นประเภทธรรมชาติ 3 แห่ง ได้แก่ หาดคลองเทียน หาดชะอำ น้ำตกหุบสับ เป็นประเภทโบราณสถาน 1 แห่ง ได้แก่ พระราชินีเวศน์มฤคทายวัน

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : คักยภาพพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

- คักยภาพสูงมาก
- คักยภาพสูง
- คักยภาพปานกลาง
- คักยภาพต่ำ
- คักยภาพต่ำมาก

แผนที่
3.18

9. การสาธารณสุขภาค

ก. การไฟฟ้า

การบริการด้านไฟฟ้าในจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการจ่ายกระแสไฟฟ้าซึ่งซื้อมาจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ.2523 ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 12.105 ล้านกิโลวัตต์ โดยที่อำเภอชะอำมีปริมาณการใช้ไฟฟ้ามากที่สุดถึงร้อยละ 50.86 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองใช้ไฟฟ้าร้อยละ 26.96 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด อำเภอเขาย้อย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องใช้ปริมาณไฟฟ้าน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 3.44 เท่านั้น ประเภทของกิจกรรมที่ใช้ปริมาณกระแสไฟฟ้ามากที่สุด คือ โรงงานอุตสาหกรรม ใช้ปริมาณไฟฟ้าถึงร้อยละ 52.78 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด อำเภอที่มีการใช้ไฟฟ้าประเภทนี้สูงสุด คือ อำเภอชะอำ คิดเป็นร้อยละ 85.57 ของการใช้ไฟฟ้าประเภทนี้ รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง ร้อยละ 8.77 ของการใช้ไฟฟ้าประเภทนี้ ส่วนกิจกรรมที่มีการใช้ไฟฟ้ารองลงมา คือ ที่อยู่อาศัย ใช้ปริมาณไฟฟ้าร้อยละ 35.45 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด การใช้ไฟฟ้าร้อยละ 40.71 อยู่ในเขตอำเภอเมือง รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ายาง ร้อยละ 17.32 นอกจากนี้ยังมีการใช้ไฟฟ้าประเภทอื่น ๆ และไฟฟ้าสาธารณะซึ่งมีสัดส่วนปริมาณการใช้ที่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะใช้มากในเขตอำเภอเมือง

ในปี พ.ศ.2523 มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 29,826 ราย ร้อยละ 54.88 อยู่ในเขตอำเภอเมือง รองลงมาได้แก่อำเภอท่ายาง ร้อยละ 16.83 ส่วนอำเภออื่น ๆ มีผู้ใช้ไฟฟ้าเพียงร้อยละ 4.21 ถึง 8.37 ของจำนวนผู้ใช้ทั้งหมด

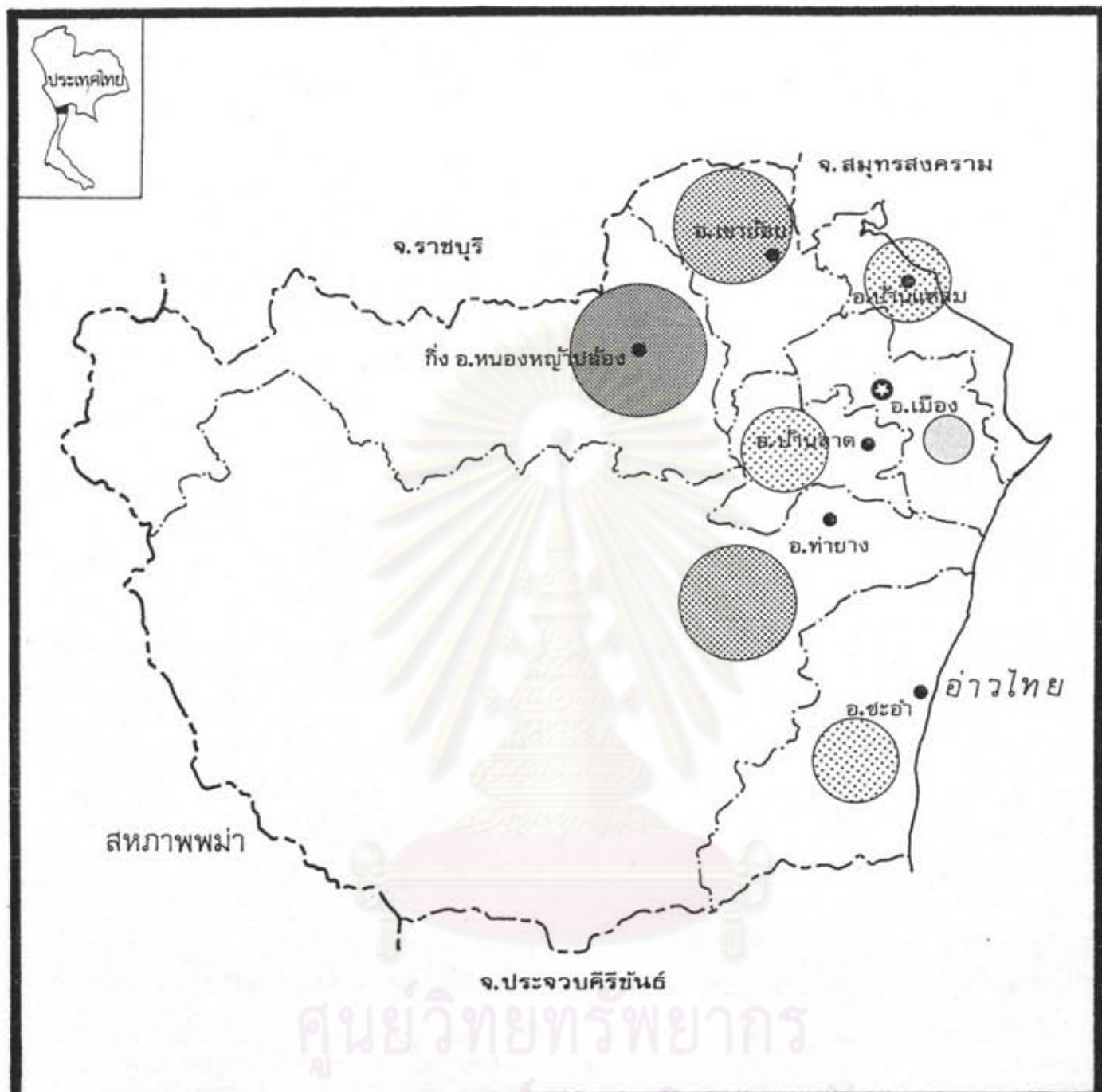
ในปี พ.ศ.2529 ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดเพชรบุรีเพิ่มขึ้นเป็น 98.512 กิโลวัตต์ อำเภอที่มีปริมาณการใช้มากที่สุด คือ อำเภอชะอำ มีปริมาณการใช้สูงถึงร้อยละ 58.03 ของปริมาณทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอท่ายาง ร้อยละ 29.07 และ 7.65 ตามลำดับ ส่วนการใช้ไฟฟ้าตามประเภทกิจกรรมในปี พ.ศ.2529 จะเหมือนในปี พ.ศ.2523 กล่าวคือ ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมมีปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงสุด คิดเป็นร้อยละ

69.47 ของการใช้ไฟฟ้าทุกประเภท รองลงมาได้แก่ ที่อยู่อาศัย ร้อยละ 23.87 และอำเภอ
ชะอำ การใช้ไฟฟ้าประเภทโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดส่วนในเขตอำเภอเมืองมีการใช้ไฟฟ้า
ประเภทที่อยู่อาศัยมากที่สุด

แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้าในช่วง 6 ปีของจังหวัดเพชรบุรี
พบว่า มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2523 ถึงร้อยละ 713.81 หรือคิดเป็นอัตรา
เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 41.83 ต่อปี ส่วนจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2523 ร้อย
ละ 104.69 หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 12.68 ต่อปี อำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลง
สูงขึ้นมากที่สุด คือ อำเภอชะอำ โดยเพิ่มจากปี พ.ศ.2523 ถึง 51.015 ล้านกิโลวัตต์ หรือ
คิดเป็นร้อยละ 59.04 ของจำนวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง ร้อย
ละ 29.37 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด และประเภทกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณการ
ใช้ไฟฟ้าสูงสุด ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม รองลงมา คือ ที่อยู่อาศัย และกิจกรรมการใช้
ไฟฟ้าทุกประเภทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกเว้นประเภทสาธารณะที่มีแนวโน้มลดลงจากเดิม

การบริการด้านไฟฟ้าในเขตชนบท พบว่า ในปี พ.ศ.2529 จังหวัดเพชรบุรีมี 600
ตำบล มีไฟฟ้าใช้ถึง 498 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 83.00 ส่วนตำบลที่ขาดแคลนหรือไม่มีไฟฟ้าใช้
102 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 17.00 ซึ่งกระจายตัวอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึงการขาด
แคลนไฟฟ้าในระดับอำเภอแล้ว สามารถจัดกลุ่มโดยวิธีสัดแกรมได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ (ตารางที่
3.26 และแผนที่ 3.24)

- 1) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้ามากที่สุด ได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- 2) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้ามาก ได้แก่ อำเภอท่ายาง และอำเภอ
เขาย้อย
- 3) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้าปานกลาง ได้แก่ อำเภอบ้านลาด อำเภอ
บ้านแหลม และอำเภอชะอำ
- 4) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้าน้อย ได้แก่ อำเภอเมือง

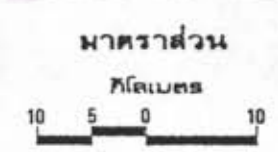

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : พื้นที่ที่ขาดแคลนการบริการไฟฟ้า ปี พ.ศ. 2529

- พื้นที่ที่ขาดแคลนการบริการไฟฟ้ามากที่สุด
- พื้นที่ที่ขาดแคลนการบริการไฟฟ้ามาก
- พื้นที่ที่ขาดแคลนการบริการไฟฟ้าน้อย
- พื้นที่ที่ขาดแคลนการบริการไฟฟ้าน้อยที่สุด

↑

แผนที่
3.24

ตารางที่ 3.26 แสดงจำนวนตำบลที่ ขาดแคลนไฟฟ้า ปี พ.ศ.2529 ในจังหวัด
เพชรบุรี แยกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนตำบล ที่ขาดแคลนไฟฟ้า	ร้อยละของตำบล ที่ขาดแคลนไฟฟ้า
เมือง เพชรบุรี	172	7	4.07
ท่ายาง	124	34	27.42
บ้านลาด	107	19	17.76
บ้านแหลม	66	11	16.67
ชะอำ	55	9	16.36
เขาย้อย	55	14	25.45
กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง	21	8	38.10
รวม	600	102	17.00

ที่มา : สถิติจังหวัดเพชรบุรี

ข. การประปา

การบริการประปาในจังหวัดเพชรบุรี ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของ
การประปาส่วนภูมิภาค เทศบาล และสุขาภิบาล การประปาส่วนภูมิภาคบริการจัดน้ำให้กับ
อำเภอเมือง และอำเภอบ้านแหลม สำหรับอำเภอชะอำผลิตน้ำประปาโดยเทศบาลตำบลชะอำ
สำหรับอำเภอท่ายาง บ้านลาด เขาย้อย ดำเนินการผลิตน้ำประปาเองโดยสุขาภิบาลนั้น ๆ
เฉพาะในเขตกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไม่มีการผลิตน้ำประปาขึ้น

สภาพให้การบริการพบว่า การประปาเพชรบุรี สามารถให้บริการน้ำประปาได้
ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี สุขาภิบาลหาดเจ้าสำราญ สุขาภิบาลบ้านแหลม สุขาภิบาลบางตะบูน

โดยมีกำลังการผลิตได้ 410 ลบ.ม. ต่อชั่วโมง มีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 7,228 ราย และมี
ปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 7,132 ลบ.ม. ต่อวันในปี พ.ศ.2523 มาในปี พ.ศ.2529 กำลัง
การผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 530 ลบ.ม. ต่อชั่วโมง มีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 10,070 ราย และมี
ปริมาณการบริโภค 13,553 ลบ.ม.ต่อวัน ทั้งนี้อาศัยแหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำเพชรบุรี
ส่วนการประปาของเทศบาลตำบลชะอำนั้น สามารถผลิตน้ำประปาได้ 1,600 ลบ.ม.ต่อวัน มี
จำนวนผู้ใช้ 2,100 ราย และมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ยวันละ 1,000 ลบ.ม.โดยอาศัย
แหล่งน้ำจากคลองส่งน้ำของชลประทานเพชรบุรีเป็นน้ำดิบ สำหรับกิจการประปาที่มีการดำเนิน
การโดยสุขาภิบาล มักมีปัญหาเรื่องคุณภาพน้ำ และกำลังการผลิตเพื่อให้เพียงพอ กับประชาชน
อีกทั้งแหล่งน้ำดิบที่เป็นน้ำใต้ดินมีจำนวนจำกัด ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง จึงมีความสามารถในการ
ให้บริการแก่ประชาชนได้น้อย

จากกำลังการผลิต จำนวนผู้ใช้น้ำ และปริมาณการบริโภคน้ำของการประปา
เพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ.2523 และ 2529 ทำให้ทราบได้ว่า อัตราการเพิ่มกำลังการผลิต
เฉลี่ยมีเท่ากับร้อยละ 4.37 ต่อปี อัตราการเพิ่มจำนวนผู้ใช้น้ำเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 5.68 ต่อปี
ขณะเดียวกันปริมาณการบริโภคน้ำมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยสูงขึ้นเป็นร้อยละ 11.29 ต่อปี แสดงให้เห็น
ว่าการบริการน้ำประปาของจังหวัดเพชรบุรี ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค
เป็นอย่างมาก และจากสถิติของจังหวัดเพชรบุรี เกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคในปี
พ.ศ.2529 (ดูตารางที่ 3.27) จะเห็นได้ว่ามีจำนวนประชาชนที่ขาดแคลนน้ำถึง 267,755 คน
หรือประมาณ 52,409 ครอบครัว

ตารางที่ 3.27 แสดงจำนวนประชากรที่ขาดแคลนน้ำของจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ.2529

เขตปกครอง	ประชากรเต็ม	ประชากรที่ขาดแคลนน้ำ	สัดส่วนของ คนขาดแคลนน้ำ
เมือง เพชรบุรี	109,180	62,558	57.29
ท่ายาง	100,386	76,714	76.42
บ้านลาด	38,915	7,758	80.54
บ้านแหลม	56,444	29,490	52.25
ชะอำ	51,527	14,072	27.31
เขาย้อย	35,962	35,747	99.40
กิ่งอำเภอ หนองหญ้าปล้อง	10,520	10,269	97.61
รวม	412,337	267,755	64.94

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี

จากตารางจะเห็นว่า พื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำจะกระจายไปทั่วทุกอำเภอ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเขาย้อยจะขาดแคลนน้ำมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม และอำเภอชะอำ ตามลำดับ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญก็คือ การหักล้างทางป่า ทำให้ความชุ่มชื้นมีน้อยลง แหล่งน้ำตามธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลง ฝนฤดูแล้งจะแห้ง ชาวบ้านมีความลำบากในการที่จะหาน้ำมาใช้สำหรับอุปโภคบริโภค เลี้ยงสัตว์ หรือทำการเกษตรอย่างอื่นดูเสมือนว่าแนวโน้มของการขาดแคลนน้ำจะมีมากขึ้น

ค. โทรทัศน์

การบริการด้านโทรทัศน์ของจังหวัดเพชรบุรี ขึ้นกับองค์การโทรทัศน์แห่ง

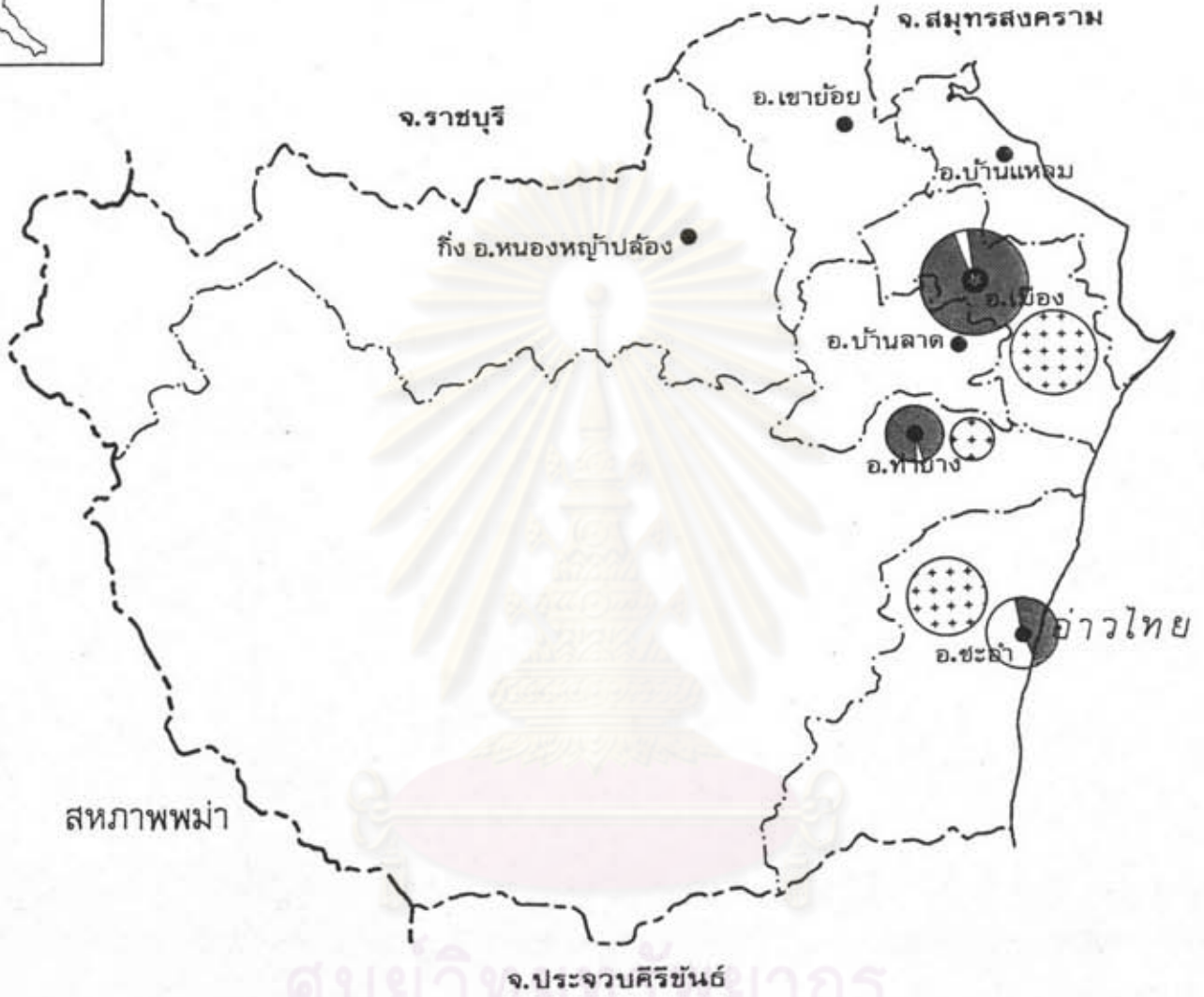
ประเทศไทย ซึ่งให้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศ แยกเป็นบริการระดับท้องถิ่น และบริการโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ ในปี พ.ศ.2529 จังหวัดเพชรบุรีมีชุมสายโทรศัพท์ที่เป็นศูนย์เครือข่ายที่ผู้ใช้รีเลย์หรือถ่ายทอดสัญญาณทุกอำเภอ และมีบริการตู้โทรศัพท์ทางไกลทุกอำเภอ และทุกแห่งในชุมชน ดังนั้นจึงเป็นการสะดวกสำหรับประชาชนที่จะใช้บริการติดต่อสื่อสารด้วยโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ ปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีมีชุมสายโทรศัพท์ 3 ชุมสาย คือ ชุมสายโทรศัพท์เพชรบุรี ชุมสายโทรศัพท์ท่าช้าง และชุมสายโทรศัพท์ชะอำ มีหมายเลขโทรศัพท์และประเภทการใช้ดังตารางที่

ตารางที่ 3.28 แสดงจำนวนหมายเลขโทรศัพท์จังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ.2529
แยกตามชุมสายและประเภทผู้ใช้

ชุมสาย	จำนวนหมายเลข	เปิดใช้แล้ว	ประเภทผู้ใช้			ปี พ.ศ.2531 เพิ่มหมายเลข
			เอกชน	ธุรกิจ	ราชการ	
เพชรบุรี	2,200	2,200	1,141	729	330	1,408
ท่าช้าง	600	587	396	102	89	400
ชะอำ	1,000	618	335	120	163	1,024
รวม	3,800	3,405	1,872	951	582	2,832

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี

จากตารางที่ 3.28 ชุมสายโทรศัพท์เพชรบุรีเปิดใช้หมดแล้ว ส่วนชุมสายท่าช้างเปิดใช้ไปร้อยละ 97.83 ชุมสายชะอำเปิดใช้เพียงร้อยละ 61.80 ผู้ใช้ประเภทเอกชนมากที่สุดร้อยละ 54.98 ของจำนวนหมายเลขโทรศัพท์ทั้งหมด รองลงมาได้แก่ประเภทธุรกิจ และหน่วยราชการ ตามลำดับ นอกจากนี้องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้มีโครงการขยายหมายเลขโทรศัพท์ในปี พ.ศ.2531 อีกจำนวน 2,832 หมายเลข (ดูแผนที่ 3.25)

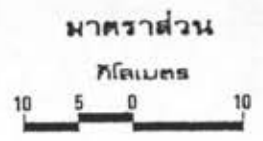

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : การบริการโทรศัพท์ ในจังหวัดเพชรบุรี ปีพ.ศ. 2529

- หมายเลขที่เปิดใช้แล้ว
- หมายเลขที่เหลือ
- จำนวนหมายเลขที่จะติดตั้งเพิ่มจนถึงปี 2531

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ลักษณะประชากร

1. ขนาดและการกระจายตัวประชากร

ก. ประชากรในระดับอนุภาคและจังหวัด

ในปีพ.ศ. 2527 อนุภาคมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,035,454 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ของประชากรทั้งประเทศ โดยจังหวัดสุพรรณบุรี มีประชากรมากที่สุดใอนุภาค คือ 751,875 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 ของประชากรทั้งอนุภาค รองลงมาได้แก่ จังหวัดราชบุรี และกาญจนบุรี ซึ่งมีประชากรร้อยละ 22.2 และ 20.0 ตามลำดับ ของประชากรทั้งอนุภาค ส่วนจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดของอนุภาค ประชากรของจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ. 2522 มีจำนวน 362,101 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชากรของจังหวัดเพชรบุรีกับจังหวัดอื่น ๆ ในอนุภาคแล้วจังหวัดเพชรบุรีจะมีจำนวนประชากรสูงเป็นอันดับที่ 4 ในปี พ.ศ. 2527 โดยจังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 405,990 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ของประชากรอนุภาค (แผนที่ 3.19 ตาราง 3.7)

จังหวัดเพชรบุรี ในช่วง 7 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2529 มีประชากรเพิ่มขึ้นถึง 50,236 คน คิดเป็นร้อยละ 13.87 ของประชากรปี พ.ศ. 2522 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยช่วง 7 ปีพบว่าอัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ 1.87 ต่อปี (ตารางที่ 3.8)

ขนาดประชากรในระดับอำเภอของจังหวัดในปี พ.ศ. 2529 พบว่าอำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมือง โดยมีประชากร 109,180 คน รองลงมาคือ อำเภอนาทาย่าง มีประชากร 100,386 คน ส่วนอำเภออื่น ๆ มีจำนวนประชากรเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ อำเภอบ้านแหลม อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอเขาย้อย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องซึ่งมีประชากรน้อยที่สุดคือ 10,520 คน

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

ลาวไทย

ประจวบคีรีขันธ์

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดงขนาดประชากร ปี พ.ศ. 2527

- ประชากรมากกว่า 100,000 คน
- ประชากร 60,000 - 100,000 คน
- ประชากร 20,000 - 60,000 คน
- ประชากรน้อยกว่า 20,000 คน

ที่มา : สำนักผังเมือง

มาตราส่วน

กิโลเมตร

แผนที่

3.19

ข. ประชากรเมืองในจังหวัดเพชรบุรี

จากการพิจารณาถึงประชากรในเขตชุมชนเมืองของจังหวัดเพชรบุรีนั้นได้พิจารณาจากประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ในปี พ.ศ.2528 จังหวัดมีประชากรในเขตชุมชนเมือง 146,789 คน คิดเป็นร้อยละ 40.04 ของประชากรทั้งจังหวัด และร้อยละ 59.96 เป็นประชากรในเขตชนบท ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาในปี พ.ศ.2528 ประชากรในเขตชุมชนเมืองเพิ่มขึ้นเป็น 158,071 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ของประชากรทั้งจังหวัด และประชากรในเขตชนบทมีสัดส่วนร้อยละ 61.50 ของประชากรทั้งจังหวัด ในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2523 - 2528) จะเห็นได้ว่าประชากรในเขตชุมชนเมืองมีสัดส่วนที่ลดลง ในขณะที่ประชากรในเขตชนบทกลับมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น แต่ก็เป็น การเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคงมีปัญหาต่าง ๆ ในความเป็นอยู่ของคนในเมือง เช่น ความแออัด ภาวะเศรษฐกิจ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น แต่เมื่อมาพิจารณาในระดับอำเภอ ปรากฏว่าอำเภอชะอำ มีสัดส่วนของประชากรในเขตชุมชนเมืองสูงสุด ถึงร้อยละ 68.05 ของประชากรในอำเภอชะอำ ในขณะที่กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไม่มีประชากรเมืองเลย และอำเภอบ้านลาด จะมีสัดส่วนประชากรเมืองต่ำ คือ ร้อยละ 7.45 ของประชากรในอำเภอบ้านลาด เป็นที่น่าสังเกตว่าประชากรเมืองในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางชุมชนที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี กลับมีสัดส่วนประชากรเมืองน้อยกว่าในเขตอำเภอชะอำถึงเกือบครึ่งหนึ่งของสัดส่วนประชากรเมือง แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางชุมชนเมืองของจังหวัดเพชรบุรี เริ่มมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นไปทางตอนใต้ ตอนเหนือ และทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของศูนย์กลางชุมชนเมืองเดิม (เทศบาลเมืองเพชรบุรี) ทั้งนี้โดยมีการขยายตัวไปตามเส้นทางคมนาคมที่สำคัญของจังหวัด และของอนุภาค

ขนาดและจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ.2523 และปี พ.ศ.2528 จะมีลักษณะและเค้าโครงใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เทศบาลเมืองเพชรบุรี เป็นชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด เป็นร้อยละ 23.57 ในปีพ.ศ.2523 และลดลงเป็นร้อยละ 21.50 ในปี พ.ศ.2528 รองลงมาได้แก่ สุขาภิบาลท่าสายมีประชากรเมืองร้อยละ 18.91 ของประชากรเมือง ในปี พ.ศ.2523 และเพิ่มเป็นร้อยละ 20.00 จะเห็นได้ว่าขนาดประชากรของชุมชนเมืองลำดับที่ 1 และ 2 ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ดังนั้น

เทศบาลเมืองเพชรบุรีจึงยังคงเป็นชุมชนเมืองที่ยังไม่ค่อยมีลักษณะที่เด่นชัดนัก และสาขาภิบาล
ท่ายาง จะเป็นชุมชนเมืองที่น่าจับตามองและมีแนวโน้มในการขยายตัวสูงต่อไป ในขณะที่สาขาภิบาล
บ้านลาดมีจำนวนประชากรเมืองน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 2.16 ในปี พ.ศ.2523 และเพิ่มเป็น
ร้อยละ 2.26 ในปี พ.ศ.2528

2. ความหนาแน่นของประชากร

ก. ความหนาแน่นของประชากรในระดับภาคและจังหวัด

ในปี พ.ศ.2527 อนุภาคศึกษามีความหนาแน่นของประชากรประมาณ 70
คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือ จังหวัดสมุทรสงคราม
ซึ่งมีความหนาแน่นประมาณ 481 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรี
จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีความหนา
แน่นของประชากรประมาณ 141 132 64 62 และ 31 คนต่อตารางกิโลเมตรตามลำดับ
(ดูแผนที่ 3.20)

จังหวัดเพชรบุรีมีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ค่อนข้างต่ำ คือ 65 คน
ต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ.2529 และมีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ต่ำกว่าความหนาแน่น
ประชากรต่อพื้นที่ของอนุภาค คือ 70 คนต่อตารางกิโลเมตร ในขณะที่จังหวัดสมุทรสงคราม มี
ความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่สูงที่สุดของอนุภาคคือ 481 คน ต่อตารางกิโลเมตร ส่วนจังหวัด
อื่น ๆ ในอนุภาคที่มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ในระดับสูง ส่วนมากจะเป็นจังหวัดที่มีภูมิ
ประเทศเป็นที่ราบลุ่ม และมีพื้นที่ขนาดปานกลางและขนาดเล็ก

ความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ในระดับอำเภอในปี พ.ศ.2522 พบว่า
อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่สูงที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี คือ 348 คน ต่อ
ตารางกิโลเมตร ส่วนกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องมีความหนาแน่นของประชากรต่ำที่สุด คือ 8 คน
ต่อตารางกิโลเมตร มาในปี พ.ศ.2529 อำเภอเมืองเพชรบุรี ยังคงมีความหนาแน่นประชากร
ต่อพื้นที่สูงที่สุด คือ 376 คน ต่อตารางกิโลเมตร และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องจะมีความหนา
แน่นประชากรต่ำสุด คือ 9 คน ต่อตารางกิโลเมตร จะเห็นได้ว่าลักษณะการกระจายตัว

4. กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำ คือ อยู่ระหว่าง 10-100 คน ต่อตารางกิโลเมตร ได้แก่ อำเภอเขาย้อย และอำเภอท่ายาง

5. กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำที่สุด ได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งน้อยกว่ากลุ่มแรกถึงกว่า 40 เท่าตัว

ในปี พ.ศ.2529 จังหวัดเพชรบุรีจะมีการกระจายตัวของประชากรส่วนใหญ่อันเดียวกับในปี พ.ศ.2522 แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปก็คือ ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เริ่มสูงขึ้นทั้งในระดับจังหวัด และในระดับอำเภอ โดยที่อำเภอเมืองเพชรบุรียังคงมีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่สูงสุดของจังหวัดอยู่ ซึ่งกลุ่มอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรสูง จะอยู่ทางบริเวณตอนกลางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด เนื่องจากกลุ่มอำเภอเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีพื้นที่น้อย แต่ขนาดของประชากรสูง ประกอบกันเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี และเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางชุมชนและเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ทำให้มีลักษณะการกระจายตัวประชากรในพื้นที่มาก ซึ่งได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม ส่วนพื้นที่ที่อยู่ทางบริเวณตอนเหนือ ตอนใต้ และด้านตะวันตกของจังหวัด จะมีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ต่ำ โดยเฉพาะบริเวณทางด้านตะวันตกของจังหวัดจะมีความหนาแน่นประชากรที่ต่ำมาก เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีพื้นที่ขนาดใหญ่กว่าครึ่งหนึ่งของจังหวัด มีประชากรน้อย และพื้นที่เป็นป่าเขา และที่สูง แต่ถึงอย่างไรก็ตามแนวโน้มของการกระจายตัวประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ก็เริ่มมีการขยายตัวมาทางด้านใต้ของจังหวัดมากยิ่งขึ้น เพราะว่าประชากรเพิ่มขึ้นพื้นที่ที่ใช้ในการกสิกรรมในเขตลุ่มน้ำเพชรบุรีมีจำกัดและเสื่อมโทรมลง อีกทั้งมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกไปทางด้านทิศใต้และตะวันตกมากขึ้น บริเวณดังกล่าวจึงกลายเป็นแหล่งจ้างงานด้านการเกษตรกรรมที่สำคัญ รวมทั้งได้เริ่มมีการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบริเวณชายหาดด้านใต้ของจังหวัด ทั้งหมดนี้จึงกลายเป็นแรงผลักดัน และแรงจูงใจที่ทำให้การกระจายตัวของประชากรหันมาสู่บริเวณพื้นที่เหล่านี้

ข. ความหนาแน่นของประชากรในระดับชุมชนเมือง

ความหนาแน่นของประชากรในเขตชุมชนเมืองในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าเทศบาลเมืองเพชรบุรี จะมีจำนวนประชากรมากกว่าชุมชนเมืองอื่น ๆ แต่ก็มีพื้นที่เล็กมากเป็นที่

สองรองจากสมาชิกบ้านแหลม แต่ลักษณะการกระจายตัวของประชากรก็สูงมากที่สุดในทุกชุมชนถึง 6,293 คนต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ.2528 ส่วนสมาชิกบาทเจ้าสำราญ เป็นชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่น้อยที่สุด คือ เพียง 192 คนต่อตารางกิโลเมตรเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงการกระจายตัวของประชากรของชุมชนเมืองในระดับอำเภอ ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ชุมชนเมืองในอำเภอเมือง ท่ายาง บ้านแหลม บ้านลาด จะมีความหนาแน่นประชากรเมืองต่อพื้นที่ค่อนข้างสูง ส่วนชุมชนเมืองในเขตอำเภอชะอวดและเขาย้อย จะมีความหนาแน่นของประชากรเมืองต่อพื้นที่ต่ำ

3. การเปลี่ยนแปลงประชากร

ก. การเปลี่ยนแปลงประชากรในระดับภาคและจังหวัด

การเปลี่ยนแปลงประชากรในช่วง 5 ปี คือ พ.ศ.2522 ถึง พ.ศ.2527 อนุภาคมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.8 ของจำนวนประชากรอนุภาคในปี พ.ศ.2522 และมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.8 ต่อปี ในขณะที่จังหวัดเพชรบุรี มีการเปลี่ยนแปลงประชากร และอัตราการเพิ่มของประชากรสูงกว่าอนุภาค กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.1 ของจำนวนประชากรจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ.2522 และมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี (ตารางที่ 3.9 อนุภาคผนวก)

การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบประชากรของจังหวัดเพชรบุรี จะแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติซึ่งได้แก่ การเกิดและการตาย กับการเปลี่ยนแปลงประชากรจากองค์ประกอบด้านการย้ายถิ่น เพื่อหาค่าอัตราการเพิ่มสุทธิของประชากรในจังหวัดเพชรบุรี

1. การเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ ในช่วงปี พ.ศ.2522 ถึง พ.ศ.2529 จังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการเกิดลดลงและอัตราการตายคงที่ กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2522 มีอัตราการเกิดร้อยละ 1.54 หรือ 15.49 ต่อพันลดลงเป็นร้อยละ 1.36 หรือ 13.65 ต่อพันในปี พ.ศ.2529 และอัตราการตายคงที่คือ ร้อยละ 0.40 หรือ 4.01 ต่อพัน

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรโดยธรรมชาติลดลง โดยในปี พ.ศ.2522 อัตราการเพิ่มโดยธรรมชาติมีร้อยละ 1.14 หรือ 11.47 ต่อพัน ลดลงมาเป็นร้อยละ 0.96 หรือ 9.61 ต่อพันในปี พ.ศ.2529

2. การเปลี่ยนแปลงประชากรจากการย้ายถิ่น ในช่วง 7 ปีดังกล่าว จังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการย้ายถิ่นเข้าและอัตราการย้ายถิ่นออกเพิ่มขึ้น และอัตราการย้ายออกจะมากกว่าอัตราการย้ายเข้า ซึ่งมีผลทำให้อัตราการย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้นไปด้วย คือเพิ่มจากอัตรา 1.30 ต่อพันในปี พ.ศ.2522 เป็นอัตรา 5.56 ต่อพัน ในปี พ.ศ.2529

อย่างไรก็ตาม เมื่อมาพิจารณาการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของประชากรทั้งหมด จะพบว่าอัตราการเพิ่มสุทธิลดลงอย่างมากจากปี พ.ศ.2522 กล่าวคือลดลงจาก 12.77 ต่อพันคนในปี พ.ศ.2522 เป็น 4.05 ต่อพันคนในปี พ.ศ.2529 ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเพิ่มประชากรโดยธรรมชาติลดลง และอัตราการย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอัตราการย้ายออกมากกว่าการย้ายเข้า ถึงแม้ว่าจังหวัดเพชรบุรีจะมีการเกิดสูงกว่าอัตราการตายก็ตาม (ตารางที่ 3.10 ในภาคผนวก)

การย้ายถิ่นและทิศทางการย้าย จากสำมะโนประชากรและเคหะปี พ.ศ. 2513 จะเห็นได้ว่าลักษณะทิศทางการย้ายถิ่นของประชากรอายุ 5 ปีขึ้นไป ที่ย้ายภูมิลำเนา ซึ่งในจังหวัดเพชรบุรีจะมีลักษณะของการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น ๆ มากกว่าการย้ายถิ่นภายในจังหวัด และเป็นการย้ายถิ่นในระหว่างอนุภาคด้วยตนเองมากที่สุดถึงร้อยละ 34.9 ของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคต่างๆ โดยย้ายมาจากจังหวัดราชบุรีมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ

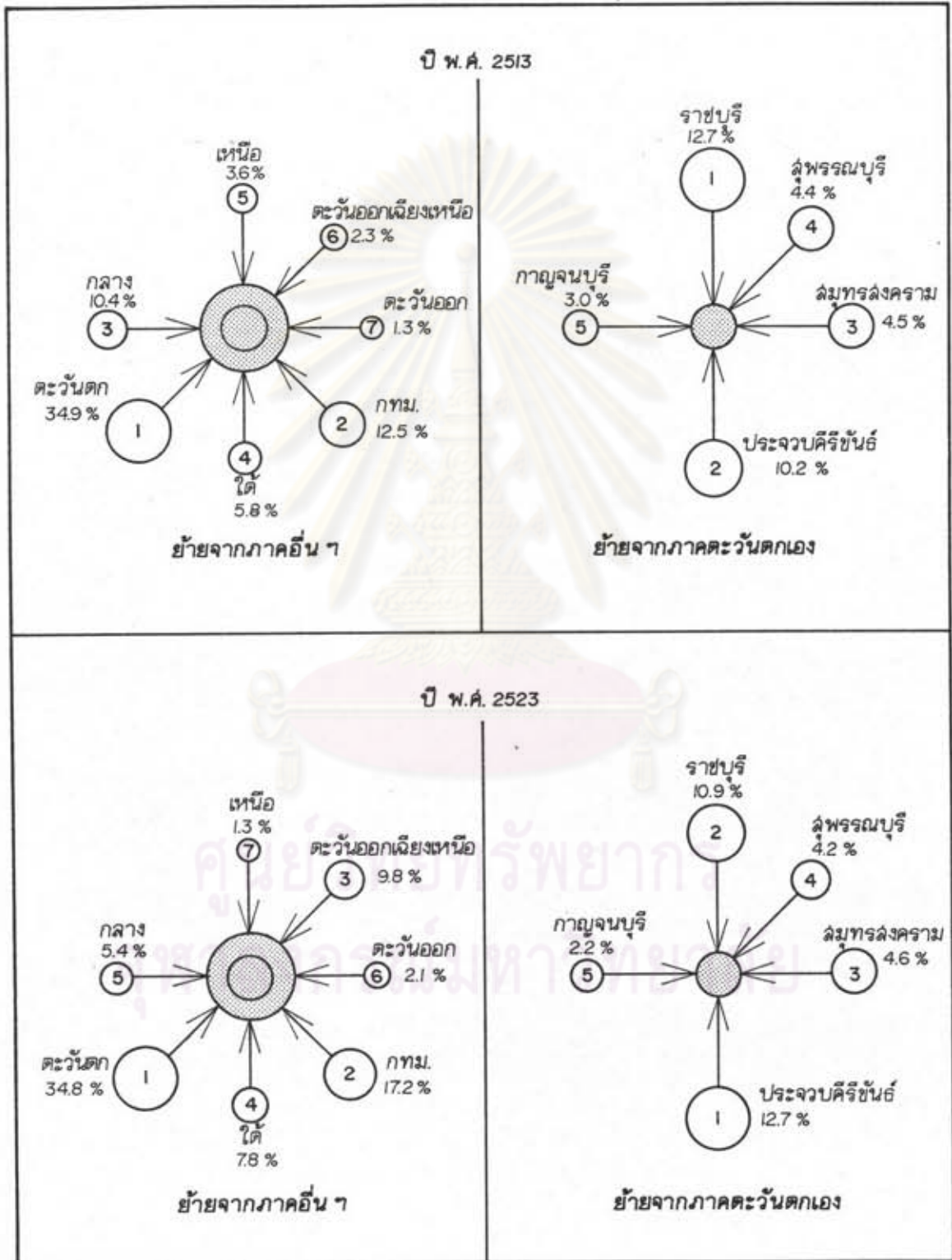
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในช่วง 10 ปีจากปี พ.ศ.2513 เป็นต้นมา จะสังเกตเห็นว่าลักษณะและทิศทางการย้ายถิ่นยังคงมีรูปแบบเช่นเดิม กล่าวคือ เป็นลักษณะการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น ๆ มากกว่าการย้ายภายในจังหวัดเอง และเป็นการย้ายถิ่นระหว่างอนุภาคเองมากที่สุด ถึงร้อยละ 34.6 ของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคอื่น จังหวัดที่มีประชากรที่มีภูมิลำเนาเดิมก่อนย้ายมาสู่จังหวัดเพชรบุรี สูงสุดได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 12.7 ของการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น ๆ ส่วนประชากรที่ย้ายถิ่นรองมาจากอนุภาค ได้แก่ ภาคกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล ถึงร้อยละ 17.2 ของการย้ายถิ่นมาจากภาคอื่น ๆ (ตารางที่ 3.11 ในภาคผนวก และแผนภูมิที่ 3.2)

แนวโน้มของการย้ายถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี จะพบว่า ในปี พ.ศ.2523 ทิศทางการย้ายถิ่นได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง กล่าวคือ สัดส่วนการย้ายถิ่นภายในภาคมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย แต่ผู้ย้ายถิ่นที่มาจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับเพิ่มขึ้น แต่แนวโน้มของการย้ายถิ่นนอกภาคกลับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่ย้ายถิ่นมาจากภาคกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ 2 ประเด็น กล่าวคือ เป็นผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนทำธุรกิจด้านบริการการท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล อีกประเด็นหนึ่งก็คือ เข้ามาขายแรงงาน โดยเฉพาะที่ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรี มีโรงงานอุตสาหกรรมและการทำไร่สับปะรดมาก จึงมีความต้องการแรงงานการประกอบกิจการดังกล่าว จึงทำให้จังหวัดเพชรบุรีเป็นแหล่งจ้างงาน และแหล่งที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลให้แนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดดีขึ้นในอนาคต

ในช่วง 7 ปีคือ พ.ศ.2522-2529 ลำดับที่ของอำเภอที่เรียงลำดับจากอำเภอที่มีประชากรมากไปหาน้อยนั้น แทบจะไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง ยกเว้นอำเภอบ้านลาดกับอำเภอชะอำ สำหรับอัตราการเพิ่มประชากรในช่วง 7 ปีดังกล่าว อำเภอที่มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงสุดได้แก่ อำเภอท่ายาง ซึ่งมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.34 ต่อปี รองลงมาคือ อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอเขาย้อย ซึ่งมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.78 1.81 1.52 1.19 1.11 และ 0.11 ต่อปีตามลำดับ

แผนภูมิ 3.2 แสดงทิศทางการย้ายถิ่นประชากรเข้าสู่จังหวัดเพชรบุรี ปี 2513 และ 2523

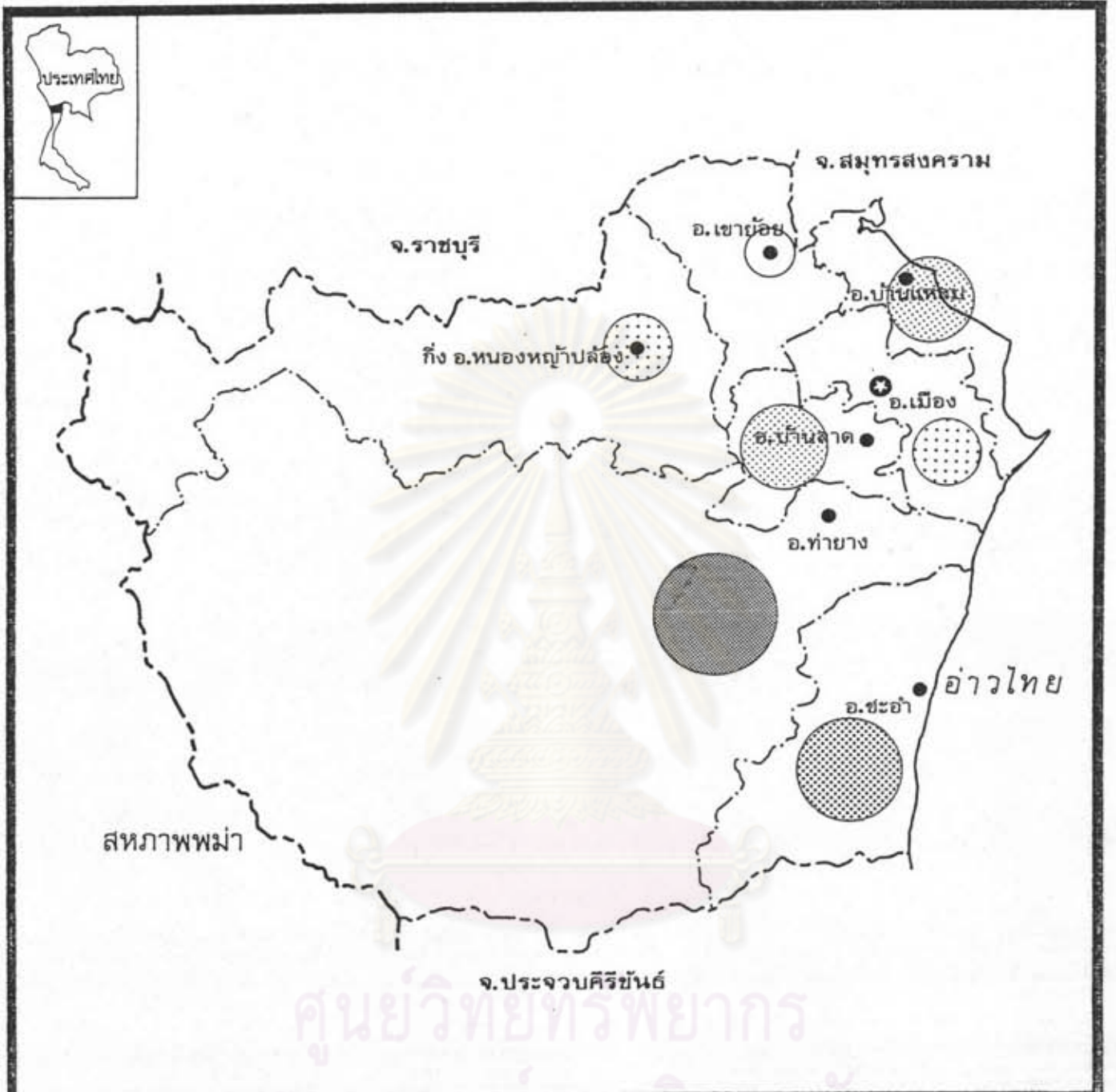
ที่มา : สำนวนประชากร และเคหะ ปี พ.ศ. 2513 และ 2523

การเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรในระดับอำเภอ ในช่วง 7 ปี (พ.ศ.2522-2529) สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มอำเภอ ตามการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรจากจำนวนประชากรจำนวนเดิม โดยวิธีวิธีสถิติแกรม ได้ 5 กลุ่มดังนี้ (แผนที่ 3.22)

- 1) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็นสัดส่วนสูงสุด คืออำเภอท่ายาง โดยมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.89 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม
- 2) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็นสัดส่วนระหว่างร้อยละ 20-25 จากการเปลี่ยนแปลงประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอชะอำ
- 3) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมไปเป็นสัดส่วนระหว่างร้อยละ 10-19 จากการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอบ้านลาด และอำเภอบ้านแหลม
- 4) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมไปเป็นสัดส่วนร้อยละ 1-10 จากการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอเมือง และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- 5) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมไปเป็นสัดส่วนที่ต่ำกว่าร้อยละ 1 ของการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอเขาย้อย

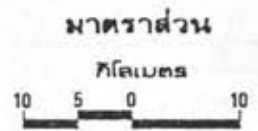
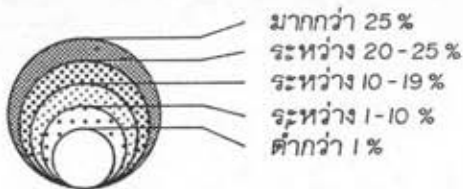
การเพิ่มจำนวนประชากรของจังหวัดเพชรบุรี ที่พิจารณาจากบริเวณพื้นที่ที่มีส่วนรับการเพิ่มจำนวนประชากร จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งหมดในช่วง ปี พ.ศ.2522-2529 โดยนำมาจัดทาสีสถิติแกรม และสามารถแบ่งบริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรในลักษณะดังกล่าว ออกได้เป็น 5 กลุ่มดังนี้ (แผนที่ 3.23)

- 1) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้สูงมาก ได้แก่ อำเภอท่ายาง
- 2) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้สูง ได้แก่ อำเภอชะอำ และอำเภอเมืองเพชรบุรี
- 3) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้ปานกลาง ได้แก่ อำเภอบ้านลาด และอำเภอบ้านแหลม

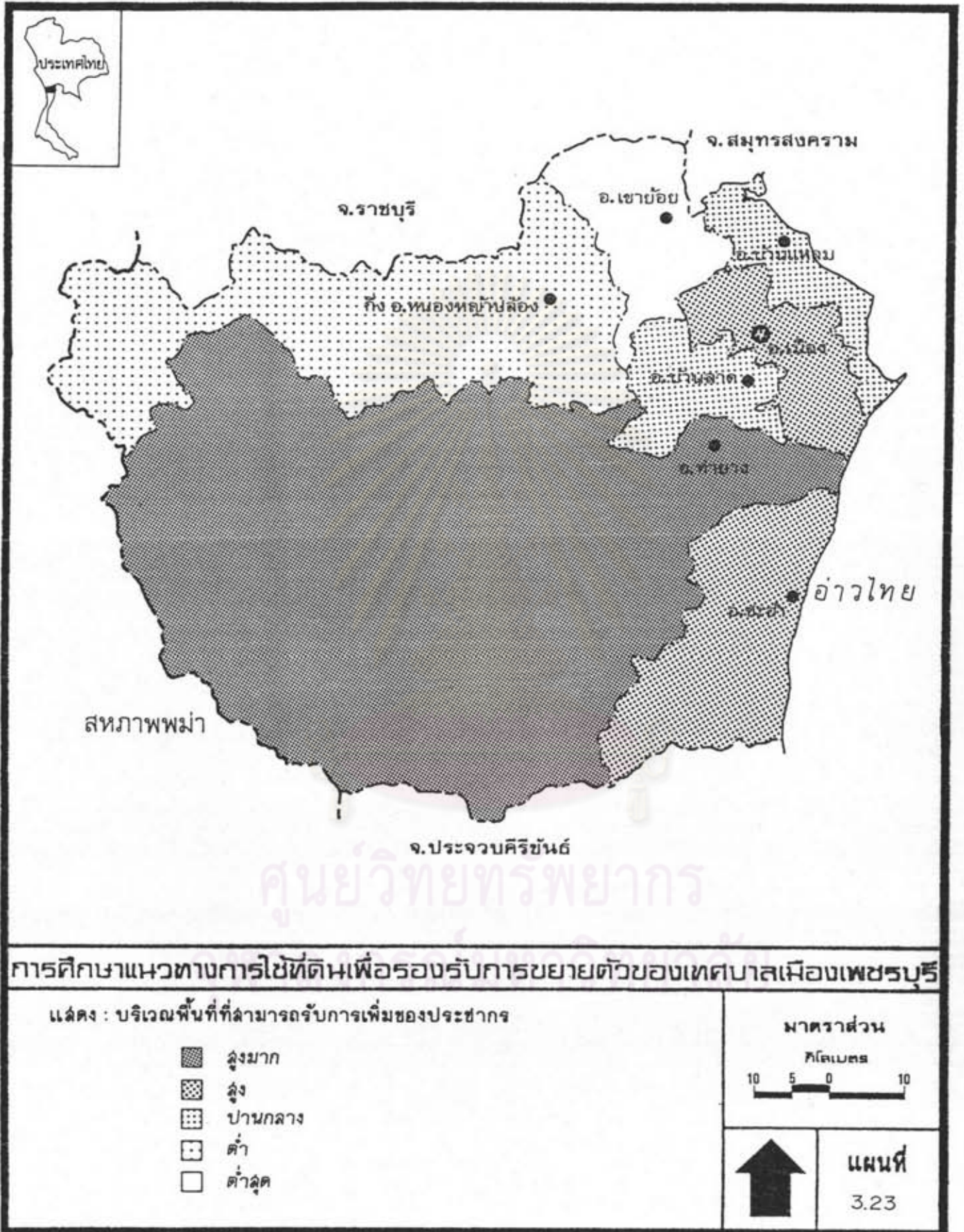

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนขนาดประชากรจากเดิม ปี พ.ศ. 2522

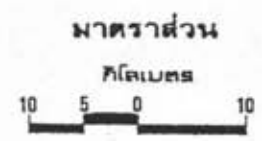
แผนที่
3.22

การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

แสดง : บริเวณพื้นที่ที่สามารถรับการเพิ่มของประชากร

- สูงมาก
- สูง
- ปานกลาง
- ต่ำ
- ต่ำสุด

แผนที่
3.23

- 4) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้ดี่า ได้แก่กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- 5) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้ดี่าที่สุด ได้แก่ อำเภอเขาย้อย

ข. การเปลี่ยนแปลงประชากรในระดับชุมชนเมือง

การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตชุมชนเมือง ในช่วงปี พ.ศ.2523 ถึง 2529 มีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.49 ต่อปี นับว่าเป็นอัตราการเพิ่มประชากรที่สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดเอาไว้ คือ ร้อยละ 1.50 ในปี พ.ศ.2529 ชุมชนเมืองที่มีการเพิ่มประชากรมากที่สุดจากประชากรเดิม ได้แก่ สุขาภิบาลนายาง ถึงร้อยละ 29.18 ของการเปลี่ยนแปลงเดิม หรือร้อยละ 29.92 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ส่วนเทศบาลเมืองเพชรบุรี และสุขาภิบาลเขาย้อย มีประชากรเมืองลดลงจากเดิมถึง ร้อยละ -5.43 และ -4.88 ของการเปลี่ยนแปลงรวมตามลำดับ (ตารางที่ 3.12 ในภาคผนวก)

ในส่วนของการรับการเพิ่มของประชากรเมือง ในเขตชุมชนของเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่อำเภอเมือง และชะอำ ซึ่งได้แก่ สุขาภิบาลท่ายาง สุขาภิบาลนายาง และเทศบาลตำบลชะอำ ส่วนใหญ่พื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรรองลงมาได้แก่ ชุมชนเมืองในเขตอำเภอบ้านแหลม และพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรเมืองได้น้อยได้แก่ ชุมชนเมือง อยู่ในเขตอำเภอบ้านลาด เมืองเพชรบุรี และอำเภอเขาย้อย

4. ลักษณะของประชากรในแง่เศรษฐกิจ

ก. อายุ - เพศ ในช่วงปี พ.ศ. 2523-2529 ลักษณะประชากรของจังหวัดเพชรบุรี ในด้านเพศปรากฏว่ามีลักษณะเช่นเดิม กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2523 ประชากรที่เป็นเพศหญิงจะสูงกว่าเพศชาย คือ มีเพศหญิง 186,052 คน คิดเป็นร้อยละ 50.99 ของประชากรจังหวัด มาในปี พ.ศ.2529 เป็นร้อยละ 50.38 ของประชากรทั้งจังหวัด เมื่อมาพิจารณาโครงสร้างประชากร หมายความว่า ประชากรในกลุ่มอายุ 0-14 ปี ซึ่งเป็นประชากรวัยเด็ก มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 36.97 ในปี พ.ศ.2523 และลดลงเป็นร้อยละ 32.80

ของสัดส่วนประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2529 กลุ่มอายุ 15-64 ปีซึ่งเป็นประชากรวัยแรงงาน มีสัดส่วนประชากรร้อยละ 58.05 ของสัดส่วนประชากรทั้งหมดในปี 2523 และเพิ่มเป็นร้อยละ 62.29 ในปี พ.ศ.2529 ส่วนกลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นประชากรวัยชรา มีสัดส่วนประชากรร้อยละ 4.98 ของสัดส่วนประชากรทั้งจังหวัดในปี พ.ศ.2523 และลดลงเล็กน้อยเป็นร้อยละ 4.91 ในปี พ.ศ.2529 อาจกล่าวได้ว่าแนวโน้มของโครงสร้างประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ตามหมวดอายุนั้นน่าจะมีประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้น ประชากรวัยเด็กจะลดลง และประชากรวัยชราจะคงที่ หรือมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวางแผนครอบครัวที่ได้ผล และการอนามัยและสาธารณสุข สามารถกระจายให้บริการอย่างทั่วถึง สิ่งที่ต้องนำวัดก็คือ เมื่อประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแล้ว ก็ต้องมีแหล่งจ้างงานไว้รองรับให้เหมาะสมด้วย มิฉะนั้นปัญหาการว่างงานคงเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

ข. อัตราส่วนผู้เป็นภาระ ในช่วง 6 ปีระหว่างปี พ.ศ.2523 ถึง 2529 อัตราส่วนผู้เป็นภาระทั้งหมดของจังหวัดเพชรบุรี มีถึง 72.27 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ในปี พ.ศ.2523 มาในปี พ.ศ.2529 อัตราส่วนผู้เป็นภาระลดลง เป็น 60.53 คน ต่อผู้ผลิต 100 คน หรือผู้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ 100 คน มีภาระเลี้ยงดูผู้ที่พึ่งตนเองไม่ได้ 60.53 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของประชากรจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ.2523 มีประชากรวัยเด็กมากกว่าปี พ.ศ.2529

สำหรับอัตราส่วนผู้เป็นภาระในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี พบว่า สัดส่วนของกลุ่มประชากรอายุ 0-14 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 10.3 ของสัดส่วนประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี อีกร้อยละ 88.1 จะเป็นสัดส่วนของประชากรวัยแรงงาน จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของประชากรวัยแรงงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีสัดส่วนต่ำกว่าระดับจังหวัด ทำให้อัตราส่วนผู้เป็นภาระของเทศบาลเมืองเพชรบุรีมี 45.82 คน ต่อผู้ผลิต 100 คน และในเขตเทศบาลตำบลชะอำนั้น อัตราส่วนผู้เป็นภาระมีค่าเท่ากับ 43 คน ต่อผู้ผลิต 100 คน ทั้งนี้ เพราะที่สัดส่วนของกลุ่มประชากรวัยแรงงานมีเป็นจำนวนมาก

ในระดับอำเภอพบว่า อำเภอที่มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระสูงสุด ได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระสูงถึง 82.23 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ทั้งนี้เพราะกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องมีประชากรวัยเด็กมาก ส่วนอำเภออื่น ๆ มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระดังนี้ อำเภอเมืองเพชรบุรี 66.74 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอท่ายาง 76.99 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอบ้านลาด 70.66 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอบ้านแหลม 77 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอชะอำ 74.22 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอเขาย้อย 68.63 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ซึ่งเป็นอัตราส่วนผู้ที่เป็นภาระที่สูงกว่าระดับจังหวัดเกือบทั้งหมด แต่อัตราส่วนนี้ในทุุกอำเภอจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระที่มีแนวโน้มจะลดลงทุกอำเภอ ยกเว้นกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

ผลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ทำให้ในภาพรวมของอัตราส่วนผู้เป็นภาระในระดับจังหวัดมีแนวโน้มลดลง ซึ่งในปี พ.ศ.2529 จะมีอัตราส่วนนี้เหลือเพียง 60.53 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มประชากรวัยเด็กลดลง และกลุ่มประชากรวัยชราเกือบจะคงที่ ทำให้มีกลุ่มประชากรวัยแรงงานมากขึ้น นั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า ประชากรวัยแรงงานของจังหวัดเพชรบุรีมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามจะไม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะว่ากลุ่มประชากรวัยแรงงานของทุกอำเภอมีการเปลี่ยนแปลงเกือบจะคงที่ และเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ยกเว้นในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี และเทศบาลตำบลชะอำเท่านั้น

ค. โครงสร้างกำลังแรงงาน และอาชีพ

โครงสร้างกำลังแรงงานและอาชีพของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ.2513 ถึง พ.ศ.2523 โครงสร้างด้านอาชีพของจังหวัดเพชรบุรี มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ ในปี พ.ศ.2513 อาชีพของผู้มีงานทำจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการกสิกรรม ถึงร้อยละ 72.60 รองลงมาได้แก่อาชีพช่าง/ผู้ปฏิบัติงานในขบวนการผลิตและกรรมกร อาชีพเกี่ยวกับการค้า การบริการ ขั้บนานพาหนะ ผู้ปฏิบัติงานที่วิชาชีพวิชาการ เสมียนพนักงาน อาชีพเหมืองแร่ ตามลำดับ แต่มาในปี พ.ศ.2523 ปรากฏว่า อาชีพของผู้ที่มีงานทำ จะเป็นอาชีพที่เกี่ยวกับการทำกสิกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 66.07 ก็จริง แต่เป็นการเพิ่มอัตราที่ลดลงถึงร้อยละ -6.57 รองลงมาก็เช่นเดียวกับในปี พ.ศ.2513 แต่อาชีพงานที่วิชาชีพวิชาการ จะมีอันดับที่สูงขึ้น

แทนอาชีพด้านการบริการ ซึ่งจะตกลงมาเป็นอันดับที่ 5 และเมื่อดูภาพรวม ๆ ของ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพของผู้ที่มีงานทำ จะพบว่า อาชีพที่มีอัตราการเพิ่มลดลงจากปี พ.ศ.2513 ได้แก่ อาชีพกิจกรรมซึ่งลดลงมากที่สุด รองลงมา คือ เหมืองแร่ การบริการ และ ไม่ทราบอาชีพเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจาก การที่สภาพของทรัพยากรดินเสื่อม ทรอมลง เกิดภาวะฝนแล้งรวมถึงทรัพยากรแร่ธาตุน้อยลงจนไม่สามารถหาในเชิงพาณิชย์ได้ ประชากรจึงหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ อาชีพช่าง/ผู้ปฏิบัติงานในกระบวน การผลิตและกรรมกร ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น รองลงมาได้แก่ อาชีพผู้ปฏิบัติงานที่วิชาชีพ วิชาชีพวิชาการ แต่ถึงอย่างไรก็ตามประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ก็ยังคงมีความผูกพันอยู่กับอาชีพ ด้านกิจกรรมและกิจกรรมชั้นปฐมภูมิเป็นส่วนใหญ่ (แผนภูมิ 3.3)

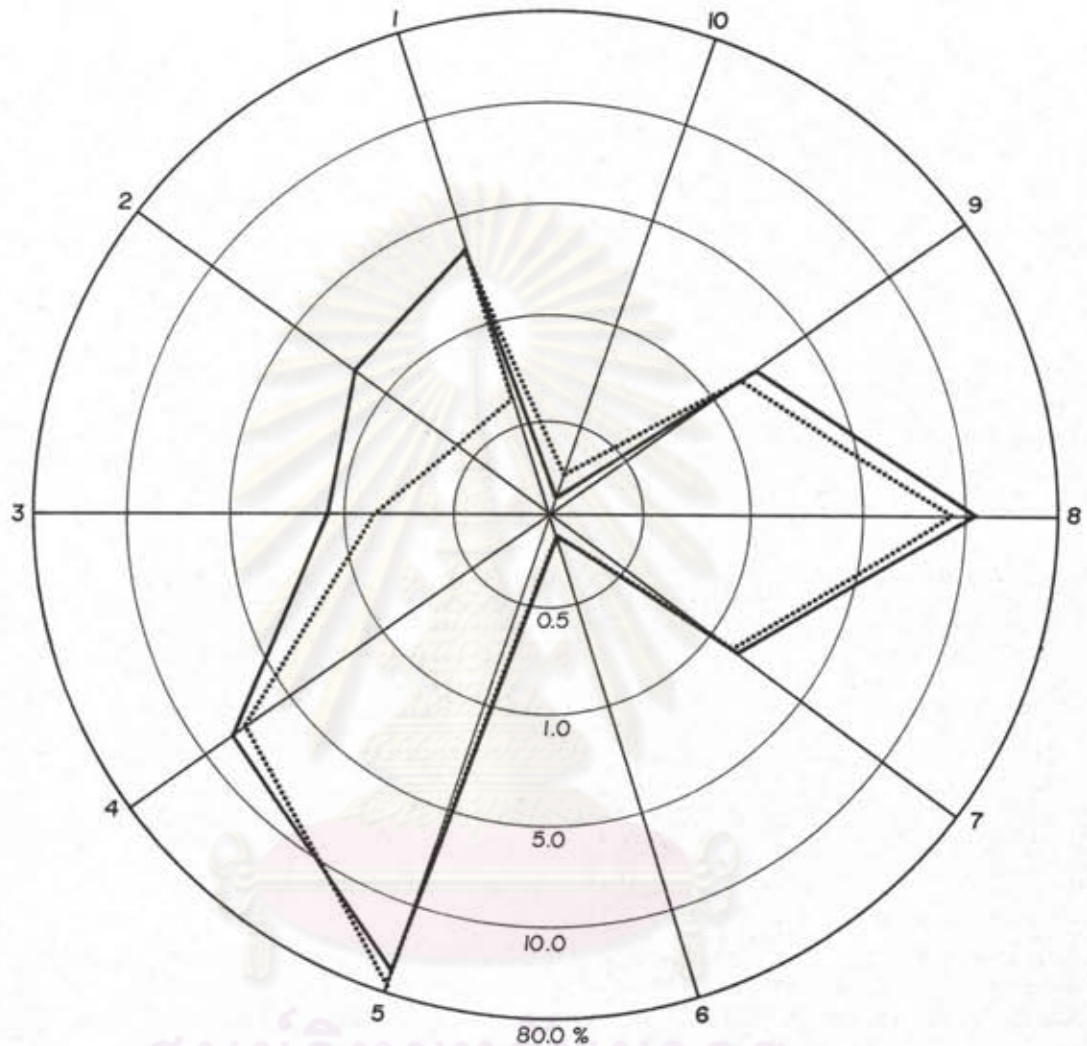
ลักษณะทางเศรษฐกิจ

1. โครงสร้างเศรษฐกิจโดยรวม

1.1 ระดับภาค จากการพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั่วไป ซึ่งสามารถ แบ่งสาขาการผลิตได้ 2 ภาค คือ ภาคเกษตรกรรม และภาคนอกเกษตรกรรมการผลิตในภาค เกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบุรีมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตสูงกว่าภาคตะวันตกในช่วงปีพ.ศ.2518-2 528 มาโดยตลอด ยกเว้นในปี พ.ศ.2528 เท่านั้นที่มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ปีพ.ศ.2528 จังหวัดเพชรบุรีการผลิตในสาขานี้มีสัดส่วนร้อยละ 39.03 แต่ของภาค ตะวันตกมีสัดส่วนร้อยละ 39.91 ส่วนการผลิตในภาคนอกเกษตรกรรม เมื่อเปรียบเทียบกับภาค ตะวันตกแล้วจะมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตต่ำกว่าของภาคตะวันตกมาโดยตลอด ยกเว้นปี พ.ศ.2527 ที่มีสัดส่วนนี้ของจังหวัดที่สูงกว่าของภาคตะวันตก (แผนภูมิ 3.4)

ถ้ามาพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ 3 สาขา ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้า-บริการแล้วจะพบว่าในช่วงปีพ.ศ.2518-2528 มีลักษณะดังนี้

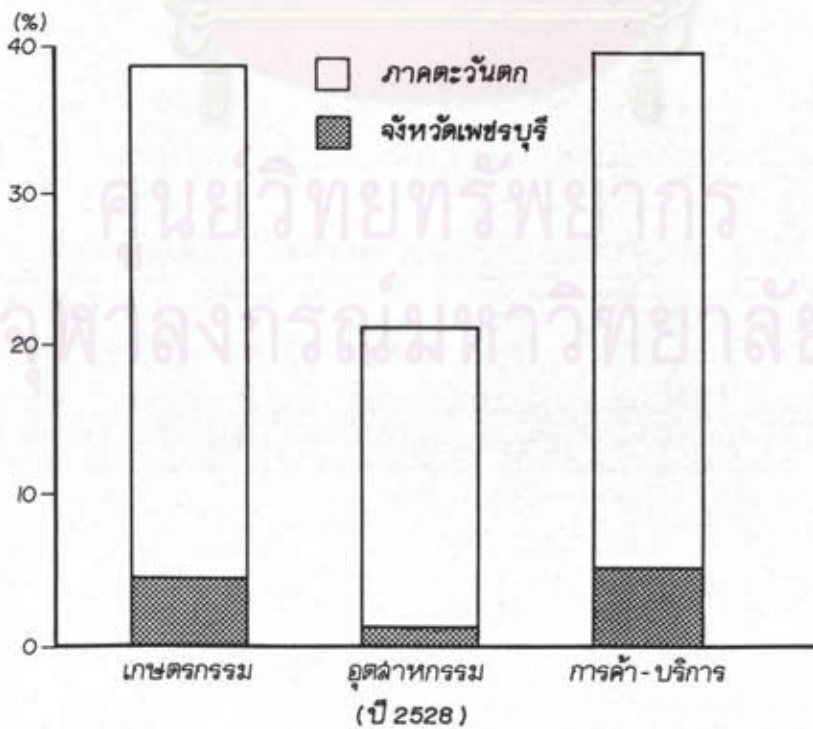
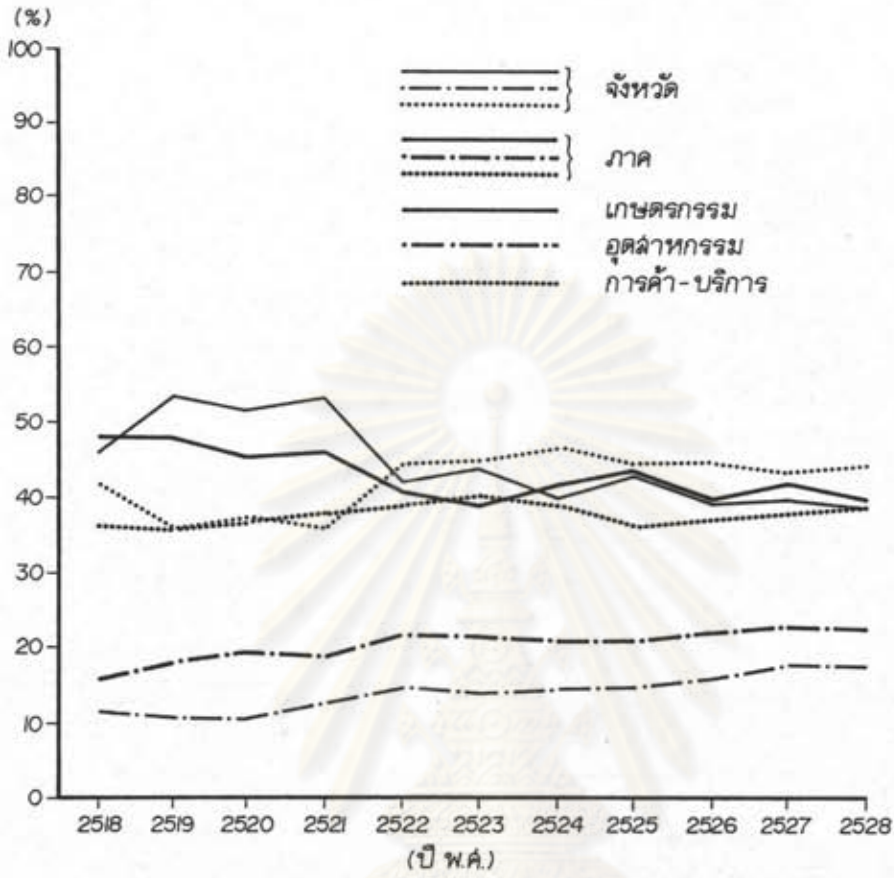
แผนภูมิ 3.3 แสดงโครงสร้างอาชีพประชากรวัยแรงงานที่มีงานทำจำแนกตามหมวดอาชีพ
ปี พ.ศ. 2513 และ 2523

..... ปี พ.ศ. 2513
 ————— ปี พ.ศ. 2523

- 1 ผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
- 2 ผู้ปฏิบัติงานบริหาร งานจัดการ และข้าราชการที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น
- 3 เล่มียนพนักงาน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
- 4 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพการค้า
- 5 ผู้ทำงานกลไกกรรม เลี้ยงสัตว์ ป่าไม้ ประมง นกล่า และคักจับสัตว์
- 6 ผู้ทำงานเหมืองแร่ ย่อยหิน ผู้ขุดเจาะป่อ
- 7 พนักงานขับรถยนต์ยานพาหนะ และที่เกี่ยวข้อง
- 8 ช่างผู้ปฏิบัติงานในขบวนการผลิต
- 9 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านบริการต่าง ๆ
- 10 ผู้ปฏิบัติงานที่จัดจำแนกเข้าอาชีพประเภทใดไม่ได้

แผนภูมิ 3.4 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเพชรบุรี
กับภาคตะวันตก ปี 2518 - 2528 ตามสาขาการผลิต

1.1.1 สาขาเกษตรกรรม สัดส่วนมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตกจะต่ำกว่าของจังหวัดเพชรบุรีทุกปี โดยเฉพาะในปีพ.ศ.2528 ภาคตะวันตกมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตร้อยละ 39.91 ของมูลค่าผลผลิตทั้งภาค แต่ของจังหวัดเพชรบุรีมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 39.03 เท่านั้นซึ่งมีอยู่เพียงปีเดียวที่ภาคตะวันตกมีสัดส่วนนี้สูงกว่าจังหวัดเพชรบุรี

1.1.2 สาขาอุตสาหกรรม สัดส่วนมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตกจะสูงกว่าของจังหวัดเพชรบุรีทุกปี ในปีพ.ศ.2528 ภาคตะวันตกมีสัดส่วนนี้ร้อยละ 22.44 แต่ของจังหวัดเพชรบุรีจะมีเพียงร้อยละ 17.29 เท่านั้น

1.1.3 สาขาการค้าและบริการ สัดส่วนมูลค่าผลผลิตของจังหวัดเพชรบุรีจะสูงกว่าของภาคตะวันตกทุกปี ยกเว้นปี พ.ศ.2521 และโดยเฉพาะในปี พ.ศ.2528 จังหวัดเพชรบุรีมีมูลค่าผลผลิตเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.65 แต่ของภาคตะวันตกมีเพียงร้อยละ 37.65 เท่านั้น

จากข้อมูลพื้นฐานด้านมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดเพชรบุรี และภาคตะวันตกจะพบว่างานสามของมูลค่าผลิตภัณฑ์จะได้อาจมาจากสาขาเกษตรกรรม ดังนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี และภาคตะวันตกจึงมีความคล้ายกัน จะมีความแตกต่างกันไปบ้างก็ในสาขาย่อยของการผลิต โดยเฉพาะจังหวัดเพชรบุรีนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจทั่วไป จะยังคงเป็นมูลค่าผลผลิตด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่สาขาการค้าและบริการ สาขาอุตสาหกรรม ตามลำดับ (ตาราง 3.13 ภูมิภาคผนวก)

ในสาขาเกษตรกรรมมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีมาก ได้แก่ กสิกรรม สาขาด้านอุตสาหกรรมมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีมากคือ การอุตสาหกรรม ส่วนสาขาการค้าและบริการที่มากได้แก่การค้าปลีกและค้าส่ง สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งในการเปรียบเทียบมูลค่าผลผลิตของจังหวัดเพชรบุรี และภาคตะวันตกก็คือ โดยเฉลี่ยแล้วทุกสาขาการผลิตของจังหวัดเพชรบุรี จะมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตไม่เกินร้อยละ 13 ของมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตกซึ่งนับว่ายังเป็นสัดส่วนที่น้อย สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล จังหวัดเพชรบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลต่ำกว่าของภาคตะวันตก กล่าวคือ จังหวัดเพชรบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 7,452 บาท ส่วนภาคตะวันตกมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 8,246 บาทในปี พ.ศ.2528 (ตารางที่ 3.14 ภูมิภาคผนวก)

1.2 ระดับจังหวัด เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีมูลค่าผลผลิตในสัดส่วนร้อยละ 11.06 ของมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตกเท่านั้น ซึ่งนับว่าในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีโดยทั่วไป ยังล้าหลังจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันตกด้วยกันเป็นอันมาก รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของภาคตะวันตกในช่วงปี พ.ศ.2518-2528 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.54 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของภาคตะวันตกที่มีเพียงร้อยละ 3.78 ต่อปี มีมูลค่าผลผลิตในสาขาเกษตรกรรมเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.70 ของมูลค่าผลผลิตรวมจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด และมูลค่าผลผลิตสาขาภาคนอกเกษตรกรรมเป็นสัดส่วนร้อยละ 69.29 ของมูลค่าผลผลิตรวมจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด ส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลผลิตจากการเปลี่ยนแปลงเดิมนั้น ในสาขาภาคเกษตรกรรมมีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 48.77 จากการเปลี่ยนแปลงเดิม ส่วนในสาขาภาคนอกเกษตรกรรมมีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 89.99 จากการเปลี่ยนแปลงเดิมของมูลค่าผลผลิตของจังหวัด แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีมีแนวโน้มที่จะพึ่งพิงสาขานอกภาคเกษตรมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามสาขาเกษตรกรรมก็ยังคงเป็นสาขาหลักที่สำคัญของจังหวัด (ตารางที่ 3.15 ในภาคผนวก)

2. โครงสร้างการผลิตรายสาขาและแนวโน้มโครงสร้างการผลิต

จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในช่วง 10 ปี (พ.ศ.2518-2528) สาขาเกษตรกรรมยังคงเป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญมากของจังหวัด ในสาขานี้จะมีสาขาย่อยคือ กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ ในช่วง 10 ปี สาขาการเกษตรกรรมจะมีมูลค่าการผลิตมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงปีต่อปี จะพบว่า ในปี พ.ศ.2519 มีมูลค่าการผลิต 1,275.2 ล้านบาท ปี พ.ศ.2521 มีมูลค่าการผลิต 1,479 ล้านบาท และจะลดลงอย่างมากในปี พ.ศ.2522 และ 2524 ส่วนในปี พ.ศ.2525-2528 ก็มีมูลค่าการผลิตที่ลดลงเรื่อย ๆ และจะลดลงมาต่ำกว่ามูลค่าการผลิตในสาขาการค้าและบริการในปี พ.ศ.2528 ดังนั้นอัตราการเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 48.77 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ในปี พ.ศ.2518 แลอัตราการเติบโตเฉลี่ยของสาขาเกษตรคิดเป็นร้อยละ 4.05 ต่อปี ซึ่งจะต่ำกว่า

อัตราการเติบโตเฉลี่ยของจังหวัดเพียงเล็กน้อย และถ้ามาพิจารณาในรายละเอียดของสาขาการผลิตในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2518-2528) จะเห็นชัดเจนขึ้น ในแต่ละสาขาดังนี้คือ (ตารางที่ 3.16 ในภาคผนวก และแผนภูมิ 5)

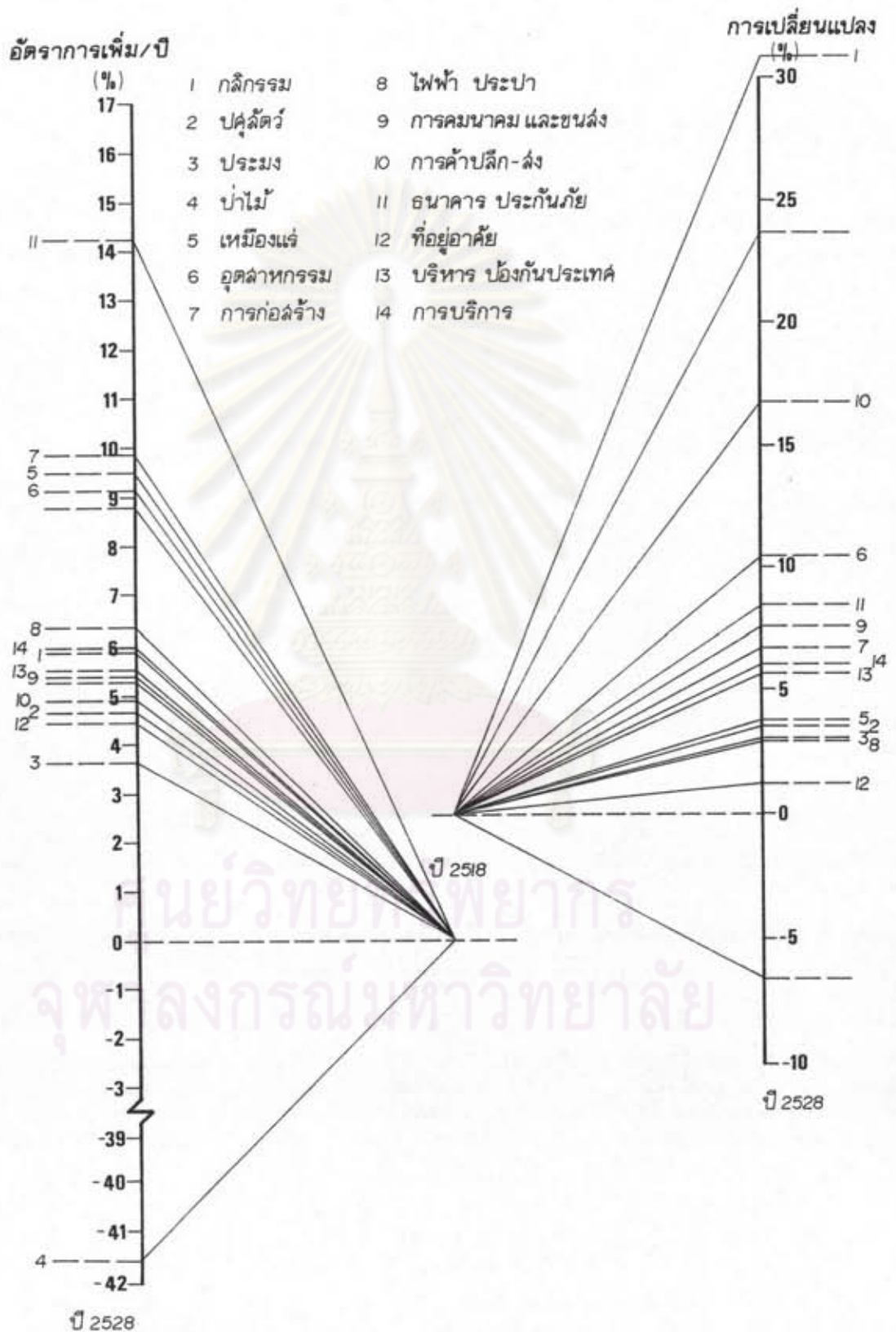
2.1 สาขาเกษตรกรรม

2.1.1 กสิกรรม จะเป็นการผลิตที่สำคัญที่สุดของจังหวัดและมีมูลค่าการผลิตสูงสุดทุกปี แต่เมื่อดูการเปลี่ยนแปลงการผลิตปีต่อปีแล้ว จะพบว่า กสิกรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2519 และ 2521 ส่วนปีที่มีมูลค่าการผลิตลดลง คือ ปี พ.ศ. 2522 และ 2524 และตั้งแต่ พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา มูลค่าการผลิตจะลดลงทุกปี แต่มูลค่าการผลิตจะลดลงทุกปี มูลค่าการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.85 ของมูลค่าการผลิตจากการเปลี่ยนแปลงรวมในปี พ.ศ. 2528 ในการกสิกรรมของจังหวัดในช่วง 10 ปี จะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.56 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของจังหวัดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น พืชเศรษฐกิจของการกสิกรรมที่หารายได้มาก ได้แก่ ข้าว รองลงมาคือ ไม้ผล พืชไร่ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการกสิกรรมของจังหวัดเพชรบุรีก็ยังมีปัญหาในด้านการใช้พื้นที่ต่อความเหมาะสมสำหรับปลูกพืช และการชลประทาน รวมทั้งการตลาดด้วย

2.1.2 ปศุสัตว์ จังหวัดเพชรบุรีจะมีมูลค่าการผลิตด้านปศุสัตว์เฉลี่ยประมาณ 1 ใน 10 ของมูลค่าการผลิตในสาขาเกษตรกรรม มูลค่าการผลิตด้านปศุสัตว์จะมีมากในปี พ.ศ. 2521 และในปี พ.ศ. 2522 และ 2523 กลับลดลงอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาอัตราการเติบโตเฉลี่ย 4.66 ต่อปี และมีมูลค่าการผลิตสูงเป็นอันดับสองรองจากกสิกรรม

2.1.3 ประมง สามารถหามูลค่าการผลิตได้สูงในปี พ.ศ. 2519 และ 2526 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2525 มูลค่าการผลิตกลับลดลงอย่างมาก แล้วเริ่มดีขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2527-2528 ทั้งนี้เป็นเพราะปริมาณปลาลดลง ราคาของน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น

แผนภูมิ 3.5 แสดงการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดรายสาขา ปี 2518 - 2528 คิดเป็นร้อยละจากการเปลี่ยนแปลงรวม และอัตราการเพิ่มต่อปี

รวมทั้งการประกาศเขตเศรษฐกิจ 200 ไมล์ทะเลของประเทศเพื่อนบ้าน การประมงมี อัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.60 ต่อปี มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลผลิตร้อยละ 3.07 ของมูลค่าการเปลี่ยนแปลงรวม และร้อยละ 42.40 ของมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจาก เดิมในปี พ.ศ.2518

2.1.4 ป่าไม้ นับเป็นสาขาการผลิตที่มีมูลค่าน้อยที่สุดในสาขาเกษตรกรรม มีมูลค่าการผลิตลดลงทุกปี โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ -41.65 ต่อปี มีมูลค่าการผลิตของ ป่าไม้มีมากในปี พ.ศ.2519 และ 2521 ซึ่งมีมูลค่า 357.3 และ 320.2 ล้านบาทตามลำดับ ในปี พ.ศ.2528 มูลค่าการผลิตไม่เพิ่มขึ้นเลย และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ทั้งนี้จาก สาเหตุของการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่ากันมากขึ้น และจังหวัดเพชรบุรีมีอัตราการบุกรุกทำลายป่า สูงมากเป็นอันดับสองรองจากจังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้นพื้นที่ป่าไม้จึงลดลงอย่างมาก ซึ่งจะมีผล กระทบต่อการผลิตในสาขาอื่น ๆ ด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกสิกรรม

2.2 สาขาอุตสาหกรรม

2.2.1 การทำเหมืองแร่และขุ่ยหิน มีมูลค่าการผลิต ในปี พ.ศ.2528 เท่า กับ 78.1 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 147.94 จากการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 3.58 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.50 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของจังหวัด แต่ถึงอย่างไรก็ตามมูลค่าการผลิตก็ยังต่ำอยู่เป็นอันดับที่ 3 ในมูลค่าการผลิตของสาขา อุตสาหกรรม แร่ที่หารายได้ ส่วนใหญ่จะเป็นแร่พลูมโบไรท์ และแร่ดีบุกบ้างแต่ก็ไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ของ เทือกเขาตะนาวศรีตลอดแนวด้านตะวันตกแต่ก็ยังไม่ได้มีการสำรวจ ทรัพยากรแร่กันอย่างจริงจัง

2.2.2 อุตสาหกรรม มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นทุกปี และมากเป็นอันดับ หนึ่งในสาขานี้ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังคง เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตขั้นปฐมอยู่ที่ สำคัญได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาลทราย โรงงานสับปะรดกระป๋อง โรงงานปูนซีเมนต์

ส่วนอุตสาหกรรมประเภทอื่นคือ ผลิตภัณฑ์อาหารและขนม วัสดุก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์ นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจ คืออุตสาหกรรมนคร้าเรือน เช่น ย้อมสีทอผ้า ทำน้ำส้มสายชู น้ำตาลโรตุนด์ เป็นต้น ในปี พ.ศ.2528 มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเท่ากับ 231.5 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 140.89 ของการเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 10.41 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.19 ต่อปี

2.2.3 การก่อสร้าง มีมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 146.0 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 148.72 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 6.71 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.94 ต่อปี นับว่าเป็นสาขาการผลิตที่มีการขยายตัวสูง

2.2.4 การไฟฟ้าและประปา เป็นสาขาย่อยของอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการผลิตน้อยที่สุด ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 84.0 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ.2518 ถึงร้อยละ 87.08 และร้อยละ 3.01 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.46 ต่อปี

2.3 สาขาการค้าและบริการ

ในปี พ.ศ.2518 เป็นสาขาที่มีมูลค่าการผลิตสูง เป็นอันดับสองรองจากสาขาเกษตรกรรม มาในปี พ.ศ.2528 กลับมีมูลค่าการผลิตสูงเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี และสูงกว่าสาขาอื่น ๆ ทั้งหมดในสาขาการผลิตของจังหวัด โดยเฉพาะมูลค่าการผลิตด้านการค้าปลีกและค้าส่ง สาขาการค้าและบริการมีสาขาย่อย ๆ ดังนี้

2.3.1 การคมนาคมขนส่ง ในช่วง 10 ปี (พ.ศ.2518-2528) มีมูลค่าการผลิตถึง 247.9 ล้านบาทในปี พ.ศ.2528 มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ

66.82 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 7.63 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.25 ต่อปี

2.3.2 การค้าปลีกและค้าส่ง ในปี พ.ศ.2518 มีมูลค่าการผลิต 350.2 ล้านบาท มาในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 565.1 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 61.36 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 16.52 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัดมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 4.90 ต่อปี

2.3.3 การธนาคารและการประกันภัย มีมูลค่าการผลิตสูงมาโดยตลอด ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 148.2 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 280.98 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 8.40 จากการเปลี่ยนแปลงการผลิตรวมทั้งจังหวัด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 14.31 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงสุดของโครงสร้างการผลิตทุกสาขา

2.3.4 ที่อยู่อาศัย มีมูลค่าการผลิตน้อยก็จริง แต่มีมูลค่าสูงขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 46.4 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 54.67 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 1.26 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 4.46 ต่อปี

2.3.5 การบริหารและการป้องกันประเทศ มีมูลค่าการผลิตสูงทุกปี แต่ในปี พ.ศ.2527 กลับมีอัตราเพิ่มที่ลดลงร้อยละ -10.87 ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 176.5 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 72.03 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 5.68 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 5.57 ต่อปี

2.3.6 การบริการ ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 179.7 ล้านบาท มี

สัดส่วนมูลค่าการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 79.16 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าในปี พ.ศ.2518 และ ร้อยละ 6.10 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตทั้งจังหวัด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 6.00 ต่อปี

ถึงแม้ว่าการผลิตในสาขาเกษตรกรรมจะมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นมากถึงร้อยละ 4.05 ต่อปีก็ตาม โดยมีสาขาการปศุสัตว์ ประมง เป็นสาขาหลักที่สำคัญ แต่ป่าไม้กลับมีอัตราการเติบโตลดลงเป็น -41.65 ทำให้ผลกระทบต่อผลผลิตทางการปศุสัตว์ ใน ขณะที่นอกภาคเกษตรกรรมมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น โดยมีสาขาอุตสาหกรรมเติบโตถึงร้อยละ 8.84 ต่อปี โดยเฉพาะการก่อสร้าง เหมืองแร่ และอุตสาหกรรม และสาขาการค้าและบริการ เติบโตร้อยละ 5.87 ต่อปี โดยเฉพาะการธนาคารและประกันภัย การบริหารและป้องกันประเทศ การคมนาคมขนส่งที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามการผลิตที่สำคัญของจังหวัดก็คือ การปศุสัตว์ ซึ่งมีข้าวและสับปะรด เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในด้านอุตสาหกรรม และ อุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง โรงสีข้าว เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุด นอกจากนี้การค้าปลีก และส่ง การคมนาคมขนส่ง เป็นแหล่งที่มาของรายได้และการว่าจ้างแรงงานด้วย

แนวโน้มโครงสร้างการผลิต

จากสภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ.2518 และ 2528 เราพอจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของจังหวัดเพชรบุรีนั้น จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงรวม สาขาการค้าและบริการมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูงสุด คือ ร้อยละ 45.59 ของการเปลี่ยนแปลงรวม สาขาอุตสาหกรรมมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่ำสุด คือ ร้อยละ 23.70 ของการเปลี่ยนแปลงรวม แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของ สาขาการผลิตย่อย ยังพบว่าการปศุสัตว์มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูง คือ ร้อยละ 30.85 ของการเปลี่ยนแปลงรวมรองลงมาได้แก่ การค้าปลีกและค้าส่ง การอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง ซึ่งมีร้อยละ 16.52, 10.41 และ 7.63 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงต่ำที่สุด ได้แก่ ป่าไม้ ซึ่งลดลงถึง -6.69 ของการเปลี่ยนแปลงรวม

ส่วนอัตราการเติบโตของสาขาการผลิตจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ ในช่วง 10 ปีพบว่าสาขา การธนาคารและประกันภัย มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงสุดถึงร้อยละ 14.31 ต่อปีและสาขาป่า ไม้ มีอัตราการเติบโตลดลงถึงร้อยละ -41.65 ต่อปี นับว่าเป็นจะวิกฤตมากสาขาอุตสาหกรรม มีอัตราการเติบโตร้อยละ 8.84 ต่อปี โดยเฉพาะสาขาย่อยด้านการก่อสร้างที่มีอัตราเติบโตนี้ ร้อยละถึง 9.94 ต่อปี ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า แนวโน้มโครงสร้างการผลิตของจังหวัดเพชรบุรี น่าจะเติบโตในสาขาอุตสาหกรรม การค้าและบริการ มากกว่าสาขาเกษตรกรรม แต่ถึงอย่าง ไรก็ตามเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นสูงขึ้น จึงได้มาพิจารณาอีก 2 เรื่องคือ SHIFT-SHARE และ ความเชี่ยวชาญในการผลิตโดยดูจากฐานเศรษฐกิจ ประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

1) Shift and Share Analysis

จากผลการวิเคราะห์ด้วยวิธี Shift and Share (ตารางที่ 3.17 ภาคผนวก) พบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีการเติบโตของโครงสร้างการผลิตทางเศรษฐกิจดังนี้

1.1) การเติบโตของโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมจะปรากฏว่า

1.1.1) สาขาเกษตรกรรมมีการเติบโตค่อนข้างสูง เป็นอันดับหนึ่ง แสดงว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ยังคง เป็นเกษตรกรรมเป็นหลักอยู่ต่อไป

1.1.2) สาขาอุตสาหกรรมมีการเติบโตไม่สูงมากหน้จากกล่าวได้ว่า ไม่ค่อยเติบโตเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรหันมาให้ความสนใจ และเร่งพัฒนาสาขาอุตสาหกรรมให้ มาก

1.1.3) สาขาการค้าและบริการ นับว่าเป็นสาขาที่มีการเติบโตสูงใกล้เคียงกับสาขาเกษตรกรรม ดังนั้นแนวโน้มของโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีอาจมี การเปลี่ยนแปลง ไปสู่สาขาการค้าและบริการมากยิ่งขึ้นในอนาคต

1.2) การเติบโตของโครงสร้างเศรษฐกิจสาขาย่อย

1.2.1) สาขาเกษตรกรรม การกลีกรมยังคงมีการเติบโตสูงมากอยู่ รองลงมาได้แก่ การประมง ส่วนป่าไม้ และปศุสัตว์ยังมีการเติบโตน้อยเมื่อพิจารณา จะเห็นได้ ว่า สาขาย่อยของเกษตรกรรมทุกสาขา มีการขยายตัวที่ค่อนข้างช้า ส่วนสาขาย่อยที่เติบโตได้ อย่างรวดเร็ว ได้แก่ กลีกรม ปศุสัตว์ เท่านั้น

1.2.2) สาขาอุตสาหกรรม ทุกสาขาย่อยมีการเติบโตสูงขึ้น โดยเฉพาะการอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง สาขาที่สามารถเติบโตได้อย่างเร็วได้แก่ อุตสาหกรรม และเหมืองแร่ ส่วนการไฟฟ้าและประปานั้นมีการเติบโตช้า ส่วนการขยายตัวได้อย่างรวดเร็วเป็นไปทุกสาขาย่อย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง

1.2.3) สาขาการค้าและบริการ ทุกสาขาย่อยมีการเติบโตสูงขึ้นทั้งสิ้น โดยเฉพาะการค้าปลีกและค้าส่ง สาขาย่อยที่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ การธนาคารและการประกันภัย การบริหารและการป้องกันประเทศ ส่วนสาขาย่อยอื่น ๆ เติบโตอย่างเชื่องช้า สาขาย่อยที่สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่การค้าปลีกและค้าส่ง การคมนาคมขนส่ง

สรุปได้ว่า สาขาเกษตรกรรม และสาขาการค้าและบริการ จะเป็นสาขาที่มีการเติบโตสูง และมีโอกาสในการขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นสองสาขาใหญ่ของโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีต่อไป สาขาย่อยที่เติบโตได้เร็ว ได้แก่ กสิกรรม ปศุสัตว์ การก่อสร้าง อุตสาหกรรม เหมืองแร่ การธนาคารและประกันภัย การบริการ ส่วนสาขาย่อยที่สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ อุตสาหกรรม การก่อสร้าง การค้าปลีกและค้าส่ง การคมนาคมขนส่ง

อาจกล่าวได้ว่า สาขาที่มีบทบาทของจังหวัดเพชรบุรีในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ น่าจะเป็นสาขานอกภาคเกษตรกรรมมากกว่าสาขาเกษตรกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรม และการค้าปลีกและค้าส่ง จะมีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจสูงต่อไป

2) ความเชี่ยวชาญในการผลิตโดยดูจากฐานเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์โครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยอาศัยฐานเศรษฐกิจ ปรากฏว่า สาขาการค้าและบริการจะเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเพชรบุรี โดยมีสาขาเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่ให้บริการแก่ประชากรในจังหวัด สาขาการค้าและบริการที่เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ได้แก่ 3 สาขาย่อย คือ การคมนาคมขนส่งการค้าปลีกและค้าส่ง การบริการซึ่งสามารถหารายได้เข้าจังหวัดเพชรบุรีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสาขาที่เป็นภาคบริการให้

กับจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ สาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม โดยมีสาขาย่อยที่เป็นหลักในการบริการคือ

2.1) สาขาเกษตรกรรม ที่ให้บริการเลี้ยงประชาชนในจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ การกลั่นกรรม การประมง ปศุสัตว์ ส่วนป่าไม้ไม่สามารถให้บริการกับประชาชนได้เพียงพอ เพราะว่าป่าไม้เหลือน้อยเนื่องจากการบุกรุกทำลายป่า

2.2) สาขาอุตสาหกรรม สาขาย่อยที่ให้บริการ คือ ก่อสร้าง การไฟฟ้าและประปา อุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

สรุปได้ว่าฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเพชรบุรีก็คือ การค้าและบริการ ที่สามารถหารายได้เข้าจังหวัด โดยมีสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่ให้บริการแก่ประชาชนในจังหวัดเป็นสำคัญ

3) ประสิทธิภาพในการใช้กำลังแรงงานในการผลิตเชิงเศรษฐกิจ

โครงสร้างกำลังแรงงานของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ.2513 มีร้อยละ 72.90 ของกำลังแรงงานทั้งหมด จะเป็นกำลังแรงงานในการผลิตสาขาเกษตรกรรม รองลงมาคือ สาขาการค้าและบริการซึ่งมีร้อยละ 16.67 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมมีสัดส่วนของกำลังแรงงานน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 10.43 ของกำลังแรงงานทั้งหมด โครงสร้างกำลังแรงงานของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ.2523 คือ 10 ปี จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างน้อย คือ สัดส่วนของกำลังแรงงานในสาขาเกษตรกรรมได้ลดลงเหลือร้อยละ 66.13 ของกำลังแรงงานทั้งหมด แต่สัดส่วนกำลังแรงงานจะไปเพิ่มในสาขาการค้าและบริการ สาขาอุตสาหกรรม เป็นร้อยละ 14.60 และ 19.27 ของกำลังแรงงานทั้งหมดตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโครงสร้างกำลังแรงงานของจังหวัดเพชรบุรี เริ่มจะมีแนวโน้มเปลี่ยนไปสู่การผลิตในสาขาอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยดูจากอัตราการเติบโตเฉลี่ยของกำลังแรงงานในสาขาอุตสาหกรรมมีถึงร้อยละ 6.62

ต่อปี รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนกำลังแรงงานถึงร้อยละ 89.87 จากการเปลี่ยนแปลง
เดิมในปี พ.ศ.2513 แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กำลังแรงงานที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจของจังหวัด
เพชรบุรีก็ยังจะอยู่ในสาขาเกษตรกรรมมากที่สุดอยู่นั่นเอง โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ
2.10 ต่อปีซึ่งน่าจะมีการขยายตัวเชิงรุกกว่าในสาขาอุตสาหกรรม และการค้าบริการ
(ตาราง 3.18 ในภาคผนวก)

เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจตามสาขาการ
ผลิตกับมูลค่าการผลิตของจังหวัด (ตารางที่ 3.19 ตามสาขาการผลิตแล้วจะเห็นได้ว่า การผลิต
ในสาขาเกษตรกรรมจะมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำสุด คือ ต่ำกว่ามูลค่าเฉลี่ยการใช้กำลัง
แรงงานทั้งหมด ต่อมูลค่าการผลิตจังหวัด ซึ่งเท่ากับ 11,999.1 บาทต่อหัวของกำลังแรงงาน
ทั้งหมด โดยที่กำลังแรงงานสาขาเกษตรกรรมก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวเพียง 7,570.4
บาทต่อหัวกำลังแรงงาน ทั้ง ๆ ที่มีกำลังแรงงานในสาขานี้ถึงร้อยละ 66.13 ของกำลัง
แรงงานทั้งหมดในปี พ.ศ.2523 ส่วนกำลังแรงงานสาขาอุตสาหกรรมก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อ
หัวประชากร 13,432.8 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน โดยที่กำลังแรงงานในสาขานี้มีเพียงร้อยละ
14.60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ส่วนสาขาการค้าบริการจะก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัว
ประชากรสูงสุด คือ 26,109.4 บาทต่อหัวกำลังแรงงานโดยที่สาขานี้มีกำลังแรงงานเพียง
ร้อยละ 19.27 ของกำลังแรงงานทั้งหมด

อาจสรุปได้ว่าโครงสร้างกำลังแรงงานของประภที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจของ
จังหวัดเพชรบุรี จะอยู่ในสาขาเกษตรกรรมมากที่สุด แต่แนวโน้มของกำลังแรงงานนี้ก็เริ่มลดลง
และประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานเชิงเศรษฐกิจของสาขาเกษตรกรรมจะมีประสิทธิ
ภาพต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาการผลิตอื่นๆ นอกจากนี้แนวโน้มของมูลค่าการผลิตจังหวัด
ในสาขาเกษตรกรรมมีแนวโน้มต่ำลง ในขณะที่แนวโน้มของกำลังแรงงาน ในสาขาการค้า
บริการ และอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานในการผลิตมี
สูง โดยเฉพาะสาขาการค้าและบริการก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวสูงสุด รองลงมาคือ
สาขาอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.19 แสดงการใช้กำลังแรงงานในการผลิตกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ในสาขาการผลิต
ปี พ.ศ.2523 ของจังหวัดเพชรบุรี

สาขาการผลิต	จำนวนแรงงานที่ทำงาน เชิงเศรษฐกิจ	มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (ล้านบาท)	เฉลี่ยรายได้ต่อหัว แต่ละสาขาการผลิต
เกษตรกรรม	127,126	962.4	7,570.4
อุตสาหกรรม	28,073	377.1	13,432.8
การค้าและบริการ	37,048	967.3	26,109.4
รวม	192,247	2,306.8	11,999.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ลักษณะทางสังคม

1. ประวัติความเป็นมา

เมืองเพชรบุรี เป็นเมืองเก่าแก่เคยเป็นราชธานีที่มีกษัตริย์ปกครอง และเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญขึ้นเมืองลูกหลวงของไทยมาช้านาน มีชื่อเรียกในสมัยก่อนหลายชื่อ เช่น เมืองพริบพรี เมืองพริบพลี และเมืองเพชรบุรี เหตุที่มีชื่อเรียกต่างกันเช่นนี้ มีผู้สันนิษฐานไว้หลายอย่าง เช่น ในหนังสืออักษรานุกรมภูมิศาสตร์ของราชบัณฑิตยสภาได้ให้ข้อสันนิษฐานว่าเมืองพริบพรี เป็นนามเก่าแก่ของเมืองเพชรบุรีมาก่อน บ้างก็ว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้พบชื่อเมืองเพชรบุรี ปรากฏในหนังสือของชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย เช่น ชาววิลันดาเรียกเมืองเพชรบุรีว่า เมืองพิพรีย์ ชาวฝรั่งเศสเรียกว่า พิบลิส์ และพิพรี

นักประวัติศาสตร์บางท่านก็ว่า เมืองเพชรบุรีนี้คงเป็นชื่อมาแต่เดิม เพราะมีปรากฏชื่อเมืองอยู่แล้วในศิลาจารึกหลักที่ 1 และคงจะได้ชื่อตามแบบประเทศอินเดียที่เข้ามามีอิทธิพลในสมัยนั้นแบบเดียวกับเมืองหลายเมืองของไทย เช่น อโยธยา กาญจนบุรี สุวรรณภูมิ

เป็นต้น นอกจากนี้ยังเชื่อกันว่า เพชรบุรีอาจจะได้ชื่อมาจากแม่น้ำเพชร ซึ่งเป็นแม่น้ำสำคัญ
ของเมืองนี้ก็ได้

เมืองเพชรบุรีสร้างมาแต่ครั้งใดยังไม่หลักฐานยืนยันเป็นที่แน่นอน เชื่อกันว่ามี
อายุเก่าแก่ตั้งแต่ครั้ง อาณาจักรสุวรรณภูมิ ในพุทธศตวรรษที่ 5 และชื่อเมืองเพชรบุรีก็น่าจะ
เป็นชื่อที่พวกพราหมณ์ตั้งตามอย่างชื่อเมืองในประเทศอินเดีย มีพยานหลักฐานปรากฏว่าเมือง
เพชรบุรีเคยเป็นถิ่นที่อยู่ของพวกพราหมณ์มาแต่โบราณกาล ก็คือมีชื่อ บ้านสนามพราหมณ์ ซึ่งเชื่อ
กันว่าเป็นที่อยู่ของพวกพราหมณ์แต่ดั้งเดิม ก่อนที่ชาวไทยจะได้มาเป็นใหญ่ในดินแดนแถบนี้ และ
อีก ๗ หมู่บ้านของพวกพราหมณ์ มีซากกับสภพราหมณ์และเสาชิงช้าปรากฏอยู่ ต่อมาเมื่ออาณาจักร
สุวรรณภูมิเสื่อมอำนาจลง เมืองเพชรบุรีก็คงเป็นเมืองหนึ่งของอาณาจักรทวารวดี ซึ่งมีอายุ
ระหว่าง พ.ศ. 1000-1600 และเชื่อกันว่ามีราชธานีอยู่ที่เมืองนครปฐม จนสมัยต่อมาซึ่งเป็น
ช่วงเวลาอาณาจักรศรีวิชัยมีอำนาจมาทางภาคใต้ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-17 นั้น ได้แผ่
อำนาจเข้ามาทางแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และเพชรบุรี ก็ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรศรี
วิชัยไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง สันนิษฐานกันว่า เมืองเพชรบุรีเดิมตั้งอยู่ที่ตำบลนาหัววังเดี๋ยวนี้ มี
กำแพงเมืองโดยอาศัยธรรมชาติ คือ เขากัวและเขาวัง อีกด้านหนึ่งก็คือ แม่น้ำเพชรบุรีสาย
เดิม จนยุคต่อมาเมื่อขอมมีอำนาจขึ้นในดินแดนแหลมทอง เมืองเพชรบุรีก็ต้องตกอยู่ใต้อาณา
ขอมอีกครั้งหนึ่ง พยานหลักฐานสมัยขอมยังปรากฏอยู่หลายแห่งในเมืองเพชรบุรี เช่น
ปราสาทศิลาแลง ที่วัดกำแพงแลง และพระมหาธาตุที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เป็นต้น

จนสมัยต่อมาปรากฏในหนังสือพงศาวดารเหนือ มีข้อความกล่าวถึงเมือง
เพชรบุรีไว้ตอนหนึ่ง ความว่า "เมื่อศักราชใดไม่ปรากฏ ท้าวอุทองที่ครองเมืองศรีอโยธยา
(อุทอง) ทรงส่งพระโอรสไปกินเมืองนครศรีธรรมราช เมืองตะนาวศรี และเมืองเพชรบุรีแห่ง
ละองค์" นอกจากนี้ยังมีปรากฏในตำนานเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวว่า "พระพนมทเลศรีเหน
ทราธิราช ได้มาครองเมืองเพชรบุรี และได้ตั้งพระราชโอรสอันเกิดจากนางสะเดียงทอง ราช
ธิดากษัตริย์เมืองดรัยดริงซ์ให้ไปครองเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 1820 เมืองนครศรี
ธรรมราชจึงต้องขึ้นต่อเมืองเพชรบุรีในระยะต่อมา

จนสมัยที่อาณาจักรสุโขทัยมีอำนาจขึ้นในดินแดนทางภาคเหนือถึงภาคใต้ได้มี
อำนาจครอบคลุมถึงเมืองราชบุรี เพชรบุรี และนครศรีธรรมราชด้วย และเมื่อครั้งที่พ่อขุนราม
คำแหงมหาราช ได้เสด็จลงไปอัญเชิญพระพุทธรูปศักดิ์ ซึ่งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชได้มาจาก

เกาะลังก่าก่อนหน้านั้นแล้ว ได้เสด็จไปประทับที่เมืองเพชรบุรีและเมืองนครศรีธรรมราช เมือง
ละหลาย ๆ วัน

ในสมัยอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อ พ.ศ. 1893 เมืองเพชรบุรีก็ยังมีสภาพเป็น
เมืองหน้าด่านที่สำคัญทางใต้ของกรุงศรีอยุธยาสืบมาอีก ประวัติของเมืองเพชรบุรีระยะนี้จึงมัก
เกี่ยวข้อกับการรบเป็นส่วนใหญ่ เช่นในแผ่นดินสมเด็จพระมหาธรรมราชา นักพระสัฎฐาผู้
ครองเมืองเขมรได้ให้พระยาอุเทศราชา และพระยาจีนจันตุยกทัพมาตีเมืองเพชรบุรี เมื่อ
พ.ศ. 2118 แต่พระยาสุรินทภักข์และชาวเมืองต้านทานแข็งแรงมาก จึงหักเอาเมืองเพชรบุรีไม่
ได้ พระยาจีนจันตุเกรงว่าจะถูกเจ้านายลงโทษ จึงยอมอ่อนน้อมกับไทย และเข้ามาอยู่กรุง
ศรีอยุธยา ต่อมาเมื่อทราบข่าว นักพระสัฎฐาไม่เอาโทษ จึงอพยพครอบครัวกลับเมืองเขมร
สมเด็จพระนเรศทราบสมเด็จพระเอกาทศรถทรงยกกำลังทางเรือออกติดตาม แต่จับตัวไม่ได้
และในปี พ.ศ. 2124 พระยาจีนจันตุยกทัพมาตีเมืองเพชรบุรีอีก เมืองเพชรบุรีเสียแก่ข้าศึก
เนื่องจากขาดการติดต่อประสานงานและไม่สามัคคีกัน จึงถูกเขมรตีแตก และชาวเมืองเพชรบุรี
ก็ถูกกวาดต้อนไปเขมรเป็นจำนวนมาก

ในสมัยต่อมา ซึ่งตรงกับแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชาที่ 2 พ.ศ. 2171 พระ
ศรีศิลป์ พระราชอนุชาได้ออกส่งสมุห์คนที่เมืองเพชรบุรี เพื่อจะยกเข้าไปแย่งราชสมบัติ แต่ถูก
จับตัวและถูกสำเร็จโทษเสียก่อน และพวกชาวเมืองเพชรบุรีที่รู้เห็นเป็นใจต้องได้รับโทษ ส่งตัว
ไปเป็นตะพุ่นหญ้าช้างทั้งหมด

ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมืองเพชรบุรีกลายเป็น
เป็นเมืองที่กองทัพไทย และกองทัพพม่าเข้าเป็นที่พักแรมบ้าง เป็นทางผ่านบ้าง นับเป็นเหตุการณ์
ที่ไม่สำคัญเท่าใดนัก จนในระยะหลัง ๆ เมืองเพชรบุรีได้กลายเป็นเมืองพักผ่อน ดากอากาศที่
สำคัญเมืองหนึ่ง จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงโปรด
ให้สร้างพระราชวังขึ้นบนบริเวณพระนครคีรี (เขาวัง) เพื่อเป็นที่ประทับ และโปรดให้ตัดถนน
หนทางขึ้นหลายสาย แล้วเสด็จประพาสเนื่อง ๆ รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้สร้างพระ
ราชวังพระรามราชนิเวศน์ (พระราชวังบ้านปืน) แต่ยังไม่ทันแล้วเสร็จก็สวรรคตเสียก่อน ต่อมา
รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดให้สร้างจนเสร็จ และทรงโปรดให้สร้างพระตำหนักหาดเจ้าสำราญ แต่ต่อ
มาเนื่องจากยุบและแมลงวันชุม จึงโปรดให้รื้อไปสร้างใหม่ที่ชายทะเล บ้านบางควาย ตำบล
ห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ ทรงขนานนามว่า พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เป็นที่ประทับฤดู

ร้อนจนสิ้นรัชกาล รัชกาลที่ 7 โปรดให้สร้างพระราชวังไกลกังวล ที่หัวหินเพื่อประทับฤดูร้อน รัชกาลที่ 8 ก็ทรงโปรดประพาสจังหวัดเพชรบุรี มาในรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชก็ทรงประพาสเพชรบุรีบ่อยครั้ง ทรงสนพระทัยโบราณสถานของจังหวัดนี้ เช่น เขาหลวง เขาวัง พระราชวังรามราชนิเวศน์ พระปรางค์วัดมหาธาตุ ปราสาทหิน วัดกำแพง แล่ง หาดเจ้าสำราญ เขาลูกช้าง ธารน้ำตกเสมา และเขาเพชรเขาพลอย หรือเขาหัวแก้วหัวแหวน เป็นต้น และได้ทรงพระกรุณาพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุของหลวง 3 องค์ พร้อมด้วยพระสกุ๊ปแก้วลี้กบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ มาประดิษฐานไว้ ณ บุษบกทองในกลางพระปรางค์วัดมหาธาตุ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2497 ซึ่งเป็นพระราชพิธีมหามงคลยิ่งของจังหวัดเพชรบุรี

2. การบริการสังคม

ก. การศึกษา

จังหวัดเพชรบุรีมีการจัดการศึกษา 4 ระดับ คือ อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาสายสามัญและอาชีพ และอุดมศึกษา ในปี พ.ศ.2523 จังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 80,167 คน และจำนวนครูทั้งหมด 4,501 คน ซึ่งมีอัตราส่วนเฉลี่ยครูต่อนักเรียนเท่ากับ 18 คน ปรากฏว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดถึง 58,412 คนหรือร้อยละ 72.86 ของนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนครูมากที่สุดถึง 3,260 คนหรือร้อยละ 72.43 ของจำนวนครูทั้งหมด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ มีจำนวนนักเรียน 14,412 คนหรือร้อยละ 17.98 ของนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนครู 824 คน หรือร้อยละ 18.31 ของจำนวนครูทั้งหมด ส่วนโรงเรียนระดับปริญญาตรี มีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุดเพียง 919 คนและจำนวนครู 150 คน สำหรับอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ในปี พ.ศ.2523 นั้น พบว่า โรงเรียนในระดับอนุบาลและเด็กเล็กจะมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 1 ต่อ 27 คน ซึ่งนับว่าครูยังน้อยอยู่สำหรับระดับนี้ ส่วนการศึกษาในระดับอื่น ๆ นั้นปรากฏว่าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนนั้นเพียงพอ

มาในปี พ.ศ.2529 จังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 78,263 คน และจำนวนครูทั้งหมด 4,649 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียนโดยเฉลี่ยเท่า 1 ต่อ 17 คน สถานศึกษาและจำนวนนักเรียนตามสังกัดต่าง ๆ มีดังนี้ สถานศึกษาสังกัดการประถมศึกษาชาติมี โรงเรียน 244 โรง จำนวนครู 3,008 คน จำนวนนักเรียน 49,298 คน และมีจำนวนห้องเรียน 2,108 ห้องโดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1 ต่อ 16 เนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลง สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเฉพาะสายสามัญ มีทั้งหมด 21 โรง จำนวนนักเรียน 17,557 คน จำนวนห้องเรียน 443 ห้อง จำนวนครู 993 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 17 สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีทั้งหมด 3 โรง จำนวนนักเรียน 3,291 คน จำนวนห้องเรียน 99 ห้อง จำนวนครู 227 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 14 สถานศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู มี 1 โรง จำนวนนักเรียน 1,517 คน จำนวนห้องเรียน 58 ห้อง จำนวนครู 166 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 9 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นมีจำนวนโรงเรียนเทศบาลจำนวน 13 โรง จำนวนนักเรียน 4,979 คน จำนวนห้องเรียน 166 ห้อง จำนวนครู 260 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 19 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนมีจำนวน 14 โรง จำนวนนักเรียน 3,871 คน จำนวนห้องเรียน 117 ห้อง จำนวนครู 276 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 14 คน

เมื่อพิจารณาความรับผิดชอบของโรงเรียนภาครัฐบาล และภาคเอกชน พบว่า จังหวัดเพชรบุรี ภาครัฐบาลรับผิดชอบในด้านจัดการศึกษาไว้มากกว่าภาคเอกชนถึงร้อยละ 92.4 ของโรงเรียนทั้งหมด และภาคเอกชนรับผิดชอบเพียงร้อยละ 7.6 เท่านั้น ดังนั้นภาครัฐบาลจะรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษามากกว่าภาคเอกชน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาระยะที่ 5 ทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานกำหนดให้ภาคเอกชนรับผิดชอบการจัดการศึกษาประมาณร้อยละ 52.9 ของโรงเรียนทั้งหมด (ตาราง 3.20 9นภาคผนวก)

เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอรวมทุกสังกัด พบว่า อำเภอเมือง มีจำนวนสถานศึกษา นักเรียนและครูมากที่สุดนในจังหวัด คือ จำนวนนักเรียน 30,194 คนหรือร้อยละ 38.58

ของนักเรียนทั้งจังหวัด รองลงมา ได้แก่ อำเภอท่ายาง มีจำนวนนักเรียน 15,358 คน หรือร้อยละ 19.62 ของนักเรียนทั้งจังหวัด ครู 887 คน อำเภอชะอำ มีครู 592 คนหรือร้อยละ 12.73 ของนักเรียนทั้งจังหวัด อัตราส่วนครูต่อนักเรียนจะปรากฏว่าอำเภอเมือง มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนมากที่สุดถึง 1 ต่อ 18 (ตารางที่ 3.21 ในภาคผนวก)

การให้บริการด้านการศึกษาของจังหวัดเพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ.2521 ถึงปี พ.ศ.2529 จะเห็นได้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษา และระดับอนุบาล-เด็กเล็ก จะมีการขยายตัวได้เร็ว โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียน กล่าวคือ ระดับอุดมศึกษา มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.71 ต่อปี ระดับอนุบาล-เด็กเล็ก มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.23 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ระดับอาชีวศึกษา ซึ่งมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของนักเรียนเป็นร้อยละ 6.02 ต่อปี และระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของนักเรียนร้อยละ 3.34 ต่อปี ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอัตราการเพิ่มที่ลดลงถึงร้อยละ -2.79 ทั้งนี้เพราะว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจำนวนประชากรลดลง เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอแล้วจะพบว่า การให้บริการทางด้านการศึกษาในระดับอนุบาล-เด็กเล็ก จะมีอยู่เฉพาะในเขตชุมชนใหญ่ ๆ คือ อำเภอ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ปรากฏว่า ในระดับมัธยมต้นจะมีครบทุกอำเภอ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีหมดทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอเขาย้อย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง การศึกษาระดับอาชีวศึกษา จะมีให้บริการเฉพาะในเขตอำเภอเมือง และอำเภอชะอำเท่านั้น สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอยู่เฉพาะในอำเภอเมืองเท่านั้น ถึงอย่างไรก็ตามจังหวัดเพชรบุรียังมีหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนที่ให้บริการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน รวมทั้งยังมีการฝึกอบรมการพัฒนาด้านอาชีพอีกด้วย แม้กระนั้นก็ตามการจัดการศึกษาในจังหวัดก็ยังมีปัญหาที่น่าหนักใจ กล่าวคือ เรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา การประสานงานในการศึกษาแต่ละระดับ จำนวนนักเรียนที่ประสงค์จะเข้ามาเรียนในเมืองมากขึ้นทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และเสียเวลาในการเดินทาง และปัญหาของนักเรียนที่ศึกษาจบแล้วยังไม่มีการทำงาน

ข. การสาธารณสุข

การบริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ.2523 ประกอบด้วยโรงพยาบาลจังหวัด 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลเพชรบุรี ซึ่งสามารถบริการให้ประชาชนได้จำนวน 365 เตียง มีโรงพยาบาลอำเภอ 3 แห่ง แต่รวมทุกโรงพยาบาลแล้วสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ 380 เตียง โดยมีอัตราส่วนประชากร 965 คนต่อเตียง มีแพทย์ 31 คน อัตราส่วนประชากร 11,826 คนต่อแพทย์ 1 คน ทันตแพทย์และทันตอนามัย 5 คน พยาบาล 89 คน อัตราส่วนประชากร 4,119 คนต่อพยาบาล 1 คน และมีจำนวนผู้ป่วยรวม 170,397 คน ซึ่งเป็นผู้ป่วยใน 20,906 คนและผู้ป่วยนอก 149,491 คน

มาในปี พ.ศ.2529 การบริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรี ได้มีการขยายการบริการเพิ่มขึ้น โดยมีโรงพยาบาลจังหวัดและอำเภอรวมกัน 4 แห่ง คือ โรงพยาบาลจังหวัด 1 แห่ง โรงพยาบาลบ้านแหลม ในอำเภอบ้านแหลม โรงพยาบาลท่ายาง ในอำเภอท่ายาง โรงพยาบาลเขาย้อย ในอำเภอเขาย้อย บุคลากรทางการแพทย์มีดังนี้ รวมทั้งจังหวัดเพชรบุรีมีแพทย์ 28 คน ทันตแพทย์ 6 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร คือ 14,664 คนต่อแพทย์ 1 คน พยาบาล 212 คน อัตราส่วนประชากร 1,964 คนต่อพยาบาล 1 คน เจ้าหน้าที่พยาบาล 134 คน เจ้าหน้าที่งานอนามัย 114 คน พดุงครรภ์ 108 คน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีก 237 คน การให้บริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรี จากจำนวนโรงพยาบาลนั้น ปรากฏว่า มีเตียงคนไข้ 405 เตียง มีอัตราส่วนประชากร 1,014 คนต่อเตียง ถึงแม้ว่าอัตราส่วนจะดีกว่าปี พ.ศ.2523 แต่ทั้งนี้ประชากรสูงขึ้นและการบริการสาธารณสุขได้กระจายไปสู่ชนบทมากขึ้น กล่าวคือมีสถานีสานุศาสตร์ 16 แห่ง อัตราส่วนประชากร 25,771 คนต่อแห่ง สถานีอนามัย 98 แห่ง อัตราส่วนประชากร 4,208 คนต่อแห่ง เนื่องจากการให้บริการสาธารณสุขในจังหวัดเพชรบุรียังไม่พอเพียงในการให้บริการ ทำให้มีสถานพยาบาลและคลินิกเอกชนถึง 35 แห่ง อัตราส่วนประชากร 11,781 คนต่อแห่ง และทั่วทั้งจังหวัดจะมีแหล่งบริการร้านขายยาเพียง 70 แห่ง อัตราส่วนประชากร 5,891 ต่อร้าน สำหรับปีงบประมาณ 2530 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดสรรเงินให้สร้างโรงพยาบาลอีก 1 แห่ง คือ ที่อำเภอบ้านลาด ดังนั้นจังหวัดเพชรบุรียังคงขาดโรงพยาบาลอำเภออยู่ 1 แห่งคือ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

ค. ความสงบเรียบร้อย

ความสงบเรียบร้อยของจังหวัดเพชรบุรี จะพิจารณาโดยสถานภาพด้านอาชญากรรม เนื่องจากประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีรายได้น้อย ประชากรมีฐานะยากจนเป็นส่วนมาก ปัญหาอาชญากรรมจึงมักเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งอบายมุขที่เพาะอาชญากรรมน้อย และเป็นจังหวัดที่เชื่อมต่อเสมือนประตูไปสู่ภาคใต้ เชื่อมภาคใต้และภาคกลาง ดังนั้นเพชรบุรีจึงเป็น เมืองผ่าน ปัญหาอาชญากรรมจึงมักเกิดจากบุคคลในท้องถิ่นเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ชาวเพชรบุรีบางส่วนโดยเฉพาะในชนบทซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือชายอายุระหว่าง 20-35 ปีมักชอบการมั่วสุม ส่วนมากเป็นอาชญากรที่ไม่ได้รับอนุญาต มีนิสัยรักพวกพ้อง เด็ดเดี่ยว เมื่อพวกพ้องหรือญาติพี่น้องถูกฝ่ายหนึ่งทำร้ายถึงตายมักจะอาฆาตพยาบาทแก้แค้น สภาพอาชญากรรมของจังหวัดเพชรบุรี จากสถิติคดีอุกฉกรรจ์ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา คือ ปี พ.ศ.2518-2528 พบว่าในรอบปี พ.ศ.2518-2523 คดีอุกฉกรรจ์จะเกิดขึ้นเพิ่มและลดลงสลับกันไป จนถึงปี พ.ศ.2528 จะมีคดีอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นเพียง 129 คดีเท่านั้นซึ่งน้อยที่สุดในรอบ 10 ปี สิ่งที่น่าสังเกตคือ ในปี พ.ศ.2523 มีคดีอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นมากที่สุดถึง 244 คดี

ตารางที่ 3.22 แสดงการเกิดคดีอุกฉกรรจ์ของจังหวัดเพชรบุรี ปีพ.ศ.2518-2528

หน่วย: คดี

ประเภทคดี	ปี พ.ศ.										
	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528
อุกฉกรรจ์อื่น ๆ	10	8	14	9	10	11	5	6	7	10	3
ฆ่าผู้อื่น	182	192	143	158	126	178	160	160	137	133	106
ปล้นทรัพย์	22	31	31	41	38	55	30	24	21	12	20
รวม	214	231	188	208	174	244	195	190	165	155	129

ที่มา: กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3.23 แสดงคดีอุกฉกรรจ์ของจังหวัดเพชรบุรี ปีพ.ศ.2528

แยกตามประเภทคดีการจับกุม

หน่วย: ราย

ประเภท	ฆ่าผู้อื่น	ปล้นทรัพย์	ชิงทรัพย์	วางเพลิง	รวม
เกิดคดี	106	20	3	-	129
จับกุม	53	16	2	-	71
ร้อยละจับกุม	50	80	66.67	-	55.04

ที่มา: กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อพิจารณาตามประเภทคดีอุกฉกรรจ์จะพบว่า ปี พ.ศ.2528 มีคดีอุกฉกรรจ์เกิดขึ้น 129 คดี ในจำนวนนี้เป็นคดีที่ฆ่าผู้อื่น 106 คดี ปล้นทรัพย์ 20 คดี ชิงทรัพย์ 3 คดี ส่วนคดีการวางเพลิงไม่ปรากฏ ส่วนการจับกumnั้นจับกุมได้ 71 คดี หรือร้อยละ 55.04 ของคดีทั้งหมด ส่วนคดีอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นนั้น มักจะมีสาเหตุมาจาก 7 เรื่องคือ ไม่ทราบสาเหตุ ประสงค์ต่อทรัพย์ ทะเลาะวิวาท ชู้สาว ชัดแย้งผลประโยชน์ ผู้ตายความประพฤติไม่ดี เรื่องส่วนตัว ส่วนอาวุธที่ใช้ในการก่อคดีนั้น ในปี พ.ศ.2528 ส่วนใหญ่จะเป็นอาวุธปืนสั้นและลูกซองสั้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อาวุธสงคราม ปืน 11 มม. และมีด ไม้ อื่น ๆ ตามลำดับ สำหรับพื้นที่ที่เกิดคดีอุกฉกรรจ์มากที่สุด คือ อำเภอท่ายาง (34.11%) รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง (23.25%) อำเภอชะอำ (15.40%) อำเภอบ้านลาด (9.30%) อำเภอเขาย้อยและกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง (แห่งละ 6.98%) และอันดับสุดท้ายคือ อำเภอบ้านแหลม (3.88%)

ตารางที่ 3.24 แสดงคดีอุกฉกรรจ์ของจังหวัดเพชรบุรี ประเภทการเกิดและการจับกุม
ปี พ.ศ.2528 แยกตามรายอำเภอ

หน่วย: ราย

คดี	ฆ่าผู้อื่นตาย		ปล้นทรัพย์		ชิงทรัพย์		วางเพลิง	
	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม
เมือง เพชรบุรี	26	16	4	4	-	-	-	-
ท่ายาง	42	20	1	1	1	-	-	-
บ้านลาด	9	6	3	3	-	-	-	-
บ้านแหลม	2	-	3	1	-	-	-	-
ชะอำ	16	11	4	3	-	-	-	-
เขาย้อย	5	1	3	3	1	1	-	-
กิ่งอำเภอ	6	2	2	1	1	1	-	-
รวม	106	56	20	16	3	2	-	-

ที่มา : กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

จากตารางข้างบน พบว่าพื้นที่ที่จับกุมคดีได้มากที่สุด คือ อำเภอเมือง และที่จับกุมได้น้อยที่สุด คือ อำเภอบ้านแหลม ถ้ามาดูช่วงเวลาที่เกิดคดี ๑นรอบ 10 ปี พบว่า ๑น 129 คดี เฉลี่ยแล้วจะเกิดเดือนละ 10.75 คดี โดยจะเกิดคดีมากที่สุด๑นเดือนกันยายน ส่วนเดือนพฤศจิกายน-มกราคม จะเกิดคดีน้อยที่สุด

ตารางที่ 3.25 แสดงคดีที่เกิดขึ้นและจับกุมได้ ตามประเภทคดี ในจังหวัดเพชรบุรี
ปี พ.ศ.2528 แยกเป็นรายอำเภอ

หน่วย: ราย

คดี	คดีอุกฉกรรจ์		ทรัพย์สินร่างกาย		ประสังค์ทรัพย์		รัฐเสียหาย	
	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	จับได้	ผู้ต้องหา
เมืองเพชรบุรี	30	20	66	37	120	62	296	762
ท่ายาง	44	21	65	25	48	25	98	145
บ้านลาด	12	9	29	14	24	14	70	219
บ้านแหลม	5	1	14	7	21	10	92	170
ชะอำ	20	14	33	15	46	17	125	345
เขาย้อย	9	5	22	11	33	14	43	88
กิ่งอำเภอ	9	4	14	9	18	12	61	77
รวม	129	74	243	118	310	154	785	1806

ที่มา: กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

ถ้าพิจารณาคดีอาชญากรรมทั้งหมดในปี พ.ศ.2528 ดังตารางข้างบน จะพบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีคดีจับกุมได้ ร้อยละ 77.09 เมื่อเทียบกับคดีที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ.2523 ซึ่งมีคดีมากที่สุดนั้น ปรากฏว่าอัตราการเกิดคดีจะลดลงโดยลำดับจังหวัดเพชรบุรีมีอัตราค่าเฉลี่ยเจ้าหน้าที่ คิดเป็นอัตราส่วนต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 481 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 1 ต่อ 700 คน ความสงบเรียบร้อยของจังหวัดเพชรบุรีมีมากขึ้น และมีแนวโน้มเป็นเมืองสงบร่มเย็น สอดคล้องกับคำขวัญของจังหวัด ในปี พ.ศ.2530 ที่ว่า "เพชรบุรีเมืองพระ ธรรมชาติเมืองงาม"

บทบาทของอนุภาคต่อประเทศ

1. เป็นแหล่งผลิตผลผลิตการเกษตรที่สำคัญของประเทศ

โดยที่อนุภาคเป็นแหล่งผลิต ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ อ้อย สับปะรด ข้าว มะพร้าว การประมงและการปศุสัตว์ โดยเฉพาะอ้อยและสับปะรดเป็นผลผลิตที่สำคัญและเป็นวัตถุดิบหลักกับอุตสาหกรรมน้ำตาล และสับปะรดกระป๋อง ทหารายได้ให้กับประเทศเป็นอันมาก ข้าวและมะพร้าวสามารถส่งผลผลิตออกไปสู่ภาคต่าง ๆ ของประเทศ การประมงเป็นการผลิตการเกษตรที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง แต่ในปัจจุบันรายได้จากการประมงกลับลดลงตลอดเวลา และในปัจจุบันกำลังส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงชายฝั่งกันมากขึ้นเพื่อทดแทนรายได้ที่ลดลง สำหรับผลผลิตทางการเกษตรสาขาการปศุสัตว์ปัจจุบันในอนุภาค มีบทบาทที่สำคัญในการเลี้ยงโคนมและผลิตภักซ์จากนมออกจำหน่ายไปทั่วประเทศ

2. เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ

อนุภาคเป็นศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมน้ำตาลและสับปะรดกระป๋องที่สำคัญของประเทศ อนุภาคมีปริมาณการผลิตอ้อยเป็นครั้งหนึ่งของประเทศ และผลผลิตน้ำตาลของอนุภาคสามารถหารายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากการผลิตอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องในอนุภาคเป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตที่สำคัญแห่งหนึ่ง ซึ่งประเทศไทยสามารถส่งสับปะรดกระป๋องไปสู่ต่างประเทศในปัจจุบันปริมาณการส่งออกของไทยใกล้เคียงกับประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศที่ส่งออกสับปะรดกระป๋องได้สูงที่สุดในโลก

นอกจากนี้อนุภาคยังเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการประกอบตัวถังรถบรรทุกและชิ้นส่วนอุปกรณ์การขนส่งที่สำคัญของประเทศ ในปัจจุบันรถบรรทุกส่วนใหญ่ที่ประกอบตัวถังภายในประเทศจะประกอบมาจากอนุภาคซึ่งเป็นศูนย์กลาง ที่มีชื่อเสียงของอุตสาหกรรมประเภทนี้ และยังเป็นแหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญของประเทศที่มีชื่อเสียง ดินที่ขี้เป็นวัตถุดิบจากแม่น้ำแม่กลอง เป็นดินที่มีคุณภาพดี ในปัจจุบันการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของอนุภาคสามารถส่งจำหน่ายยังต่างประเทศ

3. เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งที่สำคัญของประเทศ

อนุภาคเป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญของประเทศโดยสามารถติดต่อระหว่างอนุภาคกับภูมิภาคต่าง ๆ ได้โดยสะดวก คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง

และภาคใต้ โดยมีเส้นทางที่สำคัญ คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 (ถนนธนบุรี-ปากท่อ) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 321 (สุพรรณบุรี-บางบัวทอง) และทางรถไฟสายใต้ นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่สำคัญทั้งการขนส่งผู้โดยสารและการขนส่งสินค้า โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุกที่เข้าและออกระหว่างกรุงเทพมหานครและภูมิภาคต่าง ๆ ประมาณสินค้าของอนุภาคและกรุงเทพมหานครสูงที่สุดประมาณร้อยละ 30.8 ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งประเทศ

4. เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

อนุภาคเป็นภาคที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของประเทศ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามอยู่มากมายหลายประเภททั้งน้ำตก ป่าเขา และชายทะเล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม และนอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งในด้านที่พัก ร้านอาหาร และการคมนาคม

5. เป็นแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำที่สำคัญของประเทศ

อนุภาคเป็นภูมิภาคที่มีแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำที่สำคัญของประเทศ ปริมาณพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำที่อนุภาคสามารถผลิตเป็นร้อยละ 50 ของปริมาณพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำทั้งประเทศ โดยได้มาจากเขื่อน 4 เขื่อน คือ เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนท่าทุ่งนา เขื่อนเขาแหลมและเขื่อนแก่งกระจาน

6. เป็นภูมิภาคที่จะต้องรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กระจายออกจาก

กรุงเทพมหานคร

อนุภาคจะเป็นภูมิภาคที่สำคัญในการรองรับการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากกรุงเทพมหานครตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 เนื่องจากปัญหาความแออัดคับคั่งภายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทำให้มีนโยบายในการลดความเจริญของกรุงเทพมหานครและให้กระจายกิจกรรมต่าง ๆ ออกจากภูมิภาคอื่น ซึ่งในอนุภาคเป็นภูมิภาคที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก และการคมนาคมยังสามารถติดต่อได้โดยสะดวก ดังนั้นอนุภาคจึงต้องมีบทบาททางการรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระจายออกจากกรุงเทพมหานคร

บทบาทและความสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาเปรียบเทียบสภาพทั่วไป ทางด้านกายภาพ ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และบทบาทของอนุภาคที่มีต่อประเทศ สามารถสรุปบทบาทและความสำคัญของจังหวัดเพชรบุรีได้ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง จากการได้เปรียบด้านที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของอนุภาคศึกษาโดยมีชุมชนเมืองเพชรบุรีเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่ง
2. เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภาคศึกษา ทั้งที่เป็นธรรมชาติ โบราณสถาน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวทั้งเรื่องที่พัก อาหารและการคมนาคม
3. เป็นแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำ จากเขื่อนแก่งกระจาน ให้การบริหารในจังหวัด และส่งไปยังจังหวัดใกล้เคียง และยังเป็นแหล่งเก็บกักน้ำ เพื่อช่วยการเกษตรส่งผ่านคลองชลประทาน ไปยังพื้นที่เพาะปลูกภายในจังหวัดอย่างทั่วถึง
4. เป็นแหล่งผลิตผลผลิตการเกษตรที่สำคัญ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอยู่ในอันดับที่ 4 ของอนุภาค โดยมีสาขาเกษตรกรรมอันดับที่ 4 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว สับรด อ้อย มะพร้าวและประมง โดยเฉพาะ อ้อยและสับรด เพื่อเป็นวัตถุดิบให้อุตสาหกรรมน้ำตาลและสับรดกระป๋อง
5. ความเป็นชุมชนเมืองหลักในจังหวัดเพชรบุรี และเป็นชุมชนในระดับ 2 รองจากชุมชนเมืองราชบุรี ในอนุภาคศึกษา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 กำหนดให้ชุมชนเมืองเพชรบุรี เป็นศูนย์กลางรองที่ให้บริการทางเศรษฐกิจ เน้นด้านการเกษตรและการคมนาคมขนส่ง และเป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกด้านท่องเที่ยว

บทบาทและความสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการเจริญเติบโตและปัญหาของชุมชนเมืองเพชรบุรีโดยเฉพาะความสำคัญของจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งระหว่างภายในอนุภาคและระหว่างภาค และมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักคือ การเกษตรและการค้าและบริการ เป็นปัจจัยนำ เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมืองเพชรบุรี เพื่อนำมาพิจารณาแนวทางภารกิจที่ดำเนินที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนจึงควรได้ศึกษาในรายละเอียดของชุมชนเมืองเพชรบุรีในบทต่อไป